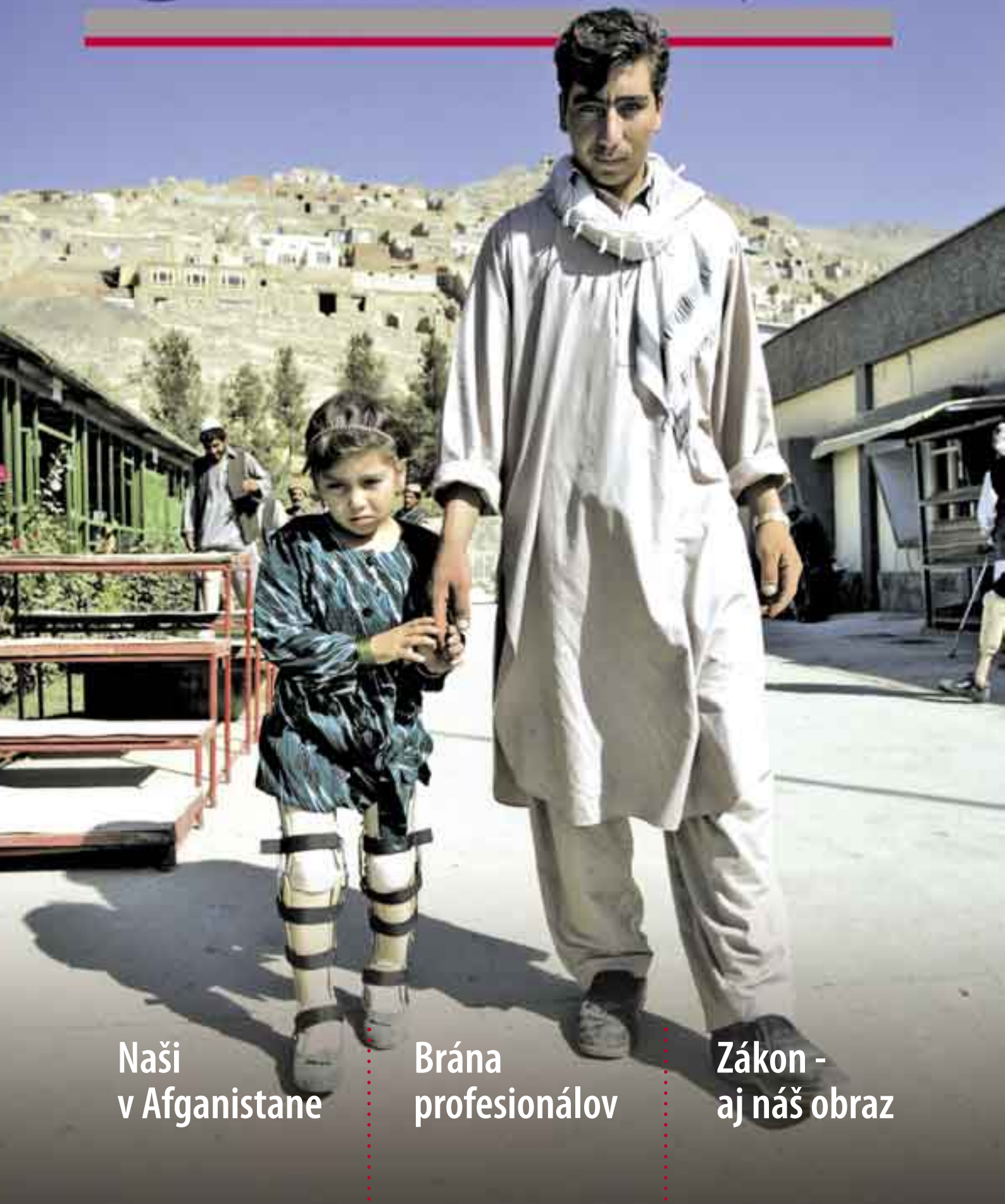

november 2005

OBRANA

Naši
v Afganistane

Brána
profesionálov

Zákon -
aj náš obraz

Deň otvorených dverí

Už tradične ani deti z Detského domova v Domaníži nemohli chýbať 24. septembra na Dni otvorených dverí Ministerstva obrany SR v Bratislave. Rezort, s ktorým majú družbu, pripravil pre nich – ako aj pre tisíce ďalších návštevníkov – ukážky výcviku špeciálnych jednotiek a výcviku služobných psov, ďalej zoskoky výsadkárov, prezentáciu techniky, či vystúpenia kapiel Hex, Para, Vetroplach aj vojenskej hudby ozbrojených síl. Mladíci a dievčatá liezli na horolezeckú stenu, behali s veľkou poľnou, strieľali z airsoftových zbraní. Ak to všetko zvládli, tí nad 18 rokov mali šancu skočiť si z bungee jumpingu. Tí mladší, ako napríklad päť súrodencov Ráczovcov, zvládali sériu „výcvikových úloh“, medzi ktoré patrili kliky, drepy, brušáky či hod granátom. Odmenou bol aj poriadny vojenský guláš. Deti nemohli chýbať ani na autogramiáde u svojho hostiteľa – ministra obrany Juraja Lišku.

„Nie, ministrom by som ani tak byť nechcel, ale chcem byť výsadkárom, lebo je to aj o adrenalíne v krvi a o službe ľuďom,“ zdôveril sa J. Liškovi v jeho kancelárii študent lesníckej priemyslovky Peter Pražienka z Bratislavy. No aj on vzápätí na pár minút obsadil ministerské kreslo.

Stano Kršák z Domaníže a stovky ďalších zbierali informácie o možnostiach profesionálnej služby v regrutačnom stredisku. „Počas dňa sa vyše sto ľudí u nás veľmi podrobne informovalo o možnosti štúdia na Akadémii ozbrojených síl v Litovskom Mikuláši. Ďalšie desiatky chceli vedieť, za akých podmienok možno sa dostať k výsadkárom do Žiliny, k profesionálom do Martina a veľký záujem bol aj o vojenskú políciu,“ konštatovala na koniec dňa so značne „strhaným“ hlasom náčelníčka regrutačného strediska v Bratislave kapitánka Miroslava Sedláková. Dodala, že za posledné dva mesiace po prijatí novej legislatívy a aj vzhľadom na oveľa intenzívnejšie informovanie verejnosti o možnosti slúžiť v armáde sa záujem o ozbrojené sily v hlavnom meste zvýšil o dve tretiny. Vzhľadom na vysokú zamestnanosť v metropole je to až nečakane pozitívny trend.

Možnosť vyfotografovať sa na titulnú stranu OBRANY, výstava fotografií, zlanovanie, maskovanie tváre, beh s plnou poľnou a všetko ostatné bolo v areáli MO SR súčasťou skvelej, pohodovej a ústretovej atmosféry, ktorú sa darí vytvárať medzi rezortom obrany, vojakmi a verejnosťou. A ešte niečo. Riaditeľ komunikačného odboru a hlavný organizátor podujatia Maroš Kemény so svojím štábom poslali oproti vlahajšku tentoraz žiadosť aj na „najvyššie miesta“. Počasie bolo krásne.

(pv)

Foto: **Martin MIKLÁŠ**

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XIII, č. 11/2005
Do výroby zadané: 18. 10. 2005

Vydavateľ:

Ministerstvo obrany SR vo Vydavateľskej
a informačnej agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:

Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:

Jozef ŽIAK,
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

npor. Mgr. Vladislav VAVRINEC,
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:

PhDr. Michal KRÍŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotoeditor:

Michal BURZA,
tel.: 0903 824 155
e-mail: michal.burza@mod.gov.sk

Grafická úprava:

Ing. Roman LUKÁČ

Tajomníčka redakcie:

Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Adresa redakcie:

Mesačník OBRANA
VIA KOD KaMO, Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:

Podacie stanice MO SR

Tlač:

5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Nevyžiadany a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Nevinné obeť afganského konfliktu
— tvrdá realita pre deti a ich rodičov.

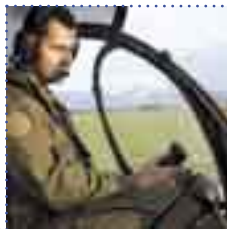
Foto: Michal BURZA

Z obsahu

Státie na vzdušnej guli

str. 4 - 5

Cyperské zrkadlo

str. 9 - 11

Dva útvary na jednom dvore

str. 28 - 29

Ženy v rezorte

str. 33

Editoriál

Pred 11. novembrom, ktorý je na pamiatku ukončenia 1. svetovej vojny aj Dňom vojnových veteránov, som si spomenul na časopis Impulz.

Bolo v ňom pár viet citovaných z úst pápeža Pia X., ktorý už po vypuknutí vojnového konfliktu vyzýval na návrat k mieru. Keď napriek tomu za ním prišiel rakúsko-uhorský veľvyslanec akreditovaný vo Vatikáne a žiadal pápeža o požehnanie pre víťazstvo svojej krajiny, aj on bol zaskočený Piovou reakciou. O to viac, že Viedeň bola stáročia spojencom Vatikánu: „Povedzte cisárovi, že nežehnám ani vojne ani tomu, kto ju chce. Žehnám mieru!“ Pri následnej rozlúčke s francúzskymi bohoslovcami pápež rozhárajúcu vojnu okomentoval: „Obetoval by som rád svoj život, keby som zadržal túto hroznú metlu...“ Vojna sa bez ohľadu na jeho názory rozhorela v „plnej kráse“. Vráťane scén z oboch strán frontu zachytených aj na nemých dokumentoch, ktoré boli spojené s požehnávaním zbraní... Pius X. to už ale nevidel. Kvôli prudkému zhoršeniu zdravotného stavu tesne po začiatku vojny zomrel.

V Bratislave sa v predchádzajúcom období len tak-tak podarilo zachrániť historický areál pomníka obetiam 1. svetovej vojny. Niektorí investori v tom mieste dlho nechceli vidieť nič iné, len exkluzívny pozemok nad Dunajom a hlavným mestom. Pomník pritom boli ochotní rozobrať a postaviť hoci kde inde... Aj v tomto kontexte je skutočne pozitívne, že v rámci rezortu obrany bol tento rok v areáli Výcvikovej základne v Nitre vybudovaný pomník slovenským vojakom, ktorí padli počas svojho nasadenia v zahraničí. Skutočnosť, že sa na jeho odhalení zúčastnil aj minister obrany a poctu mu vzdal náčelník generálneho štábu hovorí o úcte a o budovaní tradícií. K tým starším, ako bola napríklad v októbri Dukla a v auguste SNP, pribúdajú nové. Najnovšie 17. novembra odhalia v Liptovskom Mikuláši na Slovensku už druhú pamätnú tabuľu vojakom, ktorí počas stalinizmu museli slúžiť v pomocných technických práporoch — vojenských táboroch nútených prác.

Aj keď už v novembri, našťastie, neoslavujeme výročie októbrovej revolúcie v Rusku, je tu zopár dátumov na zamyslenie. A nielen v súvislosti s tými, čo už nie sú medzi nami alebo sú mimo služby. V súvislosti s Dňom vojnových veteránov napríklad čo dáva a čo berie služba v zahraničných operáciách a misiách. Viď strana 33 a príbeh rotmajsterky Ivankovej.

Mimochodom, sme radi, že v tomto čísle OBRANY vám prinášame o štyri strany viac.

Státie na vzdušnej guli

Malý elegantný vrtulník Schweizer sa ladne vznáša nad prešovským letiskom. Zrazu vysadí motor a otáčanie rotorových listov sa zastaví. Vztlaková sila prestáva pôsobiť. V tomto momente pilot znižuje pomocou riadiacej páky uhol nábehu na listoch nosného rotora tak, aby ich nábežné hrany boli otočené mierne smerom dolu. Pri takomto natočení prúd vzduchu, vznikajúci v dôsledku klesania vrtulníka, pôsobí na listy nosného rotora a roztáča ich.

Stroj sa rýchlosťou približne desať až jedenásť metrov za sekundu pri doprednej rýchlosti okolo sto kilometrov rúti smerom k zemi. Tesne nad zemou pilot priťahuje riadiacu páku. Zvyšuje uhol nábehu na listoch nosného rotora a nohami vyrovnáva meniaci sa reakčný moment. Zdvíhajú sa nábežné hrany listov rotora. Vztlaková sila dostatočne spomalila zostup stroja a ten pristál ako do vaty...

Inštruktor Jaroslav Pajdlhauser po pristátí pochválil činnosť pilotného žiaka. Rodák z Vajnora patrí na Slovensku medzi najskúsenejších pilotov a inštruktorov na vrtulníkoch. Na svojom konte má už vyše 7000 letových hodín na rôznych typoch vrtulníkov. Od Mi-2, na ktorom v bývalom Agrolete a Slovaire začínal, cez americké stroje Bell, európsky Eurocopter až po tento ľahký Schweizer SW-300C.

Prekonanie strachu

„Na prvý pohľad hrôzostrašne vyzerajúci pád bol vlastne nácvik autorotácie až po fázu pristátia stroja na zemi.

Vo svete je to celkom bežná forma prípravy na situácie, keď pilotovi vo vzduchu vysadí motor. U nás sa to robilo len na Mi-1 a 4, potom sa od nácviku autorotácie upustilo. Je to škoda. Preto som rád, že velenie vzdušných síl sa vrátilo k tejto osvedčenej forme prípravy. Myslím si, že by nebolo na škodu, keby si autorotáciu precvičili aj všetci starší piloti vo vojenskom vrtulníkovom letectve,“ hovorí inštruktor a pripomína, že pri tomto nácviku ide aj o prekonanie psychickej bariéry. Keď sa to po prvý raz učil a zem sa nezadržateľne približovala, veľmi do smiechu vraj nebolo ani jemu.

Autorotácia je len časťou základného leteckého výcviku budúcich pilotov vrtulníkov. Ešte v októbri pred dvoma rokmi začali teoretickú časť prípravy pilotov-operátorov vrtulníkov Mi-24. To ich bolo ešte šestnásť. Potom sa dlhý čas nič nedialo. Teda okrem toho, že sa v rámci svojej teoretickej prípravy zaoberali letovou prípravou a letovými úlohami, plánovaním letovej činnosti či prípravou letovej dokumentácie. Ale letový výcvik stále nezačínal. Dvaja z nich

to vzdali a vrátili sa k svojej pôvodnej odbornosti...

Zostávajúci začali až v tomto roku v lete letový výcvik. Uskutočňuje ho víťaz verejnej súťaže letecká škola Heli Company s.r.o. Prešov. V jej čele je bývalý skúsený vojenský pilot major v zálohe Peter Korba. Na vrtulníkoch Mi-2, 8 a 17, AS 350 a Schweizer SW-300C nalietať vyše dvetisíc hodín, pôsobil ako veliteľ našej vrtulníkovej jednotky v misii SFOR v Bosne a Hercegovine.

„Poznali sme potreby výcviku vojenských vrtulníkov, a preto sme sa do súťaže prihlásili. Podarilo sa nám dať dohromady vojenské i civilné skúsenosti z tejto oblasti lietania u nás na Slovensku. Naša ponuka sa nakoniec ukázala ako najlepšia. Okrem iného aj preto, lebo na výcvik používame osvedčené stroje, ktoré sa s úspechom využívajú na základný výcvik v mnohých armádach členských krajín NATO,“ sumarizuje Peter Korba. Dal dohromady tím skúsených odborníkov. Medzi nich patrí aj podplukovník v zálohe Ľudovít Pollák. Tento bývalý veliteľ krídla, inštruktor a pilot 1. triedy pomáha novým adeptom lietania mnohými užitočnými radami, ktoré získal v priebehu svojej bohatej kariéry vojenského pilota.

Plné ruky a nohy práce

V priebehu výcviku nalietajú okolo 50 hodín. Podľa Petra Korbu sa naučia lietať v malej výške, visieť, otáčať, cúvať, bočiť s vrtulníkom, odštartovať a pristáť s maximálnou záťažou, lietať po okruhu, v priestore. Musia

zvládnuť stúpavé i klesavé špirály, rozhon, zbrzdzenie a naučia sa aj spomínanú autorotáciu, absolvujú navigačné lety. Všetko samozrejme s ohľadom na vyčlenený počet hodín.

„Keby som to mal zovšeobecniť, tak tých 50 hodín im umožní, aby sa dostali na úroveň pilota-amatéra, ktorý si urobí letecký preukaz a začne lietať. Je to vlastne základ, na ktorom treba neskôr ďalej budovať, aby sa z chlapcov, alebo aspoň z väčšiny z nich stali piloti vojenských vrtulníkov,“ vraví Jaroslav Pajdlhauser.

A čo robí nádejným pilotom najväčšie problémy? „Dost' ťažké bolo pri nácviku visenia skoordinať pohyby nôh a rúk. Pákou kolektívneho riadenia nastavujem uhol nábehu všetkých rotorových listov tak, aby ťah motora vyrovnal hmotnosť stroja. Keď by som chcel pri visení vrtulník otočiť, musím meniť pedálmi ťah chvostového rotora. Naučiť sa visieť s vrtulníkom za bezvetria a najmä pri vetre dáva poriadne zabráť,“ spomína nadporučík Tomáš Mafina. Rodák z Bratislavy ukončil pred šiestimi rokmi štúdium technického smeru vo Vojenskej leteckej akadémii. V prešovskej Leteckej základni pracoval ako technik, neskôr starší technik a technik roja na vrtulníkoch Mi-24. V súčasnosti má za sebou už vyše 38 letových hodín a približne 210 letov. V pamäti mu zatiaľ

najviac utkvrel prvý let, prvé visenie, prvá autorotácia až po zem i prvý sólový let. Za 20 minút sa dostal do výšky 3,5 kilometra.

„Bol som rád, že som sa vlastným pričinením dostal do vzduchu. No pri prvých letoch veru nebolo veľa času

kochať sa pohľadom zhora. Ruky, nohy aj oči som mal stále zamestnané. Len tak na dve tri sekundy som mohol očkom pozrieť na krajinu. Pákou kolektívneho riadenia nastavujem listy rotora, aby stroj mohol stúpať, klesať či visieť, pákou cyklického riadenia zasa

Spokojný veliteľ

Veľkú spokojnosť s doterajším priebehom prípravy nových pilotov vyjadruje aj veliteľ prešovskej Leteckej základne plukovník Miroslav Korba. Na to, aby podobný výcvik zabezpečovali zo svojich zdrojov podľa neho jednoducho nemajú v súčasnosti dostatok inštruktorov.

„Odzrazilo by sa to v stagnácii výcviku skúsenejších pilotov. Výhodné sú aj ekonomické ukazovatele. Oproti vrtuľníku Mi-2, ktorým disponujeme, má Schweizer na jednu letovú hodinu takmer o polovicu menšie náklady. Cvičia ich inštruktori, ktorí majú z civilu i vojenského letectva veľké skúsenosti. Do začiatku decembra by mali všetci adepti lietania nalietať okolo 50 hodín. Táto fáza ich prípravy nám okrem iného ukáže aj to, koľko z nich má na to, aby sa v budúcnosti pokračovalo v ich pilotnom výcviku. Teoretickú časť ich prípravy zabezpečujú k našej plnej spokojnosti pracovníci Leteckej fakulty Košickej Technickej univerzity. Ide zväčša o bývalých učiteľov vojenskej leteckej akadémie, ktorí majú bohaté skúsenosti s prípravou pilotov,“ spokojne informuje veliteľ základne, ktorý len začiatkom septembra prevzal jej velenie. Dovedty tento rodák z Bardejova nalietať vyše 1900 hodín na lietadlách L-29, 39, MiG-21 v Brne i Piešťanoch a v posledných rokoch v Prešove na vrtuľníkoch Mi-24.

nakláňam rotor, aby sa vrtuľník mohol pohybovať dopredu, dozadu či nabok, no a zadnú vrtuľu vyrovnávacieho rotora ovládam nožnými pákami. Kým to všetko človek nedostane do krvi a nerobí tieto pohyby viac-menej automaticky, tak na dlhšie zasnené pohľady na krajinu nie je možné ani pomyslieť,“ zamyslene hovorí Tomáš. Chcel by úspešne ukončiť základný letový výcvik a ďalej pokračovať v lietaní. Hlavne, aby sa počet vzletov vždy rovnal počtu pristátí. Aby sa mohol bezpečne vrátiť k svojej manželke a dvojročnému synovi.

„Švajcer“ neodpustí chybu

Jeho kolega Marek Kaščák, rodák z Kružlova v okrese Bardejov, ukončil pred dvomi rokmi vo Vojenskej leteckej akadémii štúdium veliteľsko-štábného smeru. Dnes má na konte 30 letových hodín a takmer 170 letov. Lietanie ho vždy priťahovalo. Chcel sa stať pilotom, ale po prvý raz mu to nevyšlo. Preto je veľmi rád, že sa dostal teraz k lietanu. „Švajcer“ mu prirástol k srdcu.

„Je to síce malý vrtuľník, ale zato poriadne žihadlo. Reaguje na každý môj pohyb. Musím byť ale neustále v strehu, lebo je veľmi citlivý. Neodpustí žiadnu chybu,“ s úsmevom poznamenáva Marek.

Inštruktor Jaroslav Pajdlhauser súhlasí a pridáva, že vrtuľník je vlastne na rozdiel od lietadla veľmi nestabilný stroj. Kým sa ho človek naučí dokonale ovládať, neraz si pripadá, ako keby skúšal stáť na vzdušnej guli, ktorá uhýba a točí sa všetkými možnými smermi. Podľa neho práve vrtuľník Schweizer 300C, model 269C je doslova ideálny na základný pilotný výcvik. Má trojlístový nosný rotor, s kĺbovo zaveseným systémom s kompenzátorom mávania. Poháňa ho osvedčený štvorpiestový horizontálne protibežne chladený motor Textron Lycoming s výkonom 190 hp.

„Ďalšou jeho veľkou výhodou je robustný podvozok s tlmičmi. Umožňuje bez poškodenia stroja aj tvrdšie pristátia. A o tie pri prvých letových hodinách zväčša nie je nikdy núdza. Keď chceme žiaka naučiť lietať, tak ho musíme nechať urobiť aj tú chybu. Až po trochu tvrdšie pristátie,“ zdôrazňuje Jaroslav Pajdlhauser.

Text a foto: Jozef ŽIAK

Ako naložiť s nepotrebným majetkom?

Naše ozbrojené sily už zďaleka nepotrebujú tolko hnutelného i nehnuteľného majetku, ako pred niekoľkými rokmi. Znížil sa ich stav, lebo súčasné výzvy a ohrozenia už nevyžadujú odpoveď v podobe množstva útvarov, vyzbrojených ťažkou technikou. Nepotrebujeme ani viaceré kasárenské objekty či ďalšie priestory, vojenskú techniku a materiál. Bolo by ideálne, keby sme nemuseli strážiť nepotrebné objekty s množstvom techniky a materiálu. O tom, ako sa rezortu v tomto smere darí, sme sa porozprávali s generálnym riaditeľom Sekcie majetku a infraštruktúry MO SR Ing. Jánom Koritkom.

Pri nástupe do funkcie v máji minulého roku ste vyhlásili, že máte záujem, aby sa rezort čím skôr zbavil prebytočného majetku a zároveň aby bol potrebný majetok efektívne spravovaný, pričom ušetrené peniaze by sa mohli investovať do výcviku a skvalitnenia infraštruktúry.

nických kasární mestu, od ktorých prijíma kľúč tamojší primátor). Od 1. mája do konca minulého roku bol prevedený na obce alebo vyšší územný celok nehnuteľný majetok v hodnote 758,064 miliónov korún, za deväť mesiacov tohto roka v hodnote 695,142 miliónov korún.

majetku na samosprávu v hodnote 158,4 miliónov korún. Získal ho Bratislavský samosprávny kraj a ďalších 5 miest a obcí. Nové Mesto nad Váhom takto napríklad získal sklady pri železničnej stanici za 119,6 milióna Sk, Bardejov Úrad Vojenskej správy v hodnote 14,4 milióna Sk. Na Bratislavský kraj prejde časť majetku systému protivzdušnej obrany Dvorník vo Svätom Jure a Vajnoroch spolu za 20 miliónov Sk, mesto Zvolen získal pozemok za vyše 4 milióny Sk, Stúrovo zasa prístupovú cestu do kasární za 330 tisíc Sk a obec Chotín kryt v hodnote 89 tisíc korún. V najbližšom čase predkladáme návrh na ďalších 10 objektov a pozemkov v účtovnej hodnote vyše 284 miliónov korún.

Aký je záujem zo strany samosprávy o bezodplatný prevod prebytočného nehnuteľného vojenského majetku?

– Veľký – a to nezávisle od charakteru objektu alebo jeho lokality. Za celé obdobie platnosti zákona č. 172/2004 Z. z. o prevode vlastníctva nehnuteľného majetku

ska Kobyla. Je celkom pochopiteľné, že obce prejavujú najväčší záujem o tie objekty, ktoré sa nachádzajú v ich centrách a sú navyše aj v dobrom technickom stave.

Ktoré hlavné prekážky brzdia rýchlejší prevod prebytočného nehnuteľného majetku?

– Je to v mnohých prípadoch neúmerne dlhé čakanie na uznesenie obecných zastupiteľstiev.

A v prípade prebytočného hnutelného majetku?

– Tu by pomohla zmena súčasnej legislatívy (na jej úprave sa pracuje), aby sme sa mohli rýchlejšie zbaviť najmä prebytočnej vojenskej techniky a materiálu. Značnej časti majetku by sme sa vedeli zbaviť darovaním mestám a obciam, alebo niektorým krajinám, ktoré by ho vhodne využili na humanitárne účely. Mohlo by ísť napríklad o výstrojnú súčiastku pre Irak či Afganistan. Podobným spôsobom by sme sa mohli zbaviť aj prebytočnej leteckej a obrnenej techniky. Veď ich prípadná likvidácia našimi silami a prostriedkami je finančne veľmi náročná operácia...

Akého majetku by sa ešte mali ozbrojené sily zbaviť, ktorý podľa Modelu 2010-15 nebudú potrebovať?

– V porovnaní so spomínaným modelom počítame, že sa musíme zbaviť ešte asi tridsiatich percent prebytočného majetku. V nasledujúcom období budeme pokračovať v uvoľňovaní objektov v zmysle dlhodobého plánu. Pôjde aj o niektoré sklady a objekty, ktoré slúžia ako základne prebytočnej techniky. Čo sa týka kasární, už teraz vieme, že nebudeme potrebovať okrem iného kasárne v Stúrove, Poprade, Bardejove a v Jelšave.

ry ozbrojených síl. Ako sa podarilo naplniť tieto predsavzatia?

– Ešte v priebehu minulého roku bolo vydaných 59 rozhodnutí o prebytočnosti hnutelného majetku štátu v celkovej obstarávacej cene 2,101 miliardy korún (išlo o techniku, muníciu, zbrane, výstroj...). Za prvých deväť mesiacov tohto roku bolo 42 rozhodnutí v cene 3,812 miliardy korún. Čiže ozbrojené sily sa tohto prebytočného majetku zbavili. Čo sa týka nadbytočného nehnuteľného majetku, za časové obdobie od roku 2000 do septembra 2005 jeho celková účtovná hodnota presahuje sumu 4,5 miliardy korún (napr. aj odovzdanie se-

Mohli by ste byť konkrétnejší?

– Napríklad v septembri vláda schválila na návrh nášho rezortu bezodplatný prevod prebytočného nehnuteľného vojenského

vo vlastníctve Slovenskej republiky na obec alebo vyšší územný celok obce odmietli ponúknuť majetok len v dvoch prípadoch. Išlo o kryt Prietrž a rádiotechnickú hlásku Devín-

Bezodplatný prevod majetku v správe ministerstva obrany, ktorý sa stal v dôsledku reformy ozbrojených síl prebytočným, na obce a vyššie územné celky umožňuje zákon NR SR číslo 172/2004 Z. z. z marca 2004. Podľa neho prebytočný majetok ozbrojených síl najskôr ponúknú štátnym rozpočtovým a príspevkovým organizáciám. Keď oň neprejavia záujem, následne môže byť takýto majetok ponúknuť obciam, na území ktorých sa nachádza. Obec svoj záujem musí deklarovať uznesením zastupiteľstva. Ak sa takýto majetok nachádza na území viacerých obcí alebo ak obec neprejaví záujem o spomínaný majetok, je rezort obrany povinný ponúknuť tento majetok vyššiemu územnému celku, na území ktorého sa majetok nachádza.

Vstupná brána profesionálov

Prakticky každý zrekrutovaný mladý muž (zrekrutovaná žena), ktorý sa neskôr stane profesionálnym vojakom a poddôstojníkom, prejde výcvikovými zariadeniami a školami trenčianskeho veliteľstva Síl výcviku a podpory. Znamenajú pre nich vlastne akúsi vstupnú bránu. S blížiacou sa plnou profesionalizáciou význam týchto školiacich inštitúcií narastá. O nich, ale aj o súčasnosti a najbližšej budúcnosti jednotlivých zložiek Síl výcviku a podpory OS SR hovoríme s ich veliteľom generálmajorom Jánom Kačmárom.

Mladý človek je zrekrutovaný. Akými školami a kurzami musí prejsť, aby mohol vo svojom vojenskom útvere plnohodnotne plniť úlohy, ktoré mu vyplývajú z jeho pracovnej pozície?

– V martinskej Základnej výcvikovej škole ich čaká vstupný výcvik v rozsahu deviatich týždňov. Jeho úlohou je naučiť vojakov základným vojenským činnostiam a zručnostiam. Potom je odoslaný do niektorej zo súčasných troch odborných výcvikových škôl. Odborná výcviková škola pozemného vojska v Martine uskutočňuje vstupný odborný výcvik s cieľom, aby vojaci získali základné odborné znalosti a zručnosti, ktoré im umožnia vykonávať najnižšie odborné funkcie v pozemnom vojsku. V šesť až deväť týždňových kurzoch sa pripravujú v niektorej z 13 odborností a 26 špecializácií. Škola okrem toho zabezpečuje výcvik vodičov kolesovej a pásovej techniky pre všetky odborné výcvikové školy. Odborná výcviková škola protivzdušnej obrany, komunikačných informačných systémov a elektronického prieskumu na Mokradi zabezpečuje vstupný odborný výcvik a ďalší odborný výcvik v trvaní do 14 týždňov v štyroch odbornostiach a dvanástich špecializáciách. Taktiež organizuje kurzy odbornej spôsobilosti v elektrotechnike i strojníkov elektrocentrál. Odborná výcviková škola letectva v Košiciach uskutočňuje vstupný odborný výcvik v troch odbornostiach a sedemnástich špecializáciách. Kurzy sú v trvaní do 14 – 16 týždňov. Zároveň zabezpečuje získanie odbornej spôsobilosti pre prácu s elektrickými zariadeniami a tlakovými nádobami pre všetky odborné školy. V súčasnosti väčšinu svojej kapacity využíva podľa požiadaviek vzdušných síl na rôzne preškolenie kurzy. Napríklad aj pre lietajúci personál na modernizované vrtulníky Mi-17.

Akú budúcnosť majú tieto výcvikové školy, nebude sa meniť náplň ich činnosti, prípadne miesto dislokácie?

– Stále sa usilujeme v činnosti škôl reflektovať na potreby jednotlivých súčastí ozbrojených síl i poznatky zo sveta. Pri nedávnych cestách v USA a vo Francúzsku som sa presvedčil, že v príprave vojakov – profesionálov i poddôstojníkov ideme správnym smerom. Základná výcviková škola je zatiaľ v Martine. Keďže jej prioritnou úlohou je praktický výcvik, perspektívne počítame s jej dislokáciou vo Vojenskom výcvikovom priestore Turecký vrch. Doteraz sa tento výcvik uskutočňoval vo VVP Lešť. V budúcnosti, v súvislosti s využitím Lešti ako centrálneho priestoru pre výcvik jednotiek a zámerom vybudovať tam Centrum simulačných technológií, jednoducho nebude priestor pre praktický výcvik vojakov základnej výcvikovej školy. Odborná výcviková škola

pozemného vojska by aj naďalej mala zostať v Martine, kde má dobré podmienky pre svoju činnosť. V priebehu budúceho roku dôjde k zlúčeniu odborných škôl na Mokradi a v Košiciach v jeden celok, s veliteľstvom na Mokradi a odlúčenou časťou v Košiciach.

Vôbec prvým školiacim strediskom podľa požiadaviek Modelu 2010 sa 1. januára 2003 na Mokradi stala Poddôstojnícka akadémia, ktorá vznikala za úzkej spolupráce s príslušníkmi BMATT tímu vo Vyškove a Cubic-tímu. Ako sa naplnili predstavy, ktoré ste mali pri vzniku tejto akadémie, pripravujúcej profesionálnych poddôstojníkov pre celé ozbrojené sily v tzv. líderských kurzoch?

– Ohlasy z jednotlivých útvarov na prácu

až OR-9. Poddôstojnícka akadémia okrem spomínaných aktivít významnou mierou prispela k úspešnej činnosti základnej a odborných výcvikových škôl, lebo pre ne pripravila kvalitných inštruktorov. V súčasnosti je akadémia dislokovaná v Martine a nie je žiadny relevantný dôvod, prečo by tam nemala zostať aj naďalej.

Pán generál úlohou vašich síl je v súčasnosti s ostatnými zložkami ozbrojených síl podieľať sa aj na príprave jednotiek vysielaných do zahraničných misií. Čo prezrádzajú nové poznatky?

– Doposiaľ sa táto príprava uskutočňuje v nitrianskej Výcvikovej základni mierových síl. V budúcom roku vznikne Výcviková jednotka vojenských misií, ktorá by mala okrem iného veliteľom metodicky pomáhať pri výcviku pred odoslaním do zahraničia, spracovávať rôzne programy výcviku, pružne reagovať na najnovší vývoj v miestach pôsobenia našich vojakov. Už z toho, čo som povedal, je jasné, že v nej musia byť predovšetkým odborné veľmi dobre pripravení profesionáli, ktorí majú bohaté skúsenosti z pôsobenia v zahraničných misiách a vedia tieto svoje poznatky odovzdávať ďalším vojakom. Nitra má pomerne dobre vybavenú učebno-výcvikovú základňu, ale viem si celkom dobre predstaviť pôsobenie tejto výcvikovej jednotky aj v inej posádke. Na základe dlhodobého plánu sa odchodom základnej výcvikovej školy do VVP Turecký vrch vytvorí priestor pre dislokovanie tejto jednotky napríklad v Martine.

Pripravujú sa niektoré zmeny aj vo využívaní vojenských výcvikových priestorov?

– Koncom tohto roka preberieme od prešovskej mechanizovanej brigády VVP Kamenica nad Cirochou. Spoločne s VVP Turecký vrch budú v podriadenosti VVP Lešť. Teda všetky vojenské výcvikové priestory budú centrálné riadené z Lešte. Práve z VVP Lešť chceme postupne vybudovať moderné výcvikové centrum. Už v priebehu budúceho roka sa tam z Košíc presunie simulačné centrum, ktoré bude súčasťou Spoločného bojového výcvikového centra v podriadenosti veliteľstva výcviku. Budeme pokračovať v modernizácii jednotlivých výcvikových zariadení. Napríklad strelnice z ručných zbraní a niektorých odborných cvičísk. Vývoj vo svete ukazuje, že bojové operácie sa čoraz častejšie odohrávajú v zastavaných oblastiach. Z časti bývalých sovietskych kasární na Oremovom Laze plánujeme vybudovať takéto cvičisko. Samozrejme, aj s adekvátnym využitím simulačných prvkov.

Jozef ŽIAK
Foto: Igor HADAR

Vojenský výbor NATO v SR

Na pozvanie náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Ľubomíra Bulíka sa 6. až 7. októbra 2005 v Sliači a v Liptovskom Mikuláši uskutočnilo výjazdové zasadnutie Vojenského výboru NATO. Výjazdové zasadnutia výboru sa konajú pravidelne niekoľkokrát v roku vždy v inej členskej krajine. Na Slovensku sa konalo prvý raz.

Na rokovaní sa zúčastnilo 32 vysokých vojenských funkcionárov z 24 členských krajín aliance a Veliteľstva spojeneckých síl v Európe. Vojenskému výjazdovému zasadnutiu

predsedal viceadmirál Eivind Hauger - Johannessen z Nórska. Slovensko zastupovala delegácia vysokých dôstojníkov, ktorých viedol náčelník GŠ OS SR genpor. Ľubomír Bulík.

Na Liptove, kde členov vojenského výboru sprevádzal na pôde Národnej akadémie obrany jej veliteľ brig. gen. Mikuláš Regula, sa hostia zoznámili so štruktúrou a poslaním NAO, ktorá prispieva k vytváraniu nového profesionálneho prostredia v OS SR s využívaním skúseností starších krajín aliance. Témou rokovania bolo pôsobenie mnohonárodných zoskupení vo svete, s dôrazom na štruktúru a interoperabilitu síl aliance. Na Sliači sa okrem reformy Ozbrojených síl SR zoznámili aj so simulátorom MiG-29.

V piatok 7. októbra pricestoval do Bratislavy predseda Vojenského výboru NATO generál Ray Henault. Na Ministerstve obrany sa stretol so štátnym tajomníkom Martinom Fedorom a náčelníkom GŠ genpor. Ľubomírom Bulíkom (na snímke

vľavo). Témou rokovania s Ľubomírom Bulíkom bola reforma ozbrojených síl so zameraním sa na Ciele síl (Force goals) a Sily rýchlej reakcie (NRF).

„Je veľmi významné, že slovenské ozbrojené sily sa transformujú a realizujú svoje záväzky,“ zdôraznil po rokovaní generál Henault, pričom ocenil našu účasť v operáciách NATO. Aj ako bývalý príslušník kanadského vojenského letectva zároveň odpovedal na otázku, týkajúcu sa stíhačiek Mig-29 v našej výzbroji. Povedal, že sú to veľmi efektívne bojové lietadlá – dokážu nielen chrániť vzdušný priestor Slovenska, ale zároveň prispievajú aj k zabezpečeniu ochrany krajín NATO ako celku, pričom po modernizácii a úplnej kompatibilizácii môžu slúžiť ešte efektívnejšie. (hg, pv, foto: pm)

Oslavy hrdinov vojny

Osobité a neopakovateľné miesto v našich novodobých dejinách majú boje 2. svetovej vojny o východné Karpaty. Túto jeseň uplynulo už 61 rokov od chvíle, kedy jednotky 1. Československého armádneho zboru po ťažkých a urputných bojoch proti vojskám fašistického Nemecka vstúpili na územie rodnej vlasti a začali sa podieľať na jej oslobodzovaní.

Aj tohtoročné oslavy výročia Karpatko-duklianskej operácie boli rozdelené do dvoch dní. V stredu 5. októbra si samotní účastníci bojov, vojnoví veteráni, predstavitelia

diplomatického zboru, zástupcovia štátnej správy, samosprávy, hostia z Čiech, Ukrajiny, Ruska i obyvatelia okolitých obcí uctili obeť bojov pri pamätníkoch a na cintorínoch v Novo-

sielcach, Zarszyne a Dukle v Poľskej republike.

Štvrtok 6. októbra bol venovaný oslavám a pietnym aktom kladenia vencov na slovenskej strane. Za rezort obrany sa osláv zúčastnili vedúci služobného úradu MO SR Oliver Paradaiser, veliteľ Pozemných síl OS SR generálmajor Milan Maxim a vedúci Oddelenia vojnových veteránov MO SR Daniel Kostra.

„Sme hrdí na to, že aj príslušníci nášho národa svojou účasťou na frontoch 2. svetovej vojny zohrali významnú úlohu v medzinárodnom boji proti fašizmu. Priniesli nemalé obeť v boji za slobodu našej vlasti. Kytice kvetov,

ktoré dnes kladieme na ich hroby, k ich pamätníku, sú symbolom, že z ich krvi a obeť sa zrodila naša sloboda a náš dnešok,“ povedal generálmajor Milan Maxim v príhovore počas pietneho aktu pri Pamätníku československých vojakov na Dukle.

Text a foto: **Vladislav VAVRINEC**

Cyperské zrkadlo

Plážová, dovolenková, plavková – tieto a veľa ďalších prívlastkov napadne väčšine z nás, keď počujeme o mierovej misii UNFICYP na Cypre. Väčšine, no isto nie všetkým. Najmä nie tým, čo v nej boli. Tí veľmi dobre vedia, aká cyperská misia v skutočnosti je. Spoznať realitu na vlastnej koži mali v rámci septembrovej rotácie aj vojenski novinári...

V daždívom a sychravom počasí sme z bratislavského letiska odleteli spolu so štyridsiatimi piatimi vojakmi v prvom, takzvanom rotačnom lete. Druhý let so zvyškom vojakov z celkového počtu osemdesiatich dvoch striedajúcich nasledoval o osem dní. Prvé prekvapenie sme zažili hneď pri pristátí na medzinárodnom letisku v Larnake a vystúpení z lietadla. To, že je na ostrove v Stredozemnom mori podstatne teplejšie počasie ako na Slovensku vedel síce každý z nás, no až taký výrazný rozdiel nečakal nik. Páliace slnko a horúci vzduch vyvolali rýchly proces potenia sa, ktorý s krátkymi prestávkami (predovšetkým vďaka klimatizácii) spoľahlivo „fungoval“ až do odletu späť domov. Podme ale po poriadku...

Prvý dojem

Po príchode do vojenského tábora generála M. R. Štefánika mi „prívlastky“ z úvodu prišli na um znova. Veď si to predstavte –

služba na bráne bez guľometov, kevlarových prilieb či nepriestrelných viest. Na sebe ich nemali ani vojaci pohybujúci sa v priestoroch tábora. K dispozícii bola navyše posilňovňa, tenisový kurt... Čo viac si želať?

Prvý dojem môže byť klamlivý. Skutočný život v misii UNFICYP sme spoznali v nasledujúcich niekoľkých dňoch.

Medzi najdôležitejšie úlohy našich vojakov na Cypre patrí okrem iného aj zabezpečenie dodržiavania statusu quo v nárazníkovom pásme. Jednou z metód, ako mier zabezpečiť, je stacionárne pozorovanie a mobilné patrolovanie. O tom, že to nie je len o „vození sa“ zaujímavou prírodou, sme sa presvedčili pri prehliadke jednotlivých sektorov. Jazda v ťažkom a miestami nebezpečnom teréne maximálnou povolenou rýchlosťou 25 kilometrov za hodinu (väčšinou sa aj tak nedá ísť rýchlejšie) sa teda prechádzkou nazvať nedá. Už po pár hodinách nadsťakovania na sedadlách, neustáleho vystupovania a nastupovania pri jednotlivých pozorovacích stanoviš-

tiach, sme toho mali dosť. A to sme ešte ani zďaleka neboli v polovici plánovanej trasy a nemuseli sme šoférovať.

Jeden z tých, ktorí asi najlepšie vedia, čo všetko také „obyčajné“ hliadkovanie predstavuje, je aj podpráporčík Norbert Blaško. Rodák z Popradu vyštudoval Vojenskú strednú tankovo automobilovú školu v Nitre, po ktorej pôsobil ako technik rotý a starší technik vo VVP Kežmarok – Zaľubica a u 51. zásobovacej základni Poprad. Veliťom patrolovacej základne číslo 126 bol od septembra minulého roku.

„Priestor zodpovednosti našej stodvadsaťšestky má približne 35 kilometrov štvorcových. Patrolujeme non stop dvadsaťštyri hodín, dvomi vozidlami stále v teréne. Pred redukcíou počtov sa o tento priestor staralo 35 vojakov. Dnes nás je na základni jedenásť a šiesti do hliadok dochádzajú z tábora vo Famaguste,“ vysvetľuje ppráp. Blaško, ktorý sa po

roku, a v poradí už po tretej misii na Cypre, vracia domov. „Naši chlapci tu za rok najazdia stovky, ba až tisíce kilometrov. Zvlášť obťažnou je jazda v zimnom období. Zima sa tu totiž prejavuje silnými a dlhotrvajúcimi dažďami, ktorých následkom sa stávajú niektoré úseky patrolovacích ciest takmer neprejazdné. Ale nie je to len o jazdení. Náročné je aj samotné pozorovanie. Cez deň i v noci treba neustále sledovať činnosť na tureckých i gréckych pozíciách. Každá zmena, ako napríklad rôzne úpravy či posilňovanie ich stanovíšť, prítomnosť väčšieho počtu vojakov, sa vyhodnocuje ako porušenie statusu quo. Rovnako ako neoprávnený vstup do buffer zóny, alebo prekročenie čiar zastavenia palby.“

Podľa chlapcov zo „stodvadsaťšestky“ je na ich práci najťažšie zvládať život v malom kolektíve, udržiavať pozornosť pri niekoľkohodinových patrolách a takmer neustále byť v priestore nárazníkového pásma. A ako teda trávia voľný čas?

„V posilňovni, pri videu, spánkom, alebo jednoducho len tak relaxujeme. Často sme príliš unavení na to, aby sme išli niekoľko kilometrov na bicykloch niekde k moru. Väčšinu času teda ostávame na základni,“ zdôveril sa Norbert Blaško.

Bez klimatizácie

O práci v teréne vedia svoje aj naši ženísti, ktorí majú v rámci UNFICYP samostatné postavenie. Sú podriadení priamo Force Commanderovi – vojenskému veliteľovi misie, a svojou činnosťou zabezpečujú každodenný život a chod vojenských, policajných a civilných súčastí všetkých sektorov a zložiek misie na Cypre. V ich zodpovednosti je celkovo 512 kilometrov patrolovacích ciest v buffer zóne, z ktorých 250 má prioritu najvyššieho stupňa.

„Ročne komplexne zrekonštruujeme vyše štyridsať kilometrov komunikácií,“ informoval nás odchádzajúci náčelník ženínej služby misie major Ing. Marián Mjartan. „Okrem iného sú v našej zodpovednosti pozorovacie stanovišťa a patrolovacie základne, výstavba kontajnerových táborov v kempoch a zabezpečujeme aj núdzové

situácie v nárazníkovom pásme. Našou najnovšou úlohou je v súčasnosti úprava polných vzletovo-pristávacích plôch pre vrtuľníky takzvaných helipadov, v súlade s medzinárodnými štandardami. Predpokladáme, že ich do konca tohto roka kompletne zrenovujeme osem, čo vzhľadom na členitosť terénu nie je ľahká úloha,“

upresňuje jeho nástupca major Ing. Karol Kubica.

Najnovším dielom našich ženistov je nový kuchynsko – jedáľenský blok s kapacitou 150 osôb, ktorý počas našej návštevy slávnostne odovzdali Force Commanderovi misie.

„Práca slovenských ženistov je pre celú misiu neoceniteľným prínosom,“ povedal pri jeho preberaní veliteľ síl UNFICYP generálmajor Hebert J. Figoli.

Na práci ženistov sú asi najnáročnejšie klimatické podmienky. „V lete tu vystupujú teploty až nad štyridsaťpäť stupňov v tieni. Pracovať v takomto prostredí v strojoch, ktoré nemajú klimatizáciu, veru nie je jednoduché,“ prezrádza vodič strojník, slobodník Tomáš Chlopko. „Teploty a dlhotrvajúce suchá majú za následok tiež veľkú prašnosť. Často musíme prerušiť prácu, pretože kvôli prachu nevidíme na cestu,“ dopĺňa rodák zo Spišskej Novej Vsi, ktorý je v misii od marca tohto roka. Najviac práce im ale vždy prinesie práve zima. Silné dažde nielen upchávajú priepuste pod cestami, ale často strhávajú aj niekoľko metrov dlhé úseky patrolovacích ciest.

Špeciálna jednotka veliteľa

Mobile Force Reserve (MFR) – to je názov mobilnej pohotovostnej jednotky, ktorá je vyčlenená ako mobilná záloha veliteľa UNFICYP a je predurčená na pomoc jednotlivým sektorom. V súčasnej podobe pôsobí od roku 1997 a v štyroch čatách ju tvorí spolu 105 príslušníkov – 53 Britov, 33 Argentínov, 9 Maďarov a 10 našich vojakov. Veliteľom druhej čaty je poručík Mgr. Ján Hučala, ktorý v tejto funkcii môže uplatniť získané skúsenosti zo svojho ročného pôsobenia v Iraku a z Práporu okamžitej reakcie Martin.

„Sme nasaditeľní v celom priestore mierovej misie. Medzi naše hlavné úlohy patrí okrem zvládnutia prípadných nepokojov

Už štyridsať rokov

Mierová misia UNFICYP (United Force in Cyprus) bola na základe rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN vytvorená 4. marca 1964. Jej mandátom bolo predovšetkým zabrániť obnoveniu bojov medzi turecko–cyperskou a grécko–cyperskou komunitou a prispieť k obnove a udržaniu poriadku na ostrove. Po nepriaznivom vývoji medzi oboma stranami a invázii tureckých jednotiek na Cyprus rozšírila Bezpečnostná rada OSN v roku 1974 mandát misie aj na dozor nad zastavením palby a udržania nárazníkového pásma (takzvanej „Buffer Zóny“), priestoru medzi znepriatelenými stranami – Cyperskou národnou gardou a tureckými i turecko–cyperskými silami. Táto zóna je dlhá 180 kilometrov, prechádza naprieč celým ostrovom a je rozdelená na tri sektory. Štatút veličií národov majú v jednotlivých sektoroch najpočetnejšie kontingenty. Za činnosť v Sektore 1 zodpovedajú Argentínčania, v Sektore 2 Angličania. Naši vojaci sú zodpovední za sektor 4, ktorý vznikol spojením bývalých sektorov 3, 4 a 5. Veliteľstvo Sektoru 4 a slovensko-maďarského práporu (SHBAT)

je spolu s väčšinou jednotky dislokované vo vojenskom tábore M. R. Štefánika v meste Famagusta. Veliteľom je podplukovník Ing. Martin Bačko, pod ktorého velenie tiež spadá jedna čata armády Maďarskej republiky a dvaja príslušníci Chorvátskej armády. Vo vojenskej základni UNPA (United Nation Protected Area) v meste Nikózia, kde sídli Hlavné veliteľstvo UNFICYP, pôsobí šesťdesiatjeden našich vojakov. Sú to predovšetkým ženíti, vojenská policajti a členovia jednotky MFR (Mobile Force Reserve). Osem slovenských vojakov zastáva tiež rôzne funkcie priamo na veliteľstve misie. Referendum o zjednotení ostrova, ktoré sa konalo v apríli 2004 a od výsledku ktorého závisel konečný posun v riešení cyperskej otázky, nedopadlo tak, ako sa očakávalo. Rozdelenie ostrova, ako aj viac ako 40-tisícová turecká armáda v jeho severnej časti, ostáva aj naďalej realitou. Úlohy misie vtedy plnilo okolo 1230 osôb. Po poslednej redukcii pracuje v súčasnosti v mierovej misii 863 osôb. Slovenský kontingent má spolu 202 profesionálnych vojakov a vojačiek.

medzi domácim obyvateľstvom aj patrolovanie v nárazníkovom pásme, ochrana priestoru základne UNPA, kde sa nachádza veliteľstvo misie, držanie pohotovosti jednotky rýchleho nasadenia, služba na vchodoch do základne, ale aj napríklad likvidácia požiarov a ostatné úlohy, vyplývajúce z priamej podriadenosti veliteľovi síl misie, vymenúva poručík Hučala.

Celá činnosť jednotky MFR sa sústreďuje do troch cyklov. Prvý cyklus – bezpečnosť. Činnosť jednotky je v tomto prípade zameraná na dozorné služby v priestoroch veliteľstva UNFICYP a pohotovosť jednotky rých-

leho nasadenia. Druhý cyklus tvoria úlohy spojené s mobilným patrolovaním v buffer zóne a v priestoroch veliteľstva. Tretí cyklus je určený rôznym nácvikom a tréningom. Okrem telesnej prípravy a taktiky sa príslušníci jednotky MFR v tomto cykle okrem iného zdokonaľujú v technikách kontroly davu pri demonštráciách, v evakuácii zranených, či v likvidácii požiarov.

„Najväčšie nároky na členov tejto jednotky sú kladené nielen na ich fyzickú zdatnosť, ale predovšetkým na ich psychickú odolnosť,“ upresňuje poručík Hučala a dodáva: „Keď vám napríklad pri demonštrácii letí do tváre dvoj-kilogramový kameň hodený demonštrantom, musíte byť schopní zachovať rozvahy a veriť svojmu ochrannému štítu, že náraz, ktorý bude nasledovať, vydrží a ochráni vás. Technické prostriedky, ktoré tu máme k dispozícii, sú na veľmi dobrej kvalitatívnej úrovni.“

Voľných dní, kedy sa môžu vojaci venovať sami sebe, je ako šafaranu. „Za mesiac máme v priemere štyri dni voľna,“ informuje jeden z našich príslušníkov jednotky MFR, vojak Juraj Varga. „Vtedy môžeme ísť do mesta alebo blízkeho okolia. Ale aj v týchto dňoch musíme byť vždy dosiahnuteľní a pripravení v prípade

Slová o rotácii

Súčasný veliteľ slovenského kontingentu v misii UNFICYP a zároveň veliteľ Sektoru 4 podplukovník Ing. Martin Bačko má za sebou nie jednu rotáciu.

Rovnako je na tom i náčelník logistiky sektoru major Ing. Jozef Ševčík. Opýtali sme sa ich, v čom bola práve tá septembrová rotácia iná.

„Každá rotácia má svoje špecifické problémy,“ objasňuje veliteľ. „Pri všetkých je ale dôležité vo pred dôsledne a detailne napláňovať a pripraviť jednotlivé činnosti. Potom môžeme vzniknuté nedostatky riešiť operatívne, bez toho, aby sme proces odovzdávania a preberania funkcií a materiálu narušili. V tejto rotácii odišla

na Slovensku a tu na nich okrem iného čaká napríklad jazdenie po ľavej strane cesty. Prácu nám potom dosť sťažujú práve prípady, kedy si musíme vojakov ešte aj sami doškoľovať. Na Cypre totiž ľudia nastupujú do „rozbehnutého vlaku“ a my sa usilujeme, aby tento pomyselný vlak nebrzdili, ale aby sa čo najrýchlejšie zapojili do plnenia úloh,“

väčšina z tých, čo tu pôsobili rok alebo rok a pol. V prevažnej väčšine to boli odborníci, ktorí si svoje funkcie zastali na sto percent. Nemenej dôležité pri týchto výmenách ale je, aby nám sem chodili už pripravení ľudia. A to nielen po stránke teoretickej, ale predovšetkým praktickej. Skúsenosti ukazujú, že vojakom chýbajú predovšetkým praktické spôsobilosti. Ako napríklad u niektorých vojakov predurčených na funkcie vodičov patrolovacích hliadok. Podaktorí nemajú ani potrebné skúsenosti zo šoférovania

dodáva podplukovník Martin Bačko.

So slovami veliteľa súhlasí aj major Ševčík: „Zo skúseností môžem potvrdiť, že žiadna úloha súvisiaca s rotáciou sa nedá podceňiť. Výcvik nových vojakov je rovnako dôležitý a potrebný, ako detailná príprava a zosúladenie jednotlivých fáz procesu odovzdávania a preberania.“

Od nových príslušníkov nášho kontingentu obaja očakávajú čo najskoršie osvojenie si funkčných povinností a zodpovedné zapojenie sa do plnenia úloh misie UNFICYP.

potreby zasiahnuť. V podstate sme teda v službe dvadsaťštyri hodín denne.“

Záverečný dojem

Treba povedať, že oproti tým „bojovým“ má misia UNFICYP na Cypre aj isté výhody. Napríklad v relatívne nižšej miere nebezpečnosti a v možnosti voľného pohybu aj mimo vojenskej základne. Môžem ale zodpovedne vyhlásiť, že

tých pár dní, ktoré som v jej priestoroch strávil, som si ako dovolenkár nepripadal. Aká teda v skutočnosti táto misia je? Plážová, dovolenková, plavková? Dnes už viem, že k týmto prívlastkom má poriadne ďaleko...

Trojstranu pripravili:

Vladislav VARINEC

Foto: **autor a Mário PAŽICKÝ**

Po desiatich rokoch v Moskve

Prešlo desaťročie, odkedy bol naposledy slovenský minister obrany na oficiálnej návšteve v Ruskej federácii. Juraj Liška prišiel 4. októbra na trojdňovú návštevu do Moskvy za svojím rezortným kolegom Sergejom Ivanovom už ako minister obrany členského štátu NATO. Obaja ministri cestu dohodli ešte vo februári na pamätnom bratislavskom summite najvyšších predstaviteľov USA a Ruskej federácie Georgea Busha a Vladimíra Putina.

Oba šéfovia rezortov obrany sa zaoberali otázkami dvojstranných vzťahov, ktoré zhodne označili za dobré. Najviac pozornosti venovali uschopneniu a následnej modernizácii stíhacích lietadiel MiG-29 slovenských vzdušných síl. Juraj Liška bol spokojný, keď od Sergeja Ivanova počul, že ruská strana dodrží všetky dohodnuté termíny a do konca tohto roku bude prvá šesť lietadiel MiG-29 modernizovaná. Zvyšných šesť nadzvukových stíhačiek bude hotových v budúcom roku.

Pozvánka do Mikuláša

„Svojho kolegu som informoval o priebehu reforiem slovenských ozbrojených síl. Okrem iného som mu ponúkol aj možnosť zúčastniť sa ruským lektorom na činnosti kurzov JSOC, ktoré v spolupráci s Veľkou Britániou a Holandskom uskutočňujeme v Národnej akadémii obrany maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši,“ poznamenal Juraj Liška. Zároveň ruskej strane oznámil, že aktuálnu modernizáciu vrtulníkov Mi-17 si

zabezpečujeme vlastnými silami v Leteckých opravovniach Trenčín a o prípadnej modernizácii vrtulníkov Mi-24 neuvažujeme. Je reálny pred-

poklad, že po roku 2008, keď sa skončí ich životnosť, budú z našich ozbrojených síl vyradované. Minister Liška ruskému kolegovi oznámil, že slovenské ozbrojené sily vypíšu medzinárodné tendre na nákup niektorých druhov techniky a vojenského materiálu.

„Z takýchto tendrov samozrejme nevylučujeme ani ruských dodávateľov, ale zároveň im ani nezaručujeme, že ich výrobky kúpime. V konečnom dôsledku rozhodnú kvalita, cena a celkové parametre,“ konštatoval Juraj Liška.

Zároveň spomenul, že Sergeja Ivanova oboznámil s ukrajinskou žiadosťou o pomoc pri likvidácii výbušnín, keďže Slovensko je v rámci NATO lídrom v EOD – tímoch. Ruský minister obrany nevyhlásil, že za určitých okolností by sa na tejto spolupráci v úzkom vymedzenom segmente mohli podieľať odborníci z oboch krajín. Ale o tom, či a kedy sa tak stane, je ešte predčasné hovoriť.

Šéfovia rezortov obrany zo Slovenska a Ruskej federácie sa v priebehu rozhovorov dotkli aj niektorých medzinárodných otázok. Okrem iného aj situácie na Ukrajine, ktorá hraničí s oboma štátmi. Obe strany vyjadrili

záujem, aby v tejto krajine bolo stabilné demokratické prostredie. Ministri sa nevyhli v priebehu rozhovorov ani situácii na Balkáne, teda v oblasti, ktorá je taktiež stredobodom pozornosti našej zahraničnej politiky. Navyše v silách KFOR v Kosove pôsobia slovenskí vojaci. Spomenuli aj situáciu v Afganistane a Iraku a vyjadrili nádej, že v oboch krajinách sa bude postupne stabilizovať na demokratických základoch.

Ukrajinské zastávky

Medzipristátie vojenského špeciálu na ceste do a z Moskvy využil Juraj Liška na stretnutia s námestníkom ministra obrany Ukrajiny, ako aj zastupcom tamojšieho generálneho štábu. Tlmočil im ponuku slovenskej strany na účasť ukrajinských lektorov v kurzoch JSOC v Liptovskom Mikuláši. Tieto a niektoré ďalšie aktuálne otázky slovensko-ukrajinských vzťahov vo vojenskej oblasti podrobnejšie prerokuje Juraj Liška so svojím rezortným kolegom na stretnutí, ktoré sa uskutoční v polovici novembra v Bratislave.

S podporou NATO

Hádám najväčšiu pozornosť médií i verejnosti v poslednom období v súvislosti s návštevou ministra obrany Juraja Lišku v Moskve vzbudzovala otázka uschopenia a následnej modernizácie lietadiel MiG-29 formou deblokácie z ruského dlhu. Vyrojilo sa množstvo „zaručených“ správ o nevýhodnosti takéhoto kroku pre Slovensko.

V delegácii ministra obrany bol aj generálny riaditeľ Sekcie vyzbrojovania MO SR Ivan Chyla. Na margo celej situácie hovorí, že od roku 2000, keď sa začala tvoriť nová koncepcia letectva, ktorá sa nakoniec stala súčasťou Modelu 2010, bolo rozhodnuté ponechať lietadlá MiG-29 na dobu desiatich rokov. Potom sa malo rozhodnúť o ďalšom osude nadzvukového letectva v našich ozbrojených silách. Samozrejme, aj na základe ekonomických možností nášho štátu.

Americký systém IFF

Takúto koncepciu odsúhlasil aj parlamentný výbor pre obranu a bezpečnosť, ako aj Severoatlantická aliancia v priebehu predstupových rokovaní v roku 2003. Brusel súhlasil, že lietadlá budú využívané len na ochranu slovenského vzdušného priestoru a od roku 2006 zároveň aj integrovaného vzdušného priestoru NATO. Zároveň sa vôbec neuvažovalo s nasadením lietadiel mimo nášho územia. Podmienkou takéhoto riešenia bolo ale uskutočnenie aspoň čiastočnej modernizácie spomínaných strojov.

„Dohody, ktoré sme uzatvorili s ruskou spoločnosťou RSK MiG, sa plnia.

Presne podľa plánu ruskí špecialisti ukončili 16. septembra v leteckej základni Sliač uschopenie všetkých dvanástich lietadiel. Ich následná modernizácia sa uskutočňuje v trenčianskych leteckých opravovniach prostredníctvom ruských špecialistov. Výhodou je, že aj naši odborníci sa takto oboznámia s modernou technikou. Časový harmonogram modernizácie sa dodržiava,“ konštatuje Ivan Chyla.

Podľa neho modernizácia lietadiel zahŕňa okrem iného aj navigačné a komunikačné systémy, ako aj systém rozpoznania (IFF). Ten umožňuje rozpoznanie. Projekt bol odsúhlasený ruským výrobcom lietadla, ako aj americkým výrobcom identifikačného systému. Podobne problematiku riešili aj Poliaci a Maďari, ktorí si ponechávajú lietadlá MiG-29 vo svojich vzdušných silách minimálne do roku 2010. Rovnaký identifikačný systém, ako bude namontovaný na MiG-29, je prevádzkovaný napríklad na strojoch F-16. Čiže naše stíhacie lietadlá budú vlastniť plne kompatibilný systém IFF so systémami IFF NATO.

Proces identifikácie vzdušného cieľa je vlastne súhrnom celého radu postupov. Tie musia byť splnené pred aktiváciou lietadla v pohotovostnom systéme. Napríklad porovnávanie preletov lietadiel s ich letovými plánmi, či odklonu strojov od ich stanovených letových trati. Nejde teda len o rozpoznanie neznámeho objektu prepadovým stíhačom. Navyše celý rozhodovací proces o identifikácii vzdušného cieľa je stále koordinovaný s príslušným veliacim a riadiacim strediskom NATO.

Modernizáciu stíhačiek MiG-29 ocenil počas svojej návštevy na Slovensku aj predseda Vojenského výboru NATO kanadský generál Raymond Henault, ktorý je sám bývalý vojenský pilot. Podľa neho budú lietadlá po ukončení modernizácie slúžiť pri obrane vzdušného priestoru ešte efektívnejšie ako doteraz. O spomínanom kroku aj o celkovej reforme slovenských ozbrojených síl ho informoval náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Ľubomír Bulík.

Financie i abonentská zmluva

Nie zanedbateľná je aj finančná stránka. Celkové náklady modernizácie predstavujú sumu približne 2,1 miliardy korún za všetkých 12 lietadiel. Táto suma bude odpísaná z ruského dlhu. Po modernizácii lietadiel MiG-29 bude jedna letová hodina na tomto stroji stáť slovenských daňových poplatníkov zhruba o stotisíc korún menej ako českých občanov, keďže

letová hodina švédskeho Gripena, ktorý naši západní susedia nakúpili na lízing, je okolo 544 000 korún. S rovnakými nákladmi musia počítať aj Maďari, ktorí taktiež nakúpili Gripeny na lízing. Len na porovnanie: jeden kus Eurofightera príde Rakúšanov na vyše 4 miliardy korún. To všetko sú sumy, ktoré by si naša ekonomika napriek jej nádejnému rastu ešte dlho nemohla dovoliť.

„V priebehu moskovských rokovaní sme sa dotkli aj prípadného uzavretia tzv. abonentskej zmluvy. Chceme, aby nám ruský výrobca garantoval v priebehu piatich rokov minimálne 75-percentnú bojascapnosť všetkých lietadiel. V súčasnosti je táto zmluva posudzovaná na expertnej úrovni. V prípade kladného vyjadrenia by mohla byť podpísaná do konca roku a začala by platiť po modernizácii všetkých dvanástich kusov lietadiel,“ zdôrazňuje generálny riaditeľ sekcie vyzbrojovania Ivan Chyla.

Dvojstranu pripravil Jozef ŽIAK
Foto: autor (2) a Michal BURZA

KRÁTKO

Hurikán Katrina narušil produkciu obrnených vozidiel pre americké jednotky v Iraku. Závod Textron na juhu Louisiany, ktorý má objednávky na približne 900 štvorkolesových obrnencov M117, musel prerušiť výrobu na približne dva mesiace. Trinástť nových vozidiel M117 v cene 690 000 dolárov vyvinuli pôvodne pre vojenskú políciu a v Iraku sa osvedčili pri ochrane konvojov.

Izrael potvrdzuje svoje vedúce postavenie pri vývoji a výrobe bezpilotných lietadiel. Firmy IAI a Elbit Systems nedávno podpísali ďalšie dva kontrakty. Jeden za 50 miliónov dolárov s izraelskou armádou a druhý za 150 miliónov dolárov s Tureckom, ktorému dodajú viacero modelov bezpilotných prostriedkov.

Čína predala 80 prúdových cvičných lietadiel K-8E do Egypta. V cene 4,4 milióna dolárov za kus je zahrnutá aj výrobná technológia, aby si lietadlá mohli zostaviť v Egypte. Stroj vyvinula Čína spoločne s Pakistanom, prvé z nich zaradili do služby v roku 1996. Čína ich má tridsať, Pakistan osem. Do Maroka, Mjanmarska, Namíbie, Srí Lanky a Zambie exportovali spolu 53 lietadiel. Egyptský nákup je prvým významnejším obchodným úspechom pre K-8.

Britská armáda musela už druhýkrát v priebehu štyroch rokov zmeniť plány na zavádzanie bojových vrtuľníkov AH-64 Apache do služby. Všetkých 67 strojov s britským označením AH.1 bude operačných až v roku 2010. Dôvodom sú problémy s náborom a výcvikom dostatočného počtu letcov. Podľa pôvodného plánu malo byť 144 členov posádok plne vycvičených do februára 2007. V roku 2009 však bude k dispozícii iba 126 členov posádok.

Americké námorníctvo objednalo tri laserové systémy na detekciu mín ALMDS (Airborne Laser Mine Detection System). Jeden systém určený pre použitie na vrtuľníkoch MH-60S stojí 42 miliónov dolárov. Do roku 2011 plánuje námorníctvo kúpiť spolu 57 ALMDS. Systém dokáže pomocou laserových lúčov rýchlo a presne odhaliť míny na hladine alebo tesne pod ňou.

Peacekeeper odišiel do histórie

V USA deaktivovali poslednú medzikontinentálnu balistickú raketu typu Peacekeeper z čias studenej vojny. Rakety začali vyvíjať v roku 1979. Boli dlhé 21,3 m a mali priemer 2,4 m. Jedna strela stála 70 miliónov dolárov. Uniesla 10 nezávisle navádzaných jadrových hlavíc. V roku 1988 sa 50 rakiet Peacekeeper stalo operačnými v rámci jednej jednotky, ktorá ich nasadila – 400. raketovej perute na základni F. E. Warren v Wyomingu. O ich vyradení rozhodli v roku 2002 po dohode prezidentov Ruska a USA Vladimira Putina a Georgea W. Busha o znížení počtu jadrových zbraní. Rakety postupne odvážali zo základne po jednej, posledná odišla na rozobrať 19. septembra. Personál 400. raketovej perute čaká buď preškolenie na strely Minuteman III alebo zaradenie na iné funkcie v leteckej.

Pick-up sa mení na obrnené vozidlo

Nástrahy irackého konfliktu umožnili vznik aj projektom, ktoré by inak len ťažko uzreli svetlo sveta. Jedným z nich je projekt špeciálnej úpravy vozidla Ford F-350 na verziu ULTRA AP (Armored Patrol). Karosériu pick-upu nahradila pancierovaná kabína pripomínajúca obrnené vozidlo. Posádka v ňom totiž nesedí po dvojiaciach za sebou, ale je rozmiestnená diamantovo. Vpredu sedí jeden vodič, za ním sú dve miesta vedľa seba a vzadu je opäť jedno sedadlo uprostred. Táto kon-

figurácia má viacero výhod. Cestujúci sedia čo najďalej od kolies, ktoré väčšinou spôsobujú výbuch nastražených mín a účinok explózií je v ich blízkosti najväčší. Spodok kabíny navyše chráni pancier. Posádka má tiež výborný výhľad. Vodič sleduje prednú polosféru, dvaja pasažieri za ním pozerajú doľava a doprava a štvrtý je otočený dozadu. Majú tak prehľad o možnom ohrození zo všetkých smerov. Dizajn teraz otestujú, či je vhodný na prípadnú sériovú výrobu.

Navádzané strely z raketometu v akcii

Americká armáda úspešne nasadila najnovší prírastok vo svojom delostreleckom arzenáli. Pri bojoch s povstalcami v irackom meste Tal Afar v septembri vôbec po prvýkrát použili navádzané strely z raketometu GMLRS (Guided Multiple Launch Rocket System). Dve opevnené budovy používané povstalcami boli zničené na vzdialenosť viac ako 50 km a poškodenie okolitých domov bolo minimálne. Rakety úspešne nasadil 3. prápor 13. pluku poľného delostrelectva, ktorý s nimi cvičil od júna 2004. Prvé poľné testy v Iraku vykonali v auguste

2005. GMLRS mal dať pozemnej armáde do rúk zbraň použiteľnú proti bodovým cieľom. Nasadenie ukázalo, že je presnejšia a spôsobuje menšie vedľajšie škody ako navá-

dzané bomby z lietadiel. Navyše raketomet možno použiť, aj keď zlyhá komunikácia s lietadlami alebo im počasie zabráni vzlietnuť. Dosah rakiet je 70 km.

Nové ruské ponorky triedy Lada

Ruské námorníctvo zavádza do služby nové ponorky ako náhradu za staršie diesel-elektrické plavidlá triedy Kilo. Nová trieda Lada (exportné označenie Amur) má slúžiť na prieskum a protilodné útoky. Vďaka novým technológiám je osemkrát tichšia ako ponorky triedy Kilo. Povrch plavidiel triedy Lada pokrýva špeciálne zvuk pohlcujúce obloženie, nová skrutka je tiež veľmi tichá. Lady majú šesť torpédome-

nov torpéd kalibru 533 mm so zásobou 18 torpéd alebo rakiet. Výtlačok na hladine je 1750 ton, dĺžka ponorky je 67 m, posádka tvorí 41 námorníkov. Každý z nich má vlastnú kajutu. Pod hladinou dosahuje Lada rýchlosť 39 km/h. Na mori vydrží 50 dní. Podľa plánu by malo najmenej šesť týchto ponoriek slúžiť v Baltskom mori. Prvá z nich sa práve dokončuje, ďalšie začnú stavať na budúci rok.

KRÁTKO

Americké námorníctvo postavilo 40-metrový model vojnovéj lode budúcnosti Sea Jet, aby otestovalo nové druhy pohonu. Pri testoch na jazere v Idahu použijú najprv vodný prúdový systém AWJ-21 spoločnosti Rolls Royce. Prúdové systémy sa síce používajú už dlhšie ako pomocný pohon, námorníctvo USA však chce úplne odstrániť klasické skrutky aj kormidlo a použiť iba AWJ-21. Po skončení testov ho odstránia a Sea Jet vyskúša ďalšiu novinku - elektrický pohonný systém RIMJET. Loď by s ním mala byť tichšia a pohyblivejšia. Americké námorníctvo chce začať stavať plne elektrické lode v priebehu desiatich rokov.

Situácia v Iraku si vyžaduje pridávanie panciera na prakticky každý typ vozidiel, ktoré tam armáda používa. Najvýraznejšími úpravami prešli vojenské autobusy, ktoré sa dajú ľahko rozlíšiť vďaka prídavným plátom a malým okienkam. Bezpečne prepravujú až 26 pasažierov, ale majú dve nevýhody - pre vyššiu hmotnosť majú častejšie poruchy a ich nepriestrelné okná sa nedajú otvoriť na vetranie v prípade nefungujúcej klimatizácie.

Pentagon objednal ďalších 950 robotov MTRS (Man Transportable Robotic System) používaných na kontrolu podozrivých predmetov, ktoré môžu obsahovať nastroženú nálož. MTRS pripomína detské auto na diaľkové ovládanie. Vojenská verzia je však odolnejšia, vybavená videokamerou a ramenom na manipuláciu s predmetmi. Robot dokáže zdolať schody alebo hromadu trosiek. Stojí 100 000 dolárov a americká armáda v súčasnosti používa 250 kusov.

Britská spoločnosť BAE Systems ponúka najľahšie 155 mm samohybné delo. Firma spojila svoju úspešnú húfnicu M777 s terénnym kolesovým vozidlom Supacat. Húfnica M777 kalibru 155 mm je veľmi ľahká, váži 4 tony. Hmotnosť celej kombinácie je 14 ton. Posádku vozidla chránia pred čepinami tenké pancierové pláty. Pre húfnicu sa nakladá 20 granátov. Pred streľbou sa zbraň pomocou mechanického zariadenia čistočne vyloží tak, aby spätné nárazy pohlcovala zem. Inak by sa mohol poškodiť podvozok ľahkého vozidla. Výhodou kombinácie je väčšia mobilita v teréne. USA nakupujú niekoľko stoviek húfníc M777, ale plánujú ich ťahať nákladnými autami, ktoré môžu v náročnejšom teréne uviaznúť.

V Greyhounde vymenili 40 km káblov

Tri a pol roka strávilo na zemi transportné lietadlo C-2A Greyhound amerického námorníctva. Stroj opäť vzlietol po kompletnej výmene elektrických systémov, ktorá je súčasťou programu na predĺženie operačného života. Námorníctvo USA má 36 Greyhoundov. Prvý prototyp vzlietol v roku 1964. V roku 1973 ich prvýkrát modernizovali. C-2A poskytuje logistickú podporu lietadlovým lodiam, zo zeme na ich paluby dopravuje všetko potrebné. Námorníctvo za ne nemá náhradu, preto roz-

hodlo o ďalšej modernizácii, po ktorej Greyhoundom zvýšia výdrž na 50 000 letových hodín a 36 000 pristátí. Príprava na modernizačný program trvala 22 mesiacov, počas ktorých vytvorili 13 000 strán technickej dokumentácie a vyrobili

viac ako 100 000 náhradných dielov. Samotné práce na lietadle trvali 287 dní. Stroj zosilnili konštrukciu a vymenili 40 km elektrického vedenia. Na podobnú obnovu čaká ešte 34 Greyhoundov, jedno lietadlo je už takmer hotové.

Kanada chce bezpilotné bojové lietadlá

Kanada chce v roku 2017 nahradiť svoju flotilu 122 stíhačiek CF-18 modernejšími strojmi a vážne uvažuje o kúpe bezpilotných bojových lietadiel. V USA úspešne testujú stroj X-45A a pracuje sa na jeho väčšej sériovej verzii X-45C. V porovnaní s CF-18 je bezpilotný stroj lacnejší, má väčší dolet a je obratnejší. X-45A ukázal,

že dokáže samostatne vykonávať prieskumné lety a útoky na pozemné ciele. Neznámou zatiaľ ostáva iba schopnosť vzdušných súbojov, ktoré vedenie amerického letectva zatiaľ nechce skúšať. V prípade kanadského záujmu však môže prísť aj na otestovanie súboja ľudského pilota s robotom.

Nočné videnie pre každého vojaka

Americká armáda a námorná pechota nakupujú za 3,3 miliardy dolárov takmer 380 000 prístrojov na nočné videnie tretej generácie. Vojaci dostanú 340 486 prístrojov AN/PVS-14 pre jedno oko. Vážia 312 gramov a stoja 2570 dolárov. Navyše kúpia 30 816 binokulárnych prístrojov AN/PVS-7D, ktoré vážia 680 gramov a stoja 2614 dolárov. Súčasťou nákupu sú aj náhradné diely. Prístroje umožňujú vidieť v noci človeka na vzdialenosť 150 m. Ich batérie vydržia 15 hodín. AN/PVS-14 poskytujú menej ostrý obraz, ich výhodou však je, že sú ľahšie a môžu nimi vybaviť každého pešiaka či vodiča.

„Čierna vdova“

V 2. svetovej vojne v súvislosti so zvyšujúcou sa intenzitou nočného bombardovania vzrástla potreba čeliť týmto náletom účinnejšou pozemnou protiletadlovou obranou nad cieľovými oblasťami, ale s predstihom aj vo vzduchu. Na to však klasické stíhacie lietadlá nestačili a riešením sa stali špeciálne tzv. nočné stíhačky.

Viacere typy týchto lietadiel vznikli úpravou alebo prestavbou najmä dvojmotorových ľahkých bombardérov s predĺženým doletom, priestorom pre radar a mohutnou výzbrojou, pretože ich úlohou bolo útočiť na nepriateľské bombardovacie zväzy ešte pred ich preniknutím nad vlastné územie. V druhej polovici vojny sa však na nočnej oblohe nad európskym bojiskom i v Pacifiku začali objavovať stroje, ktoré boli od začiatku konštruované ako nočné stíhačky.

muziku (Schräge Musik) – dva z jeho 30 mm kanónov strieľali v uhle 30° nahor do brucha vyššie letiacich nepriateľských bombardérov.

„Šikmú muziku“ v podobe dvoch 20 mm kanónov používal aj japonský Kawasaki Ki-45 Toryu („Dračí zabijak“) označený v spojeneckom kóde ako „Nick“. Tento pôvodne prepádový stíhač mal okrem toho 37 mm kanón v prednej časti a 7,92 mm pohyblivý guľomet v zadnej kabíne.

Na spojeneckej strane sa nočným stíhaním azda najviac preslávili britské stroje Bristol Beaufighter Mk IF a De Havilland DH.98 Mosquito, ako aj americký Northrop P-61 Black Widow, teda

označujú za najväčšiu, najťažšiu a najvýkonnejšiu stíhačku 2. svetovej vojny, si toto tajuplné a hrôzostrašné meno plne zaslúžilo.

Jack Northrop koncipoval trojmiestny dvojtrupý stroj od začiatku ako nočnú stíhačku. Mala rozpätie 20,11 m, dĺžku 15,11 m, max. vzletovú hmotnosť 16 420 kg, dolet s prídavnými nádržami 2 172 km, výškový dostup 12,5 km a dva 18-vaľcové hviezdicové motory Pratt & Whitney

la na štyroch závesníkoch niesť po 726 kg bômb či inej výzbroje alebo prídavné nádrže s palivom.

Mohutnejšiu výzbroj mal len He 219 Uhu (6 x 30 mm a 2 x 20 mm kanón), no bolo to relatívne, pretože pri čelnom útoku nemohol efektívne využívať „šikmú muziku“, čím sa jeho kapacita znížila o dva 30 mm kanóny. Diskutabilná bola i palebná sila japonského „Dračieho zabijaka“ Ki-45, ktorá sa často preceňovala pre jeho

Noční „lovci“ bombardérov

V nemeckej Luftwaffe k najznámejším patrili Junkers Ju 88, pôvodne bombardér vyzbrojený dvoma 13 mm a štyrmi 7,92 mm guľometmi s max. rýchlosťou 440 km/hod., ďalej od začiatku ako nočný stíhač koncipovaný Focke Wulf Ta 154 Moskito s tromi 30 mm a dvoma 20 mm kanónmi a max. rýchlosťou 650 km/hod., ktorý sa však kvôli drevenej konštrukcii neujal, a napokon pôvodne univerzálny stíhač Heinkel He 219 Uhu so šiestimi 30 mm a dvoma 20 mm kanónmi a max. rýchlosťou 670 km/hod. Tento výborný, ale nedocenený stroj mal špecialitu – tzv. šikmú

Čierna vdova. Prvý bol navrhnutý ako diaľková stíhačka a k modifikácii na nočnú nemal ďaleko. Disponoval štyrmi 20 mm kanónmi a šiestimi 7,7 mm guľometmi a dosahoval max. rýchlosť 536 km/hod. De Havillandov Mosquito NF Mk II vychádzal zo stíhacieho bombardéra so štyrmi 20 mm kanónmi a štyrmi 7,7 mm guľometmi a mal max. rýchlosť vyše 600 km/hod. Úplným originálom bola „Čierna vdova“.

Naj, naj, naj...

Je všeobecne známe, že „Čierna vdova“ je druh veľmi nebezpečného pavúka. Lietadlo, ktoré odborníci

s výkonom po 1 491 kW jej dávali max. rýchlosť takmer 590 km/hod. Pre porovnanie – v rozpätí ju zo spomínaných nočných stíhačiek mierne prevýšil iba Junkers Ju 88 (20,13 m) a v dĺžke zasa He 219 Uhu (15,54 m), ostatné stroje boli výrazne menšie. Heinkelov Uhu, Focke Wulf Moskit a britský Mosquito mali síce väčšiu rýchlosť, ale dostupom sa žiadna iná nočná stíhačka „Čiernej vdove“ nevyrovnala, napriek tomu, že tá popri štyroch 20 mm kanónoch v spodnej časti trupovej gondoly s 200 nábojmi na hlavňu a štyroch 12,7 mm guľometoch s 560 nábojmi na hlavňu vo veži General Electric na streche moh-

37 mm kanón. Ten síce mohol jednou strelou zničiť krídlo nepriateľského bombardéra, ale vzhľadom na nízku kadenciu bola pravdepodobnosť takéhoto zásahu nízka.

„Čiernych vdov“ s radarom SCR-720 vyrobili celkovo 706 kusov. Hoci do výzbroje prišli až v roku 1944, urobili kus práce. Okrem množstva zničených nepriateľských bombardérov v Európe i Tichomorí si na svoje konto zapísali aj deväť nemeckých lietadlových striel V-1.

PhDr. Ján DOLINAY

Foto: archív

Kresba: Rudolf TOMŠA

Otec amerických výsadbkárov

Len máloktorému z poľných veliteľov druhej svetovej vojny „osud doprial“ bojovať ešte v inom ozbrojenom konflikte než bol najkrvavejší a najväčší ozbrojený konflikt v dejinách ľudstva a len máloktorému v ňom „doprial“ aj zvíťaziť. Jedným z nich bol bezpochyby americký generál Ridgway, úspešný veliteľ amerických výsadbkových jednotiek počas druhej svetovej vojny a nie menej úspešný veliteľ amerických pozemných vojsk počas kórejskej vojny.

Statočný bojovník

Matthew Bunker Ridgway sa narodil 3. marca 1895 vo Fort Monroe vo Virginii a už od malička bolo jeho snom stať sa vojakom. Počas prebiehajúcej prvej svetovej vojny absolvoval v roku 1917 Vojenskú akadémiu vo West Pointe a ako nadaný dôstojník americkej armády dobrovoľne požiadal o odoslanie na európsky front do Francúzska. V radoch amerického expedičného zboru sa tu zúčastnil na viacerých ťažkých bojoch, v ktorých preukázal výnimočné schopnosti. Veliteľov upozornil najmä na osobnú statočnosť, rozvahy a odhodlanosť. V medzivojnovom období slúžil v rôznych útvaroch pechoty, neskôr absolvoval aj administratívnu a riadiacu prax na vyšších štáboch. Po krátkom pôsobení v úlohe poradcu guvernéra na Filipínach absolvoval v polovici tridsiatych rokov školu generálneho štábu v kansaskom Leavenworthe. Do vstupu USA do druhej svetovej vojny to „stihol dotiahnuť“ na plukovníka.

„Otec“ amerických výsadbkových síl

Od konca roku 1941 pôsobil priamo na armádnom štábe, v aparáte vojnového plánovania. V lete 1942 bol povýšený na brigádneho generála a menovaný veliteľom 82. výsadbkovej divízie, vôbec prvej v armáde Spojených štátov. Menovanie odštartovalo jeho skvelú profesionálnu vojenskú kariéru a od tejto chvíle bol zodpovedný za plánovanie a uskutočnenie všetkých amerických výsadbkových operácií vo vojne, ktoré ho do istej miery heroizovali. Povestného 10. júla 1943 riadil prvý veľký americký vzdušný výsadbok na Sicílii v inváznom sektore americkej 7. armády generála G. Pattona, kde sa vojaci jeho paradesantnej divízie obzvlášť vyznamenali. Jej odvážny veliteľ to však so svojou jednotkou nemal nijako uľahčené a ich nasadenie bolo skutočným bojovým krstom. Časť jednotky bola totiž najprv vplyvom zlého počasia a nedostatočného výcviku pilotov vysadená na mori. Zvyšná časť divízie sa neskôr vinou nedostatočnej súčinnosti medzi jednotlivými druhmi vojsk omylom dostala do palby vlastného protivzdušného delostrelectva, v dôsledku čoho utrpela ťažké straty. Napriek tomu sa jej väčšinu stanovených bojových úloh podarilo úspešne splniť.

O dva mesiace, 12. septembra 1943, Ridgwayovu divíziu nasadili na podporu spojeneckého vylodenia pri Salerne. Jednotka bola vysadená k posilneniu rútiaceho sa predmostia americkej 5. armády generála M. Clarka a aj vďaka nej sa do troch dní podarilo situáciu stabilizovať. Ridgway sa s divíziou prebil až k samotnému

mu Neapolu a v bojovom nasadení zostala divízia so svojím veliteľom až do novembra 1943. Ridgwaya vzápätí odvolali do Veľkej Británie, kde sa podieľal na pripravách spojeneckého vylodenia v Normandii.

Hrdina na výslni

So svojou jednotkou osobne absolvoval intenzívny bojový výcvik a za dosiahnuté doterajšie výkony ho medzitým povýšili na generálmajora. V noci pred inváziou 6. júna 1944 boli útvary 82. vzdušnej výsadbkovej divízie spoločne so svojím veliteľom vysadené na polostrove Cotentin do predpolia amerického vylodovacieho sektoru Utah. Významnou mierou prispeli k zvýšeniu chaosu v nemeckej obrane a tým i k paralyzovaniu nemeckého odporu počas kľúčových úvodných dní operácie „Overlord“. Okrem toho oslobodili St. Mére Eglise, prvé francúzske mesto. Na urputných bojoch v Normandii sa divízia zúčastnila prakticky do polovice júla 1944, kedy ju

aj s jej veliteľom preveli späť do Anglicka na zotavenie a doplnenie. Medzitým sa ešte stihla vyznamenať pri dobýjaní strategického oporného bodu, mesta Caen, ako aj pri porážke Nemcov vo Falaiskej kapse.

Vynikajúce odborné i osobné kvality Ridgwaya neunikli pozornosti amerického velenia, ktoré ho v auguste 1944 poverilo úlohou prevziať velenie XVIII. výsadbkového zboru. Jeho podriadené zväzky, 82. a 101. výsadbková divízia, sa v polovici septembra 1944 zúčastnili na neúspešnej spojeneckej výsadbkovej operácii „Market Garden“ v Holandsku. Značné straty výsadbkárov v operácii prinútili spojenecké velenie stiahnuť Ridgwayov zbor z bojových akcií a presunúť ho do taktickej zálohy. Do boja bol však vyslaný už koncom decembra 1944 v súvislosti s nečakanou nemeckou ofenzívou v Ardenách.

Boli to predovšetkým jeho muži, ktorí sa rozhodnou mierou zasľúžili o zastavenie a následný krach nemeckej ofenzívy. V záverečnej fáze vojny jeho zbor absolvoval boje v severnom Nemecku, podieľal sa predovšetkým na prechode Rýna a na bojových operáciách v Ruhrskej kapse v marci 1945.

Kórejská epopeja

Po skončení vojny mu na epoletách pribudla tretia generálska hviezda. Z pozície zástupcu náčelníka Spoločného výboru náčelníkov štábov výrazne zasiahol do politického zápasu o organizáciu povojnovej armády. Oddane pritom podporoval generála D. D. Eisenhowera v jeho úsilí o zvýšenie vojnových dotácií. V decembri 1950 bol poverený prevziať velenie 8. armády a súčasne aj X. zboru bojujúcich v prebiehajúcej vojne v Kórei, čím sa fakticky stal zodpovedný za velenie nad všetkými pozemnými silami v oblasti. Jeho príchod prišiel v kritickom momente, kedy bojové akcie amerických vojsk v severovýchodnej Kórei skončili po vojenskej intervencii Čínskej armády drvivou porážkou a následnou nútenou evakuáciou. Skvelým príkladom Ridgwayovho úspešného velenia bolo pozdvihnutie morálky

a stmelenie mnohonárodnostnej 8. armády v jeden „dobré namazaný vojnový stroj“. S ním sa mu podarilo udržať v tzv. pusanskom perimetri až do príchodu posíl a boli to nakoniec jeho vojská, ktoré prelomili front a dravým postupom na sever oslobodili Soul.

Ridgway v apríli nasledujúceho roku bol po MacArthurovom odvolaní v hodnosti generála menovaný za vrchného veliteľa síl OSN v Kórei. Od mája 1952 už pôsobil vo funkcii vrchného veliteľa spojeneckých vojsk v Európe a od augusta 1953 potom vo funkcii predsedu Spojeného výboru náčelníkov štábov USA. V roku 1955 odišiel na odpočink, zomrel 26. júla 1993 vo Fox Chapel.

Alex MASKALÍK

Vojenský historický ústav Bratislava

V afganskom prachu

Operátor zatlačil gombík na riadiacom paneli. Kladivká Boženy začali zúrivo udierať do vyschnutej zeme. Spod stroja sa vyvalili kúdoly prachu. „Ideme na to!“, vyhlásil čat. Ján Klener a jemne prstami zatlačil riadiacu páčku smerom dopredu. Božena sa pomaly ponorila do prachového mraku. Ozval sa výbuch a v dialke sa objavil čierny mrak. Za pár sekúnd cez okno kabíny operátora nebolo vidieť takmer nič.

Teraz musím Boženu zastaviť, kým ju znova neuvidím. Nemôžem ju riadiť, keď ju vôbec nevidím. Na ten prach sa tu ťažko zvyká. Odmínovanie v blízkosti plota je náročné. Sem-tam sa nám stáva, že sa nám Božena zapletie do drôtov, ktorých je tu veľa.

Stroj sa za pár sekúnd znova vynoril z prachu. Operátor sa rozhodol pokračovať a stroj sa s hukotom pohol dopredu.

Kábul – letecká základňa KAIA

Výbuchy protipechotných mín sa rozliehali priestorom letiska KAIA v Kábule. „Tu by som sa prechádzať nechcel, Rusi mínami nešetrili. Toto letisko im patrilo počas sovietsko – afganskej vojny, preto zamínovanie pri plote základne je husté,“ tvrdil čat. Ján Klener. Na úseku pár metrov som napočítal pätnásť výbuchov.

„Odmínovať som s Boženou v Afrike, Juhoslávii, ale nikde nedostala tak zabíjač, ako tu. Počet výbuchov je neporovnateľný.“ Božena zrazu prudko zmenila smer.

„No tak to tu máme znovu. Zamotala sa do drôtov. Teraz ju musím vycúvať a rozstrihať drôty. To chvíľu potrvá.“ Ján Klener vystúpil z kabíny, uchopil kliešte. Rýchlym krokom sa vybral k odmínovaciemu kompletu, bezpečne zaparkovanému v odmínovanom poli.

Oficiálne sa uvádza, že Božena má 75-percentnú úspešnosť pri odmínovaní. V afganských podmienkach sa úspešnosť vyšplhala až na 95 percent. „Je to tým, že pôda je tu mäkká a kladivká sa dostanú hlbšie, ako v iných podmienkach,“ vysvetlil slob. Ivan Ďanovský. Keď Božena dokončila svoju prácu, na jej miesto nastúpili slovenskí míneri. Ich úlohou je preveriť a očistiť územie od mín, ktoré pod údermi kladiev neexplodovali. V nepriestrelných

vestách a s helmami na hlave pomaly pohybujú minohľadáčkou tesne nad povrchom.

„Míner musí byť oddýchnutý a sústredený, pretože chyba sa dá spraviť iba raz,“ vyhlásil slob. Pavol Rožník. Pípanie minohľadáčky je jasný signál, že v pôde sa nachádza železný predmet, alebo mína. Pavol si kľakne a trezlivito centimeter po centimetri začne bodcom prehľadávať pôdu. Zrazu sa skloní a do prstov chytí kúsok hrdzavého železa.

„Pri práci nás zdržiava najviac to, že v zemi sa nachádza veľa železných

predmetov. Na tomto mieste stáli ruské muničné sklady, ktoré pri odchode vyhodili do povetria. Takže celá oblasť je plná kovových úlomkov.“ Práca mínerov na afganskom slnku je náročná. To je dôvod, prečo sa musia meniť už po 45 minútach. Rastó Košuda si rukou utrie pot z tváre a minohľadáčku si prehodil cez plece. „Míny sú najvernejší vojaci. V pôde dokážu čakať desiatky rokov na svoju obeť.“

Afganistan stále patrí k najzamínovanejším krajinám na svete. Denne sa dvaja ľudia stanú obeťou explózie míny. „Myslím si, že naša robota má zmysel. Zbavujeme krajinu najzákernejšieho nepriateľa, ktorý mrzačí civilistov. Takisto letisko v Kábule na to, aby dostalo medzinárodný certifikát, musí byť dokonale odmínované.“ Na zamínovanom poli sa váľajú vysušené kostry rôznych zvierat. Je to memento toho, že v pôde striehne na svoju obeť ešte veľa mín. Podľa štatistik slovenskej ženijnej jednotky na jednom metri štvorcovom sú zakopané približne dve míny.

„Našu prácu kontrolujú afganskí kolegovia. Ešte po nás nenašli ani jednu mínu. V celom svete sme známi tým, že kadiaľ prejde slovenský

míner, míny sa už nenájdu,” tvrdil jeden z najmladších veliteľov družstva v slovenskej armáde, 22-ročný nrtm. Michal Karafa. V rukách držiak GPS sa snaží presne zaznamenať odmiňované plochy. „Keď nájdeme mínu, môžu úlohou je zavolať český EOD tím, ktorý mínu zneškodní.”

Afganské slnko neúprosne pražilo. Z diaľky sa ozýval pípavý zvuk minohľadačiek. Všimol som si, že Rasto na nás máva. Vykročili sme smerom k nemu. „Našiel som mínu!” Z vysušenej pôdy trčal umelohmotný tanierik malého priemeru. Mišo zapol vysielачku a spojil sa s českým EOD tímom. Za približne pätnásť minút sa v diaľke zjavil tmavo zelený Defender s českou zástavou.

„Slováci míny hľadajú, my ich likvidujeme. Pochopiteľne, máme nadštandardné vzťahy, spoločná minulosť sa za pár rokov vymazať nedá,” povedal veliteľ českého EOD tímu Milan Pavlík. „Najradšej by sme si tie míny likvidovali sami. Pre mínera je najväčšie potešenie odpáliť si mínu, ktorú našiel. Pochopiteľne, Česi odvádzajú výbornú prácu. Pri odpaľovaní míny musia komunikovať s le-tiskom, aby sa nestalo, že by nad

miestom explózie náhodou preletelo lietadlo,” vyhlásil Paľo Rožník.

Odborníci pred voľbami predpovedali útoky na volebné miestnosti a medzinárodné sily. Tvrdili, že Taliban a Al – Kaida sa budú snažiť za každú cenu zabrániť parlamentným voľbám. „Našťastie sa katastrofické predpovede nesplnili. Zaznamenali sme iba jeden

raketový útok na nemeckú základňu. Naopak, práve po skončení volieb teroristi zaútočili na afganskú armádu. Nálož umiestnená v motorke zabila

Na odovzdávanie medailí slovenským a českým vojakom osobne prišiel aj český veľvyslanec v Pakistane pán Langer. „Vážim si prácu slovenských aj

„Našu prácu kontrolujú afganskí kolegovia. Ešte po nás nenašli ani jednu mínu. V celom svete sme známi tým, že kadiaľ prejde slovenský míner, míny sa už nenájdu.”

deväť ľudí a dvadsaťosem ťažko zranila. Na letisku KAI A sme v poslednom období útoky nezaznamenali,” povedal veliteľ slovenského kontingentu mjr. Ladislav Kisel.

Niektorí vojaci opustili kvôli práci v misii svoje rodiny. Nie je pochyb o tom, že hlavne deti neprítomnosťou otca v rodine trpia. „Mám dve deti. Chlapec je ešte malý. Dcére som vysvetlil, prečo idem do misie. Myslím si, že to pochopila a je na mňa hrdá. Robím to hlavne pre rodinu, aby som ich zabezpečil,” tvrdil nrtm. Štefan Michalenko, veliteľ technického družstva. Chodí celej domácnosti, po odchode otca do misie, leží na pleciah manželky. „Pochopiteľne, manželka s mojim rozhodnutím súhlasila. Napriek tomu ju obdivujem a veľmi si vážim toho, ako sama zvláda celú domácnosť a výchovu našich detí.”

českých vojakov. To je dôvod, prečo som prišiel do Kábulu. Ich práca je vo svete vysoko cenená a dôležitá hlavne pre Afganistan,” zdôveril sa.

Niektorí veteráni majú už niekoľko medailí z rôznych misií. Medzi nich patrí aj Stanislav Minárik, vodič Tatravanu. „Ja mám už šesť medailí, niektorí chlapci dokonca viac. Ukľadá si ich doma. Človeka to poteší, keď niekto ocení jeho prácu.”

Nedá sa nevsimnúť, že uniformy s púšťnou potlačou sa ľahko trhajú. To isté platí o letnej obuvi, ktorá je nestabilná a nevhodná do akýchkoľvek podmienok. Jeden z kolegov, ktorý topánky vyskúšal, si podvrtol členok.

Bagram

Bagram je najväčšia vojenská základňa v Afganistane. Momentálne sa

na nej nachádza vyše 5 000 vojakov z rôznych krajín. Medzi nimi žije aj 40 ženistov zo Slovenska. Príslušníci slovenskej ženijnej jednotky v Afganistane sa tešia vynikajúcej povesti. „Slováci sú najlepší odborníci na špeciálne letiskové práce. S ich prácou som mi-

moriadne spokojný, a preto im pridujem iba špeciálne úlohy. Ich jazykové znalosti sú vynikajúce na rozdiel od Austráľčanov, ktorí si myslia, že hovoria po anglicky, ale nie je to jednoznačné,” zhodnotil prácu slovenských ženistov veliteľ Task Force Sword Mi-

chael Flanagan a hlasne sa zasmial na svojom vtipе o Austráľčanoch.

Pred táborom slovenského kontingentu v Bagrame sa týči tabuľa s nadpisom: Tatranská dedinka. „Takto si náš tábor pomenovali už prví slovenskí vojaci, ktorí sem prišli. Je to asi

kvôli tomu, že okolité hory pripomínajú naše Tatry. Takisto si v tábore postavili kolibu, ktorá slúži ako briefingová miestnosť a sme na ňu hrdí. Pod ňou sa nachádza kryt. V prípade raketového útoku sa všetci vojaci skrývajú práve tu. Z toho dôvodu tu musíme skladovať aj pitnú vodu. Našťastie, v poslednom období sa raketové útoky proti nám nevyskytli,” povedal veliteľ slovenského ženijného kontingentu Pavol Kuchár.

Keď sme spolu prechádzali okolo zaparkovanej techniky, veliteľ sa zastavil a povedal: „Nemáme najnovšiu techniku. Niektoré kusy sú dokonca staršie ako ja. Dôležité je, že technika je funkčná. Naši technici musia v prípade poruchy improvizovať, lebo máme problémy aj s náhradnými dielmi. Zatiaľ sa im to darí výnimočne dobre. Ešte sa nám nestalo, že by sme nesplnili pridelenú úlohu kvôli pokazenéj technike.”

Na parkovisku som si všimol sanitku – UAZ 452A. Tento veterán ma vítal už pri mojej predošlej návšteve Bagramu v roku 2002. Auto si vtedy vyslúžilo neuveriteľnú pozornosť zo strany vojakov z iných národov. Okrem viditeľných úšklabov amerických vojakov sa

stalo stredom záujmu amatérskych fotografov. Tí šťastnejší si tento výkvet techniky dokonca mohli prehliadnuť aj zvnútra. Musím sa priznať, že ma troška mrzelo, lebo práve misie sú miestom na reprezentáciu armády a krajiny.

vytvoriť iba pracovné družstvo. Tak, že Američania kopali diery a Slováci dostali na starosť betónáž a konečnú úpravu letiskovej plochy," tvrdil Michael Flanagan.

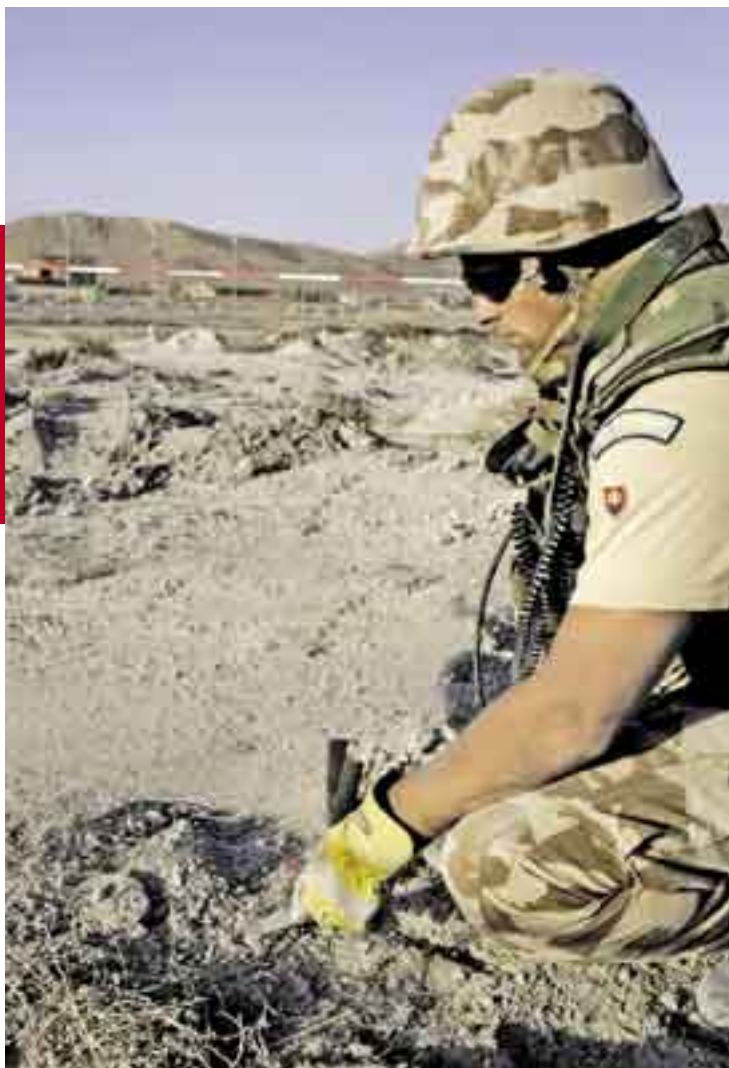
„Myslím si, že naša robota má zmysel. Zbavujeme krajinu najzákernejšieho nepriateľa, ktorý mrzačí civilistov.“

Prácu na letiskovej ploche slovenským ženistom okrem vysokých teplôt, ktoré presahujú v lete až 50 stupňov Celzia, komplikuje aj víriaci sa prach. „Pracovať v takých vysokých teplotách je naozaj náročné. Človek musí pravidelne prijímať tekutiny. Ak to podcení, úpalu sa nevyhne. Keď sme pracovali na prístávacej ploche počas leteckej premávky, bolo to celkom zaujímavé. Sem-tam sme z plochy doslova utekali pred prístávajúcim Herculesom," povedal rtm. Andrej Uhliar, veliaci poddůstojník ženijnej čaty.

„Slováci ukončili všetky projekty v predstihu. Dokonca raz sa nám stalo, že pracovali s Američanmi bok po boku. Američania ich však v práci brzdili, nakoniec som z nich musel

„Každý z chalanov, čo tu je, sa chce ukázať v najlepšom svetle. Vieme, že reprezentujeme Slovensko. Chceme dokázať, že napriek tomu, že sme malá krajina, vieme odvádzať kvalitnú prácu. Bez letiska by nebolo možné zásobovanie koalíčných síl. To je náš prínos k operácii Trvalá sloboda v Afganistane. Pomáhame nepriamo aj samotnej krajine," myslí si Andrej Uhliar.

Chalani sú od Slovenska vzdialení niekoľko tisíc kilometrov. Kontakt s domovom im zabezpečuje internetové a telefónické spojenie. Je jasné, že to osobný kontakt nenahradí.

„Pochopiteľne všetkým tu najviac chýba rodina. Mne tiež, ale chýbajú mi

tu aj stromy a zeleň. My vlastne základňu neopustíme. Máme tu síce všetko potrebné, ale aj tak je to psychicky náročné. Každý sa odreaguje po svojom. Niektorí chodia do posilňovne, iní skladajú modely lietadiel a ja chodím na afganský trh. Ten sa koná na základni každý piatok. Baví ma sa dohadovať o cene." Trh sa rozprestiera v rohu základne a miestne obyvateľstvo tam môže predávať takmer všetko. Od historických zbraní, cez miestne výrobky, až po „originálne“ Breitlingy v cene 15 dolárov. Je to cesta, ako ekonomicky pomôcť miestnym ľuďom. V prípade, že sa niekto pokúsi ohroziť bezpečnosť základne, trh sa zakáže na určité obdobie. Takto miestne obyvateľstvo nemá záujem na spolupráci s teroristami. Priamo na základni sú zamestnané stovky Afgancov. Vo vojnu zničenej krajine by si prácu ťažko našli.

Niektorí vojaci sú na tejto misii druhýkrát. Andrej Uhliar si život v Bagrame vyskúšal už v roku 2002.

„Presne si pamätám, ako som sedel na korbe auta a rozmýšľal o misii. Hovoril som si, že sem sa už nikdy nevrátim. A napriek tomu som späť.

ná centrálna vláda. „V poslednom čase ubudlo raketových útokov a naopak zvýšil sa počet atentátov pomocou improvizovaných výbušnín. Je to jasná

„Každý z chalanov, sa chce ukázať v najlepšom svetle. Vieme, že reprezentujeme Slovensko. Napriek tomu, že sme malá krajina, odvádzame kvalitnú prácu.“

Volá sa to syndróm misionárov. Vrátiš sa z misie a po týždni ti tá misia začne chýbať. Tu sa cítiš užitočnejší než doma. Netvrdím, že peniaze nie sú dôležité, ale takisto musíš mať pocit, že tvoja práca má význam.“

zmena taktiky,” charakterizoval situáciu npor. Jozef Hracho.

„Pamätám si, ako sme predtým sedeli vonku a na základňu dopadli dve rakety. Jedna dopadla kúsok od nášho kempu. Bolo počuť výkriky, trafilo to

Taliban a anjel strážny

Bezpečnostná situácia v Afganistane je stále napätá. O destabilizáciu krajiny sa snažia tri ozbrojené skupiny. Najsilnejšiu tvoria príslušníci zvrhnutého režimu Talibanu. Pôsobia hlavne v oblastiach južne od Kábulu. Bojovníci Al – Kaidy sa snažia operovať v pohraničných oblastiach, medzi Afganistanom a Pakistanom, kde sa údajne skrýva aj Usáma bin Ladin. V posledných rokoch výrazne stúpla sila narko-barónov. Po páde Talibanu ovládli vyše 80 percent trhu v Európe s heroínom a inými drogami. Enormné zisky z tohto čierneho obchodu z nich urobili viac ako zdatných súperov pre vládu Hamida Karzaja. Nemajú záujem na tom, aby v Afganistane vznikla sil-

nejakých Američanov. Človek si však na všetko zvykne. Ako hovoril náš bývalý veliteľ – nad nami lieta anjel strážny, ktorý sa o nás stará,” povedal s úsmevom Andrej.

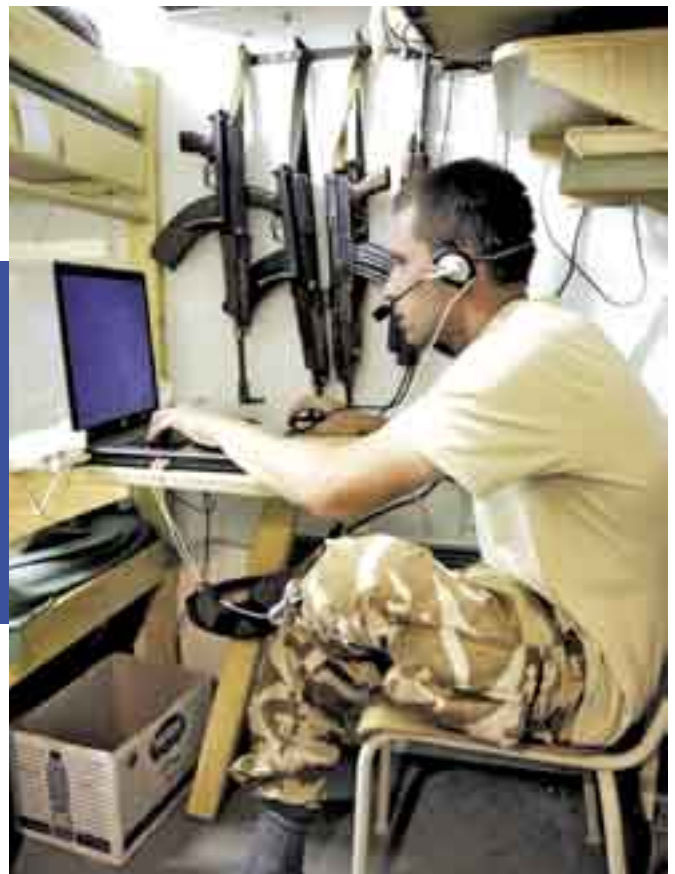
Stabilita Afganistanu je dôležitá pre celý svet a hlavne vojnu s terorizmom. Slovensko je členom NATO a proti teroristickej koalície. Naším prínosom v tomto zápase sú slovenskí vojaci pôsobiaci na základniach v Kábule a v Bagrame. Nie je pochyb o tom, že svoju prácu berú vážne a dôstojne reprezentujú našu krajinu vo svete.

Pôvodnú reportáž pripravili:

Martin RAJEC

(autor je spolupracovník redakcie)

Foto: **Michal BURZA**

Zmeny v Afganistane

O súčasnom a budúcom postavení našich vojakov v Afganistane nám odpovedal náčelník Centra riadenia operácií (CRO) Generálneho štábu OS SR plukovník Ondřej Novosad.

Aká je perspektíva ďalšej účasti vojakov OS SR na vojenských operáciách v Afganistane čo do ich počtu, ako aj prípadných nových úloh?

– SR podporuje smerovanie k postupnému spájaniu operácií ISAF a OEF v Afganistane. Očakáva sa, že ich vzájomné prepojenie dosiahnutím synergie prispieje k jednote cieľov oboch operácií a zabezpečí maximálnu efektívnosť. Teda aj OS SR postupujú uvedeným smerom. V súčasnosti v Afganistane pôsobí celkom 57 príslušníkov OS SR v dvoch operáciách. V rámci ISAF pôsobí odmiňovacia jednotka o sile 16 osôb plus jeden štábný dôstojník. V operácii Trvalá sloboda pôsobí na letisku Bagram 40-členná jednotka. SR plánuje ukončiť pôsobenie v operácii Trvalá sloboda na konci roku 2005 a presunúť ženijnú jednotku, ktorá doteraz v Trvalej slobode pôsobila, do operácie ISAF. Vyžiada si to aj zreorganizovať štruktúru novej jednotky v ISAF. V súvislosti s možnou zmenou je zrejme, že vojenská jednotka bude mať aj iné úlohy, než dosiaľ jednotka v misii ISAF mala.

Nie je v súčasnosti problém s personálnym dopĺňaním našich jednotiek v Afganistane?

– Nie, nie je.

Museli ste v poslednom období riešiť dajaké naliehavšie úlohy v súvislosti so zabezpečením, vystrojením a vyzbrojením našich vojakov v spomenutých operáciách? Čo v tomto smere plánujete?

– CRO v súčinnosti so všetkými relevantnými zložkami ozbrojených síl a zložkami MO SR plánuje riešiť otázky nákupu materiálu a zásobenia jednotiek OS SR v zahraničných operáciách. Samozrejme, riešime aj vývoj nového výstroja a výzbroje vojakov. V rámci operatívneho plnenia úloh je CRO v každodennom kontakte s našimi jednotkami a reaguje na požiadavky, ktoré okamžite analyzujeme, vyhodnocujeme a prijímame adekvátne opatrenia na zabezpečenie činnosti jednotiek.

(pv)

Psychologické operácie – „vojna bez krvi“

Naozaj existuje možnosť vojny bez prelievania krvi? Existuje možnosť víťazstva nad nepriateľom bez použitia fyzického násillia a nasadenia bojových jednotiek? Čiastočná odpoveď na tieto otázky nám dávajú psychologické operácie – PSYOPS.

Treba si však uvedomiť, že PSYOPS nemôžu úplne zastúpiť bojové sily – majú len podporný charakter. Ich skutočná sila však spočíva najmä v účinku odstrašenia alebo odradenia od zámerov nepriateľa použiť bojové sily pri riešení konfliktu. Priblížme si charakter PSYOPS a ich nenahraditeľnú úlohu v každej modernej armáde 21. storočia.

PSYOPS

Už oddávna panuje názor, že vojenské konflikty by mali byť vyriešené v čo najkratšom čase a s čo najnižšími stratami na životoch a minimálnymi materiálnymi škodami. Na základe výsledkov vojnových operácií, ktorých sme boli v poslednej dobe svedkami, však môžeme konštatovať paradox, že dobyť a obsadiť územie protivníka neznamená automaticky výhru (Afganistan, Irak, Čechensko). Že klasická vojenská činnosť s použitím

nou silou s psychologickými operáciami. Nie sú to operácie len priamo na bojisku s cieľom demoralizovať a odzbrojiť nepriateľa (použitie počas 2. svetovej vojny ako propaganda), ale hlavne mimo bojiska s hlavným cieľom udržať dobyté územia a nakloniť si verejnú mienku domáceho obyvateľstva vo svoj prospech.

Moderné poňatie psychologických operácií, tak ako ich predstavujú doktríny USA a NATO, je založené na vierohodnosti a zjavnosti, čím sa líšia od propagandy nemeckej armády v 2. svetovej vojny i od propagandy počas obdobia tzv. studenej vojny.

Doktrína PSYOPS NATO

Doktrína PSYOPS NATO (AJP 3.7) definuje psychologické operácie a psychologickú vojnu ako plánované psychologické činnosti v dobe mieru, kríz

ciele. PSYOPS je integrálnou súčasťou vojenských operácií, je to účinný nástroj v ruke veliteľa pre komunikáciu s cieľovou skupinou.

V dnešnej informačnej dobe sa jednotky PSYOPS stávajú neoddeliteľnou súčasťou ozbrojených síl každej modernej armády a ich význam stále rastie.

Hlavnými nosičmi psychologickej vojny pri ovplyvňovaní verejnej mienky sú najmä médiá (TV, rozhlas, press, internet). Informácie charakteru PSYOPS v uvedených médiách sú nasadzované s väčším dosahom a postihujú vyšší rádius cieľových skupín. Pri lokálnom použití sa uplatňuje možnosť nasadenia letákov, tlačovín alebo reproduktorových sústav. Ich uplatnenie je aj v 21. storočí nepostrádateľné, keďže pri ozbrojenom konflikte sa v prvom rade ničí infraštruktúra spolu s energetickými rozvodnými sieťami.

Psychologická vojna

Psychologická vojna je definovaná ako súhrn opatrení na ochranu vlastných vojsk a obyvateľstva pred účinkami psychologického pôsobenia vedeného protivníkom.

Analýza produktov psychologického pôsobenia protivníka je vykonávaná orgánmi psychologických operácií v spolupráci so spravodajskou službou

a psychologickou službou.

PSYOPS posilňujú diplomatické a vojenské úsilie a redukujú nutnosť bojových operácií, čím sa predchádza prelievaniu krvi na všetkých stranách konfliktu.

PSYOPS v OS SR

Zatiaľ čo PSYOPS sú v USA, Veľkej Británii či Nemecku už neoddeliteľnou súčasťou vojenských operácií, v iných štátoch sú ešte len vo fáze zrodu. Preto označenie psychologické operácie môže u mnohých vyvolávať rozpaky a niektorí si ich stále ešte zamieňajú s psychologickou službou OS SR. Psychologickými operáciami, tak ako to chápu doktríny a predpisy NATO, sa v OS SR zaoberá zatiaľ len relatívne malá skupina ľudí. Od 1. februára 2005 existuje v štruktúrach Štábu operačného velenia Generálneho štábu OS SR oddelenie, ktoré sa zaoberá strategickým plánovaním v oblasti PSYOPS a CIMIC.

Od 1. apríla 2006 však vznikne nové oddelenie PSYOPS. Bude súčasťou Centra Sociologických a Psychologických činností Personálneho úradu Generálneho štábu OS SR ako organizačný prvok pre vznik strediska SIMIC a PSYOPS v pôsobnosti VPS. Oddelenie budú tvoriť odborníci z oblasti sociológie, psychológie, mediálnej komunikácie a informatiky.

Moderná armáda by iste mala využívať najmodernejšie a najúčinnnejšie dostupné vojenské technológie na vedenie vojenských operácií. Vzhľadom na to, že OS SR sú armádou demokratickou, ktorej hlavnou úlohou je obrana, mali by využiť všetky dostupné možnosti na odvrátenie či zmiernenie dopadu ozbrojeného konfliktu – a to ešte skôr, ako padne prvý výstrel.

kpt. Mgr. Pavel CZIRÁK
Mgr. Ján KALAFUT
Mgr. Ľuboš BERKY
mjr. Mgr. Peter BREZOVSKÝ
 Snímky: archív

zbraňových systémov je len jednou zložkou potencionálneho vojensko-politického úspechu.

Ako východisko z tejto situácie je súčasné vedenie vojny klasickou ozbroje-

a vo vojne zamerané na nepriateľské, spojenecké a neutrálne cieľové skupiny za účelom ovplyvniť ich postoje a správanie takým spôsobom, aby boli dosiahnuté vytýčené vojenské a politické

Dobrý (zlý) zákon – aj náš obraz

Legislatívny proces je vopred stanovený postup navrhovania, prerokovania, prijímania a zverejňovania všeobecne záväzných právnych predpisov (Ústavy SR, ústavných zákonov, zákonov, nariadení vlády SR, vyhlášok, výnosov a opatrení ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy). Aj príslušníci rezortu obrany sa môžu do legislatívneho procesu zapojiť v čase, kedy je na to priestor, pretože kritizovať ex-post býva už neskoro.

Prípravu návrhu zákona na ministerstvách má spravidla vo svojej gescii vecne príslušný spracovateľ v spolupráci s útvarom legislatívy, a to v závislosti od predmetu úpravy konkrétneho návrhu zákona.

V jednotlivých rezortoch sa prijímajú vnútorné predpisy o príprave a posudzovaní návrhov právnych predpisov, napr. smernice, ktorých dodržiavaním sa zabezpečuje jednotný legislatívny postup v danom rezorte. Ako príklad možno uviesť Smernice Ministerstva obrany SR č. 1/2000 o príprave podkladov do plánu legislatívnych úloh vlády SR, príprave a posudzovaní návrhov všeobecne záväzných právnych predpisov v rezorte ministerstva obrany (zverejnené vo Vestníku MO SR č. 11 z 1. júna 2000, <http://selp.mod.gov.sk/VESTNIK/VESTNIK2000/VESTNIK11.doc>).

Pri tvorbe všeobecne záväzného právneho predpisu je potrebné najprv vyriešiť otázku, čo má obsahovať zákon a akú úpravu ponechať vykonávacím predpisom. Návrh zákona je síce vypracovaný v podobe, v akej by mal byť schválený parlamentom, ale text konečného znenia môže byť zmenený počas prerokovania a schvaľovania návrhu zákona.

Cesta zákona

Návrh zákona vypracovaný na MO SR je najprv predložený na **vnútrorezortné pripomienkové konanie** na posúdenie vedúcemu Služobného úradu MO SR, všetkým sekciám MO SR, Generálnemu štábu Ozbrojených síl SR, inšpekcii ministra obrany SR, vojenskému obrannému spravodajstvu, vojenskej spravodajskej službe, vybraným úradom vojenskej správy a ďalším subjektom v riadiacej pôsobnosti MO SR, ktorých sa návrh zákona týka. Lehota na

zaslanie pripomienok je spravidla 15 kalendárnych dní. Cieľom tohto konania je, aby mali všetky oslovené subjekty možnosť vyjadriť svoje stanovisko k predmetnému návrhu. Môžu podať návrhy na úpravu materiálu, jeho zmenu, vypustenie alebo inú úpravu pôvodného textu, čím sa vlastne zabráni prípadným chybám a možno odstrániť nedostatky návrhu už v počiatočnom štádiu prípravy návrhu zákona. Je veľmi dôležité, aby boli pripomienky uplatnené včas a v stanovenej forme, pretože ich dodatočné uplatňovanie a prípadné zasahovanie do znenia návrhu zákona už nie je možné v riadnom legislatívnom procese.

Nasleduje vyhodnotenie vnútrorezortného pripomienkového konania a materiál sa upraví v zmysle akceptovaných pripomienok. V prípade pripomienok odporúčajúceho charakteru je na zváženie spracovateľa, či im vyhovie a upraví materiál v súlade s uplatnenými pripomienkami, alebo ich zamietne. Ak bola uplatnená zásadná pripomienka a spracovateľ jej nevyhovie, stáva sa táto pripomienka predmetom rozporu. Ak sa v rámci rozporového konania nepodarí rozpor odstrániť ani rokovaniami na úrovni generálnych riaditeľov sekcií, tak rozhodne sám minister a jeho rozhodnutie je záväzné pre spracovateľa. Načrtnutý postup vnútrorezortného pripomienkového konania je len jedným z viacerých možných postupov, ktoré sa uplatňujú na jednotlivých ministerstvách.

Po prerokovaní návrhu zákona príslušným **poradným orgánom ministra** (na MO SR je to Kolégium ministra obrany SR) a jeho následným **schválením ministrom** je materiál predložený na **medzi-rezortné pripomienkové konanie**, ktoré trvá 15 pracovných dní, ak sa neurčí dlhšia lehota.

Pri vyhodnocovaní uplatnených pripomienok sa berie do úvahy, či bola uplatnená zásadná alebo odporúčajúca pripomienka. Ak sa nepodarí rozpor vyriešiť na úrovni príslušných ministrov alebo vedúcich iných pripomienkujúcich orgánov, výnimočne sa materiál predloží na rokovanie vlády SR s rozporom.

Od bežného pripomienkového konania je potrebné odlišovať tzv. skrátené pripomienkové konanie, ktoré možno uskutočniť len v prípade, ak je splnená niektorá z taxatívne určených podmienok v Legislatívnych pravidlách vlády SR.

Upravený návrh zákona predloží minister **Legislatívnej rade vlády SR**, ktorá má 75 dní na prerokovanie materiálu. Tento poradný orgán vlády môže zaujať rôzne stanoviská k predloženým návrhom: vrátiť návrh zákona na dopracovanie ešte pred jeho zaradením na program rokovania, návrh zákona odmietnuť alebo ho vrátiť na

návrh zákona prerokuje v **druhom čítaní**, ktoré je najrozsiahljšou časťou prerokovania návrhu zákona v parlamente. Najprv sa návrh zákona detailne prerokuje v určených výboroch a potom v pléne. Ústavnoprávny výbor prerokúva všetky návrhy zákonov. Predseda NR SR navrhuje pridelenie návrhov zákonov na prerokovanie tým výborom, ktoré majú vzhľadom na ich zameranie najbližšie k danej problematike. Úlohou tzv. gestorského výboru je vypracovať spoločnú správu k návrhu zákona. Pre vládne návrhy zákonov vypracovaných ministerstvom je spravidla gestorským výborom Výbor pre obranu a bezpečnosť. V **treťom čítaní** možno rozpravu viesť len k tým ustanoveniam návrhu zákona, ktoré boli v druhom čítaní schválené. Skupina najmenej 30 poslancov môže navrhnúť aj pozmeňujúce alebo doplnujúce návrhy a taktiež návrh na opakovanie druhého čítania.

prepracovanie. Aj v prípade jej nesúhlasného stanoviska možno návrh zákona predložiť na rokovanie vlády SR.

Za vládny návrh zákona sa v zmysle legislatívnych pravidiel vlády považuje návrh, ktorý bol schválený vládou SR a podpísaný predsedom vlády SR a príslušným ministrom. Jeho súčasťou je aj dôvodová správa. Vládny návrh zákona sa potom doručí predsedovi NR SR.

V **parlamente** prebieha zákonodarný proces v troch čítaniach (hlasovaniach). NR SR je uznášaniaschopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina poslancov. Na prijatie zákona je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov. Pri ústavnom zákone sa vyžaduje súhlas 3/5 väčšiny všetkých poslancov.

V rámci **prvého čítania** môže NR SR vrátiť návrh zákona na dopracovanie, nepokračovať v rokovaní alebo rozhodnúť, že

Ak NR SR zákon neschválila, tak v tej istej veci možno podať nový návrh zákona najskôr až po uplynutí 6 mesiacov odo dňa neschválenia návrhu zákona.

Od bežného zákonodarného procesu je potrebné odlišiť **skrátené legislatívne konanie**, ktoré by sa malo v právnom štáte vzhľadom na skrátenie lehôt jednotlivých štádií legislatívneho procesu využívať len výnimočne.

Zákon po jeho schválení podpisuje predseda NR SR, čím vlastne autorizuje správnosť schváleného textu zákona. Potom schválený zákon zašle na podpis predsedovi vlády SR a prezidentovi Slovenskej republiky, ktorý má právo vrátiť parlamentu zákony s pripomienkami v lehote do 15 dní od jeho doručenia. Môže navrhnúť neprijatie zákona ako celku alebo uplatniť pripomienky k jeho jednotlivým ustanoveniam. Na prijatie zákona, ktorý

vrátil prezident s pripomienkami, je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov a po odsúhlasení musí byť zákon vyhlásený, aj keď ho prezident SR nepodpísal.

Predpisy

Všeobecne záväzné právne predpisy a určené rozhodnutia Ústavného súdu SR, návrhy prijaté v referende podľa čl. 98 ods. 2 Ústavy SR a medzinárodné zmluvy sa vyhlasujú uverejnením v **Zbierke zákonov SR**. O všetkom, čo bolo uverejnené v Zbierke zákonov SR, platí domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známe každému, koho sa to týka. Táto domnienka je zo zákona určená ako nevyvrátiteľná, to znamená, že dôkaz o opaku je vylúčený. Vyhlásením v Zbierke zákonov SR sa právne predpisy stávajú platnými. Účinnosť nadobúdajú pätnástym dňom po ich uverejnení, ak nie je v nich stanovený neskorší deň nadobudnutia účinnosti. Až vznikom účinnosti konkrétneho právneho predpisu možno uplatňovať práva a vyžadovať plnenie povinností uvedených v danom právnom predpise. Čas medzi platnosťou a účinnosťou sa nazýva legisvakačná lehota. Ak je to odôvodnené naliehavým všeobecným záujmom, môže sa v právnom predpise výnimočne ustanoviť skorší začiatok jeho účinnosti, najskôr však dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov SR.

Zbierku zákonov SR vydáva Ministerstvo spravodlivosti SR, ktoré je povinné zabezpečiť, aby mal každý záujemca možnosť si ju obstarat' za určenú cenu. Túto povinnosť majú aj obce, ktoré musia sprístupniť Zbierku zákonov SR každému, kto o ňu prejaví záujem. Zbierka zákonov SR je v elektronickej podobe sprístupnená na internetových stránkach www.zbierka.sk a www.jaspi.justice.gov.sk.

Nariadenia

Nariadenie vlády patrí medzi sekundárne právne predpisy, ktoré sa vydávajú na vykonanie zákona a je vhodné ich použiť najmä vtedy, ak sa predmetná právna úprava má týkať pôsobnosti viacerých rezortov.

Na vnútrorezortné pripomienkové konanie, prerokovanie materiálu poradným orgánom ministra, jeho schválením ministrom a na medzirezortné pripomienkové konanie platia pre návrh nariadenia vlády platia rovnaké postupy ako pre vypracovanie a prerokovanie návrhu zákona.

Návrh nariadenia vlády predloží príslušný minister alebo vedúci iného ústredného orgánu štátnej správy na prerokovanie v **Legislatívnej rade vlády SR** a vo **vláde SR**. Po podpísaní schváleného materiálu predsedom vlády SR sa nariadenie vlády zverejní v **Zbierke zákonov SR**.

Vyhlášky

Vyhlášky, výnosy a opatrenia vydávajú ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy na základe zákonného splnomocnenia, ak:

- sa týkajú obmedzeného počtu druhovo určených fyzických osôb alebo právnických osôb,
- upravujú podrobnosti o právach a povinnostiach úzkeho okruhu osôb v pracovnoprávných vzťahoch a vo vzťahoch z oblasti sociálneho zabezpečenia, podrobnosti o právach a povinnostiach vyplývajúcich zo služobných pomerov príslušníkov ozbrojených zborov a ozbrojených síl, alebo
- tak ustanoví osobitný zákon.

Po vnútrorezortnom pripomienkovom konaní, prerokovaní poradným orgánom ministra a po jeho schválení

www.mosr.sk

Za účelom informovania verejnosti sa jednotlivé návrhy právnych predpisov zverejňujú už aj na internete (www.mosr.sk, www.government.gov.sk, www.nrsr.sk, www.prezident.sk).

Na internetovej stránke www.mosr.sk, v časti *Legislatíva* sú zverejnené:

- platné právne predpisy v oblasti obrany a bezpečnosti štátu (rezortné zákony, vyhlášky MO SR, výnosy MO SR),
- materiály predložené na vnútrorezortné a medzirezortné pripomienkové konanie (pripomienkové konanie),
- materiály predložené na rokovanie Legislatívnej rady vlády SR, vlády SR a Národnej rady SR (materiály na rokovanie),
- interné normatívne akty MO SR (Vestníky MO SR, interné normatívne akty MO SR, rozkazy a smernice).

Interné normatívne akty MO SR a ich prehľad je zverejnený aj na intranetovej stránke: <http://selp/>. Z tejto stránky je možný aj prístup k elektronickej podobe Zbierky zákonov SR (Jednotný automatický systém právnych predpisov, JASPI).

ní ministrom sa materiál predloží na **medzirezortné pripomienkové konanie**. Po jeho vyhodnotení sa upravený návrh predloží na prerokovanie jednej z piatich **stálych pracovných komisií Legislatívnej rady vlády SR**, ktorá sa určuje podľa obsahu konkrétneho návrhu. Určená stála pracovná komisia je povinná v lehote do 75 dní zaujať písomné stanovisko k predloženému návrhu. Ak predkla-

dateľ nesúhlasí s jej stanoviskom, vec sa predloží na rozhodnutie predsedovi Legislatívnej rady vlády SR. Po zapracovaní pripomienok a odporúčaní stálej pracovnej komisie sa materiál predloží sa na **podpis príslušnému ministrovi**, vedúcemu iného ústredného orgánu štátnej správy.

Vyhlášky sa vždy vyhlasujú uverejnením ich úplného znenia, ale výnosy a opatrenia sa vyhlasujú v **Zbierke zákonov SR** uverejnením oznámenia o ich vydaní, ak osobitný zákon neustanoví, že sa vyhlasujú uverejnením ich úplného znenia.

Ministerstvám, ostatným ústredným orgánom štátnej správy a iným orgánom štátnej správy vzniká zo zákona povinnosť zabezpečiť, aby nimi vydané výnosy alebo opatrenia boli odo dňa ich vyhlásenia každému prístupné na nazretie na nimi uvedených miestach. Takisto sú povinné zaslať výnos alebo opatrenie za náhradu každému, kto o to požiada. Predmetné podzákonné predpisy obrannej legislatívy sa uverejňujú v plnom znení vo **Vestníku Ministerstva obrany SR** a v elektronickej podobe sú sprístupnené na internetovej stránke www.mosr.sk/legislativa.

Záver

Príprava kvalitných právnych predpisov si vyžaduje nielen dôsledné uplatňovanie legislatívnych postupov a metód, ale aj náležité využívanie poznatkov z aplikácie platnej právnej úpravy, preto považujem za veľmi dôležité, aby sa do tvorby nových právnych predpisov mohol zapojiť čo najširší okruh subjektov.

JUDr. Adriána KÁLLAYOVÁ
Foto: Mário PAŽICKÝ

Pracovná spokojnosť vojakov

V čase, keď OS SR prechádzajú procesom profesionalizácie a služobné pôsobenie väčšiny profesionálnych vojakov už nie je celoživotným povoláním, sa v rámci získavania a udržiavania kvalitných profesionálov stáva pracovná spokojnosť dôležitým komponentom personálnej práce. Na existujúci stav sme sa opýtali Mgr. Alice Kondášovej z Centra psychologických a sociologických činností (CPSČ) Personálneho úradu OS SR.

Výhodou prieskumov pracovnej spokojnosti je komparácia výsledkov podľa jednotlivých skupín respondentov a následné ciele personálne opatrenia. Výsledky môžu byť použité aj ako jeden zo zdrojov informácií pre koncipovanie dlhodobého programu personálnej práce, informuje Mgr. Kondášová a dodáva: „CPSČ realizuje pravidelné reprezentatívne výskumy pracovných podmienok od roku 2004. Zber údajov pre tento prieskum sme uskutočnili v mesiacoch jún v rokoch 2004 a 2005. Reprezentatívnu výskumnú vzorku tvorilo minulý rok 555 respondentov, tento rok ich bolo 582. Boli vybraní náhodným výberom.“

Pre potreby analýzy spokojnosti profesionálnych vojakov s výkonom povolania bolo stanovených 15 faktorov. Tie boli zoskupené do 4 skupín – príjem a sociálna politika organizácie, profesionálny rast, charakter práce a pracovné podmienky, sociálna klíma.

Práca aj koníkom

„Na základe analýzy získaných údajov môžeme konštatovať, že spokojnosť

opýtaných profesionálnych vojakov s jednotlivými faktormi sa pohybuje v rozpätí hodnot 2,31 – 3,33; čo predstavuje vyrovnanosť s jednotlivými podmienkami,“ objasňuje A. Kondášová (pozri graf, hodnoty nad 3,2 označujú viac nespokojnejších respondentov) a pokračuje: „Z výsledkov vyplýva, že relatívne najmenšia nespokojnosť bola medzi dôstojníkmi. Je to pochopiteľné predovšetkým vzhľadom na ich vyššie platy a u väčšiny z nich tiež na perspektívu solídneho sociálneho zabezpečenia po odslúžení 15 rokov služby. Značnú nespokojnosť sme naopak zaznamenali v kategórii mužstva a poddôstojníkov. Nižšie platy a slabšie sociálne zabezpečenie môže spätne ovplyvňovať ich motiváciu podávať

dobré výkony a ochotu predlžovať službu v OS SR.“

Výsledky celkovej spokojnosti ukazujú, že len veľmi malé percento profesionálnych vojakov je natoľko nespokojných s prácou, aby deklarovali svoj odchod z OS SR. Ďalšie výsledky výskumu naznačili, že väčšina profesionálnych vojakov má svoju prácu rada (2/3 súboru) a pre viac ako desatinu je dokonca „koníkom“. Viac ako pätina odpovedajúcich netajila, že k práci vzťah nemá a je pre nich len existenčným zdrojom. Častejšie sa to týkalo vojakov zaradených v kategórii mužstvo a poddôstojníci. Vzťah k práci štatisticky významne súvisí aj s dĺžkou služby v ozbrojených silách. A to predovšetkým v tom zmysle, že s dĺžkou služby sa „vzťah upevňuje“. Platí to ale približne iba do 11. roku služby. Po tomto čase sa profesia stáva skôr zdrojom obživy.

Nielen kvôli misiám

„Na druhej strane, nesplnenie očakávaní od danej práce ukazuje, že dôvodom, prečo vojaci zostávajú pracovať v OS SR, aj keď sú nespokojní, spočívajú aj v iných

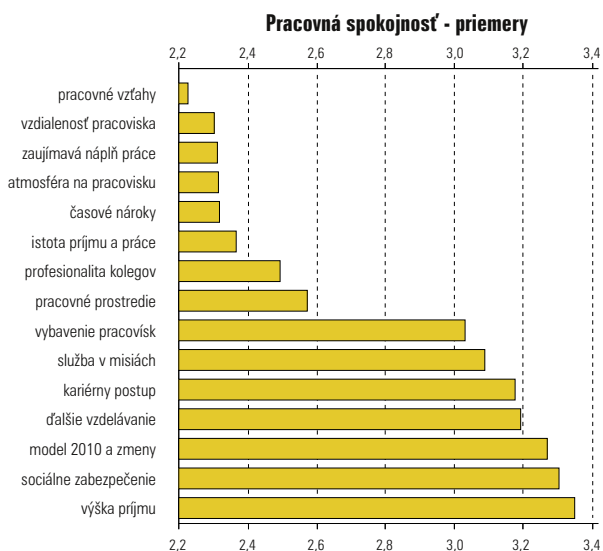
faktoroch. Jedným z nich môže byť napríklad vysoká miera nezamestnanosti v regióne. Výsledky výskumu zároveň vyvracajú pomerne zaužívaný názor, že jedným z hlavných motívov pre vstup do ozbrojených síl je možnosť ísť do zahraničných misií. Ukazuje sa, že do OS SR ľudia vstupujú s pomerne presnou predstavou o charaktere vojenskej práce, o zvláštnostiach vojenskej služby a o náročnosti vo-

jenského povolania. V tomto kontexte sa služba v zahraničí vníma ako súčasť vojenskej práce. Naopak ako negatívum registrujeme, že účasť v zahraničných misiách podľa vyjadrení respondentov nemá vplyv na ich ďalšiu vojenskú kariéru,“ zdôrazňuje Mgr. Kondášová.

Závažným zistením je značná nespokojnosť s podmienkami služby v OS SR. A to najmä s pracovným vybavením (pracovné prostriedky, ošatenie a podobne) a podmienkami ubytovania. Na druhej strane pozitívnym zistením prieskumu bola oblasť sociálnej atmosféry medzi profesionálnymi vojakmi na pracoviskách. Vzťahy na pracovisku a profesionálny prístup kolegov patria medzi silné motivačné zdroje a zároveň faktory pracovnej spokojnosti. Väčšina opýtaných (70 – 90 %) na otázku, či sú spokojní so svojím zamestnaním, odpovedala kladne. Nadpolovičná väčšina vojakov uvádzala, že je so svojou profesionálnou dráhou spokojná, dokonca aj polovica nespokojných prejavila záujem o predĺženie kontraktu s Ozbrojenými silami SR.

Indikátory pracovnej spokojnosti

(čím nižšie číslo, tým vyššia spokojnosť: 1 = veľmi spokojný, 5 = nespokojný)

Letecká škola po roku

Pred vyše rokom (1. októbra 2004) vznikla v Košiciach Odborná výcviková škola letectva. Vo vstupných odborných výcvikových kurzoch mala pripravovať pre útvary a zariadenia vzdušných síl odborný personál v hodnostiach vojak až čatár. Škola pôsobí v priestoroch bývalej vojenskej strednej školy. Využíva aj viacerých skúsených odborníkov, ktorí dlhé roky s úspechom pripravovali technikov a špecialistov pre letecké útvary. Čo sa za ten rok zmenilo?

Nový veliteľ školy, ktorý funkciu prevzal začiatkom leta, podplukovník Jaroslav Fignár hovorí, že úvodný rok ukázal, že vzdušné sily majú v súčasnosti záujem predovšetkým o rôzne preškolovacie kurzy. Teda o to, čo pôvodne nebolo prioritnou úlohou školy.

Snaha o certifikát

„Týmto aktivitám teraz venujeme asi dve tretiny nášho úsilia. Školíme v nich profesionálnych vojakov od hodnosti rotný až po plukovníka. Napríklad aj pilotov vrtulníkov Mi-17 na modernizovanú verziu stroja. Robíme všetky potrebné kroky, aby nám letecký úrad vydal certifikát ako školiacej organizácii, ktorá bude môcť vydávať osvedčenia s medzinárodnou platnosťou. Na tento krok pripravujeme nielen náš odborný personál, ale pre tento účel musia vyhovovať aj učebne a všetky ostatné priestory, kde sa bude vyučba uskutočňovať,“ približuje situáciu v škole podplukovník Fignár. Z výchovy leteckých špecialistov najmä odbornosti drak – motor má tento 45-ročný rodák z Nižnej Voľe v okrese Bardejov bohaté skúsenosti. Veď dlhé roky pôsobil ako učiteľ vo vojenskej strednej škole, v poslednom období aj vo veliteľstve vzdušných síl a odbore bezpečnosti letov generálneho štábu.

Odborníci z košickej školy napríklad absolvujú odborné školenie u výrobcu lietadiel Antonov na Ukrajine, aby získali certifikát a mohli robiť školenia na typy An-24 i 26, ktoré sú vo výzbroji našich vzdušných síl. Takéto smerovanie školy víta aj zástupca veliteľa Veliteľstva výcviku z Martina podplukovník Jaroslav Kelemen.

Útvary prejavujú veľký záujem o vyslanie svojich príslušníkov do rôznych odborných preškolovacích kurzov. Napríklad pre prácu s elektrickými či tlakovými zariadeniami. Podplukovník v zálohe Ing. Miro-

slav Ferenc má na starosti kurz, po absolvovaní ktorého jeho frekventanti získajú osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike pre práce na elektrickej inštalácii a zariadeniach do 1000 voltov.

„Od budúceho roku podľa požiadaviek pripravujeme kurz na revíziu elektrických spotrebičov pre celé ozbrojené sily,“ hovorí Ing. Ferenc a zdôrazňuje, že všetci, ktorí v útvaroch pracujú s napätím vyšším ako 50 voltov, musia mať príslušnú odbornú spôsobilosť. A navyše musia robiť aj skúšky, ktoré treba po uplynutí daného času obnovovať.

Práve preto je v kurze aj nadrotmajster Tomáš Mutina, ktorý pracuje v prešovskej leteckej základni ako vedúci starší technik rádiového a rádiotechnického vybavenia. „Absolvovanie kurzu je predpokladom toho, aby som mohol preškoliť svojich podriadených. Od môjho predchádzajúceho školenia už uplynulo päť rokov,“ poznamenáva nadrotmajster Mutina. Podobné osvedčenie potrebuje pre svoju prácu aj jeho kolega zo základne poručík Michal Fedurco, technik oddelenia rádio a rádiotechnického vybavenia, či poručíčka Lenka Pramuková z leteckej základne Sliač, ale aj slobodník František Kmeť. Na Sliači má na starosti svetlomet APM-90.

Preškolenie pilotov

Piloti vrtulníkov zasa v priebehu štvortýždňového preškolovacieho kurzu aj prostredníctvom čatára Petra Ščisláka získavali prehľad o prístrojoch a vybavení modernizovaného vrtulníka Mi-17.

„Je tu dosť rozdielov. V kabíne Mi-24 sedíme za sebou, tu vedľa seba. Tento stroj má nové rádionavigačné vybavenie a ešte je dosť ďalších rozdielov, ktoré musíme zvládnuť,“ hovorí veliteľ roja letky Mi-24 v prešovskej leteckej základni nadporučík

Vladimír Kurtiš, ktorý doposiaľ nalietal vyše 600 hodín na vrtulníkoch Mi-2 a 24. Jeho kolega nadporučík Vladimír Jakubík je veliteľom roja vrtulníkov Mi-2. „Som rád, že som sa dostal na preškolenie na tento perspektívny typ vrtulníka, ktorý sa bude používať aj v budúcnosti. Preto vzrastie aj moja šanca naďalej lietať,“ poznamenáva pilot, ktorý svojich 600 hodín nalietať len na Mi-2, keďže v Mi-24 sedel v prednom – operátorskom kresle.

„Ide o to, aby piloti získali prehľad o prístrojoch a novom vybavení vrtulníka. Aby vedeli, čo a prečo im jednotlivé prístroje ukazujú. O školenie je z ich strany veľký záujem,“ konštatuje čatár Ščislák, ktorý pred-

nálny vojak, od mojej voľby ma neodrádzal. Povedal, nech si to skúsím, keď chcem. Počas základnej výcvikovej školy v Martine i teraz, keď som v Košiciach, má na starosti oboch našich synov. Výcvik zvládam, trochu viac mi síce dáva zabráť technika, ale pôjde to. Ešte ma čaká v Žiline špeciálny hasičský kurz,“ približuje Lenka svoju anabázu.

Vojak František Boršodi ukončil stredné odborné učilište elektrotechnické. Technika ho vždy priťahovala. Pre dráhu profesionálneho vojaka sa rozhodol po nedobrych skúsenostiach z civilu, keď mu zamestnávateľ dlhší čas dlhoval výplatu. Na letisku Kuchyňa by mal mať na starosti rádiové body systému zabezpečenia.

tým pôsobil na leteckej základni Sliač. V posledných rokoch zažil doslova hodnotnú hojdačku. Po ukončení vojenskej strednej školy leteckej bol rotný, potom dobrovoľne prijal hodnosť desiatnika, teraz je v Košiciach čatárom a už onedlho by sa mal vrátiť na pôvodnú hodnosť rotného pred piatich rokov...

Tretie pokračovanie

Inštruktor rotný Peter Guzikiewicz pôsobí vo vstupnom odbornom kurze. Je to už jeho tretie pokračovanie. Z pôvodných 22 ľudí dvaja odstúpili. V tomto 15-týždňovom kurze pripravujú odborníkov pre letiskové zabezpečenie, rádiotechnické zariadenia, ale aj hasičov. Medzi nimi je aj jedna z dvoch žien, vojačka Lenka Kuchtová z nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády. Absolventka pedagogickej fakulty by sa mala stať hasičom – záchranárom.

„Po škole som bola dvakrát na materskej a potom sa mi nepodarilo nájsť v Nitre vhodné zamestnanie. Manžel je profesio-

Jeho kolegu vojaka Petra Végha od malička priťahovali lietadlá a všetko, čo s nimi súviselo. Ani špeciálne letiskové zabezpečenie mu nerobí žiadne problémy. Aj napriek tomu, že je vyučený kuchár – čašník. Na sliačskej leteckej základni by mal mať na starosti elektrocentrálu. Rotný Guzikiewicz je spokojný, že väčšina frekventantov má záujem školu ukončiť čo najlepšie. Dobré ohlasy majú na absolventov prvých dvoch vstupných kurzov aj z útvarov.

„Podľa ich pripomienok dopĺňame výučbu. Teraz napríklad aj o väčšie množstvo informácií o predpisoch. Nikto ale nemôže očakávať, že za tých 15 – 18 týždňov vychováme odborníka. To nejde. Sú pripravovaní len na základné funkcie. Na druhej strane sa neraz vrátia k útvaru, kde medzitým ich tabuľku zrušili a povedia im, že nemajú miesto. To sú veci, ktoré ich zbytočne depresujú,“ hodnotí rotný Peter Guzikiewicz doterajšie výsledky. Aj také sú teda ročné skúsenosti košickej odbornej výcvikovej školy letectva.

Text a foto: Jozef ŽIAK

Barbora a chemici

Po odchode sovietskych vojakov začiatkom deväťdesiatych rokov kasárenské priestory na okraji Rožňavy dlhé obdobie patrili protiletadlovcom. V súčasnosti sa o ne delia príslušníci dvoch útvarov: práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany a samostatného raketometného oddielu. Aj to sú niektoré z dôsledkov reforiem a s nimi spojených reorganizačných zmien v našich ozbrojených silách.

Chemici vznikli spojením organizačného prvku pre pôvodne zamýšľaný prápor chemickej ochrany vzdušných síl, ktorý sa tvoril v Rožňave, a chemického práporu pozemných síl. Ten sa do Rožňavy premiestnil z Rimavskej Soboty. Raketometný oddiel sa presunul do rožňavských kasární v Jelšave.

Ako spolunažívajú dva dosť rozdielne útvary v jedných kasárňach? „Spočiatku sme sa trochu obávali, ako vyriešime určité priestorové problémy. Naš oddiel vznikol prvého apríla tohto roku a v priebehu mája a júna sme ho presťahovali z Jelšavy do Rožňavy. Od prvého dňa sme nadviazali s velením chemického práporu veľmi dobré vzťahy. Dohodli sme sa, že si nebudeme robiť navzájom nejaké podrazy. Z ich strany sme pociťovali veľkú ústretovosť. Spoločne sme sa snažili čo najlepšie využiť všetky priestory. Aj keď vieme, že sa nedajú nejaké umelo nafúknuť“, hovorí veliteľ raketometného oddielu podplukovník Gabriel Kerekeš.

Technici nebudú mrznúť

V priebehu letných mesiacov delostrelci ukladali vo vyčlenených objektoch materiál a techniku. Veľmi si pochvalujú halu na ošetrovanie techniky, ktorá je oveľa lepšia,

ako bola v Jelšave. Podľa slov zástupcu veliteľa oddielu majora Ondreja Bagačku technici sa budú môcť venovať oprave techniky aj v zimných mesiacoch v zateplených priestoroch. V Jelšave ich nemali. Veľmi ich potešila aj dohoda s chemikmi o spoločnom využívaní nového učebného bloku. Určité problémy vznikli pri uložení raketometov. Oddiel v súčasnosti prechádza postupným prebrojením na moderné raketomety RM-70 Modular, a preto disponuje väčším množstvom techniky. Keď sa ukončí proces prebrojenia a v Rožňave zostane len nová technika, pomíne aj tento problém.

„Keďže sa blíži zima, chceme doriešiť uloženie materiálu. Časť z neho je citlivá na chlad. Plechové garáže pre to nie sú najvhodnejšie, ale do príchodu prvých mrazov nájdeme riešenie“, konštatuje logista kapitán Štefan Šoltés. Na železničnej stanici práve riadil zamestnanie zamerané na výcvik prepravy po železnici. Doteraz ho robili v Revúcej. Na rožňavskej železničnej stanici si pochvaloval väčšie priestory. Pre výcvik budú delostrelci zatiaľ aj naďalej využívať cvičisko Gemerská Hôrka. Oddiel sa prebrojuje na novú techniku a postupne profesionalizuje. Poslední vojaci základnej služby zatiaľ strážia priestory bývalých ka-

sární v Jelšave. Veliteľa podplukovníka Kerekeša, rodáka z Veľkej Ily (po ukončení vysokej školy vo Vyškove pôsobil v Terezíne a Českom Krumlove, po rozdelení ČSFR na ministerstve obrany a generálnom štábe, vlni absolvoval Veliteľskú a štábnu školu pozemného vojska vo Fort Leavenworth v USA) jedna vec po príchode do Jelšavy a prevzatí raketometného oddielu neprijemne zaskočila.

„Pripadal som si, ako keby som vrátil pätnásť rokov dozadu, keď som bol ešte v Terezíne. Veľmi málo ľudí absolvovalo jazykové a odborné kurzy, nemali skúsenosti zo zahraničných misií. Hneď po mojom nástupe sme ich všetky začali obsadzovať. Aj za cenu toho, že určitý čas budeme mať neobsadenú funkciu. V delostreleckej brigáde bola predtým podľa slov mojich podriadených opačná prax. Delostrelci musia mať raz do mesiaca nácvik riadenia palby. Keď som videl, že si rozložili svoje prístroje na stoličkách na nástupisku, po ktorom sa ozývali povely, spýtal som sa, kde sú počítače? Nová technika, ktorá k nám prichádza, je vybavená počítačmi a prístrojmi na prenos dát. Modular má modernú navigačnú aparaturu a systém velenia a riadenia. Oproti

predchádzajúcemu raketometu sa znížil počet členov osádky zo štyroch na troch. Toto všetko sa musí prejavíť aj v príprave ľudí“, s určitým rozhorčením v hlase hovorí podplukovník Kerekeš. Delostrelcov by chcel čím skôr dostať na úroveň, ktorú v tejto oblasti dosahujú niektoré útvary našich ozbrojených síl. V simulačnom centre v Liptovskom Mikuláši absolvovali prvý nácvik riadenia palby a naplánované sú ďalšie. Výrobný závod v Prešove by mal dodať simulátor pre výcvik...

Bez novej ubytovne to nepôjde

Najväčším problémom, s ktorým sa delostrelci stretli v Rožňave po svojom presťahovaní, sú priestory pre umiestnenie jednotiek a ubytovanie profesionálnych vojakov do hodnoty desiatnik. V kasárňach je síce ubytovňa, ktorá spĺňa prísne kritériá, ale jej kapacita (necelých 50 miest) pre potreby oboch útvarov absolútne nevyhovuje. Vojaci sú zatiaľ ubytovaní v meste. Celý problém by mala vyriešiť až plánovaná výstavba nového ubytovacieho bloku priamo v kasárňach. Ďalší príslušníci oddielu, ktorí boli rekrutovaní z bližšieho i širšieho okolia Jelšavy, dochádzajú denne do Rožňavy autami i autobusom.

Medzi nich patrí aj výpočtár desiatnik Zoltán Horváth. Rodák z Abovca v okrese Rimavská Sobota dochádza každý deň 45 kilometrov: „Jazdíme autom. Dali sme sa piati dokopy, poskladali sa na benzín a zatiaľ nám dochádzanie nerobí nejaké problémy.“

Veliteľka družstva koordinácie palby rotná Michaela Trpišová býva už v Rožňave v prenajatom byte. Podobne ako veliteľ čaty podpory a koordinácie palby poručík Peter Rojko si pochvaluje lepšie možnosti pre kultúrne vyžitie i nákupy a trávenie voľného

času, ktoré zvyhodňujú okresné mesto Rožňava oproti Jelšave. Poručík Rojko, ktorý býva v Helpe, len nesmelo poznamenáva: „Dúfam, že útvár na novom pôsobisku nejaký čas vydrží!“ Od ukončenia vojenskej akadémie pred štyrmi rokmi totiž zatiaľ každý, v ktorom pôsobil, či už to bolo v Brezne, Topoľčanoch či Jelšave, zanikol.

Noví chemici

Delostrelci prišli do priestorov, v ktorých sa už pár mesiacov pred nimi udomácnili chemici. Oficiálne majú vo svojom rodnom liste zapísaný dátum 1. január tohto roku. Príslušníci organizačného prvku pôvodne zamýšľaného práporu vzdušných síl, medzi ktorých patrí aj náčelník štábu práporu major Miroslav Ragančík, boli domáci a tak pripravili priestory aj pre chemický prápor pozemných síl, ktorý bol redisolokovaný z posádky Rimavská Sobota. „Zároveň začali prichádzať chemickí špecialisti aj z ďalších útvarov a zariadení ozbrojených síl. V súčasnosti máme viac ako 70 percent funkcií obsadených profesionálmi. Do konca roku plánujeme obsadiť všetky tabulkové miesta. Z odborných výcvikových škôl a kurzov k nám prichádzajú noví profesionáli. Postupne ich začleňujeme do štruktúr práporu. Nejaký čas síce bude trvať, kým sa z vojakov – okrem tých, čo budú zastávať základné funkcie – stanú odborníci. Naslovovaný chemik sa z nich nestane za mesiac či rok, ale väčšina má snahu zvládnuť čím skôr svoju odbornosť,“ hovorí major Ragančík.

Neskryva spokojnosť s tým, že vojaci úspešne zvládli výcvik, cvičenie s reálnymi chemickými látkami na novootvorenom cvičisku v Zemianskych Kostolnoch i výcvik vo VVP Lešť. Do výcviku sa darí úspešne zavádzať nová metodika na základe skúseností z armád NATO, ale aj operačné postupy, ktoré sa využívajú v aliancii.

„Ide napríklad aj o nové postupy pri odstraňovaní dusivých chemických látok a rádioaktívnych látok z rôznych povrchov, ale aj o niektoré nové postupy pri prieskume,“ hovorí náčelník skupiny prípravy síl a výcviku v prápore nadporučík Vladimír Kotyk. Príchod množstva nových profesionálov kladie zvýšené nároky na ich prípravu zo strany veliteľov družstiev a čiat. A práve tu sa ukazuje jeden problém. Chýbajú skúsení velitelia čiat.

„Začiatkom leta k nám síce nastúpilo päť čerstvých chemikov-absolventov akadémie a prišli aj takí, ktorí ukončili špecializáciu elektronický boj, aby sme aj z nich postupne urobili chemikov, ale

Špičkové laboratórium

V Rožňave sa môžu pochváliť supermoderným mobilným identifikačným laboratóriom. Je vybavené novými prístrojmi na detekciu, spracovanie, odber, identifikáciu a zneškodňovanie chemických látok. Nové prístroje si pochvaľuje aj analytik mobilného laboratória nadporučík Milan Božok. Rovnako aj nové priestory.

„Prestávaním do Rožňavy sme získali oveľa vhodnejšie i väčšie priestory, ako sme mali v Rimavskej Sobote. Teraz v nich potrebujeme vybudovať učebno-výcvikovú základňu pre naše laboratórium. Okrem iného aj tzv. mokrý stôl. Chýba nám aj náčelník laboratória. Získať majora – chemika ale nebude také jednoduché. Predchádzajúci náčelník musel odísť, keď začal platiť nový zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov. Chýbajú nám aj ďalší dôstojníci na pozície chemik-analytik. Asi budeme musieť siahnuť po zdrojoch z civilu. Mohlo by ich osloviť naše výborné prístrojové vybavenie. To by im mohlo aspoň čiastočne kompenzovať nižší zárobok, ako im ponúknu renomované civilné pracoviská. Som rád, že práve preto sa rozhodla pracovať u nás aj mikrobiologička RNDr. Erika Kereškényiová. Počítame s ňou na dôstojnícke miesto,“ poznamenáva nadporučík Božok, ktorý po ukončení školy prešiel v Rimavskej Sobote od veliteľa čaty po veliteľa roty.

Erika, rodáčka z Bardejova, ukončila v Košiciach štúdium mikrobiológie na Prírodovedeckej fakulte, neskôr tam pracovala ako doktorandka. „Prišla som sem, lebo tu môžem pracovať v odbore, ktorý som vyštudovala. Sú tu zakúpené kvalitné prístroje a teda aj možnosť ďalej odborne rásť. Som spokojná. Manžel v útvare pracuje ako profesionálny vojak – slobodník. Aj mne bola ponúknutá možnosť dať sa na túto profesnú dráhu. Keď sme sa sťahovali z Košíc do Rožňavy, veľa ľudí si myslelo, že si v takom malom meste nezvykneme. Opak je pravdou. Prišli sme sem za prácou, aj Rožňava sa postupne rozvíja, takže svoje rozhodnutie neľutujeme,“ zdôverila sa Erika.

minimálne 3 – 4 roky bude trvať, kým sa z nich stanú odborníci a plnohodnotní velitelia čiat. Jediné šťastie je, že máme skúsených veliteľov rôt, ako sú kapitáni Jozef Franeek, Elemír Farkaš, Jaroslav Zatroch či Ondrej Iliško a veliacich poddôstojníkov nadrotmajstra Petra Jančího a rotmajstra Juraja Hladkého, ktorí im vedia poradiť a pomôcť,“ hovorí s miernym ulahčením v hlase nadporučík Kotyk. Vie, o čom hovorí, veď chemikov čaká v blízkej budúcnosti afirmačný proces. Najnovšie skúsenosti martinského práporu okamžitej reakcie, ktorý ho ako prvý útvár našich ozbrojených síl završuje, sú v tomto smere veľavravné.

Profesionáli nie sú základáci

Major Ragančík a jeho kolegovia vo svojich pôvodných plánoch počítali s využitím celého priestoru kasárni len pre chemický útvár. Po príchode raketometného oddielu ich museli zredukovať, uskromniť sa. Pre delostrelcov sa stali dobrými hosťmi. Vychádzajú si v ústrety. Trochu sa ale boja dňa, keď budú oba útvary naplnené na sto percent profesionálmi.

„Ak si niekto naivne predstavuje, že do tých istých priestorov, kde bolo predtým sto vojakov povinnej služby, môžeme napratať rovnaký počet profesionálov, tak sa veľmi mylí. Chýbajú nám pracovné priestory pre týchto profesionálov. Aj ich ubytovanie musí vychádzať z iného štandardu. Ak sa majú oba útvary v tejto posádke ďalej spoločne rozvíjať a postupne sa približovať útvárom v aliancii, je bezpodmienečne potrebné dobudovať vhodné priestory pre ubytovanie i prácu profesionálnych vojakov,“ zdôrazňuje major Ragančík a nadporučík Kotyk súhlasne prikyvuje.

Čo sa týka možnosti športového a kultúrneho využitia, areál rožňavských kasární im už dnes poskytuje vcelku slušný štandard. Aj takéto sú teda podoby spolužitia delostreleckej Barbory a chemikov na jednom dvore.

Ťažko v príprave, ľahko...

Nasadenie a vedenie bojovej činnosti práporu v priestore operácie bolo cieľom Takticko – poradového cvičenia Práporu okamžitej reakcie z Martina, ktorý sa od 10. do 13. októbra vo VVP Lešť pripravoval na afirmačné cvičenie. To sa uskutoční v Nemecku od 3. do 17. decembra 2005.

Spolu s príslušníkmi martinského práporu cvičil v Lešti aj Štáb ľahkej brigády z Topolčian. Cvičenie malo hlavný zámer pripraviť a zladit' činnosť veliteľstva, štábu a veliteľov jednotiek pri plánovaní aj organizovaní úloh v priestore operácie a vedení útočných operácií v zostave mechanizovanej brigády.

Zvládnutie afirmačného procesu je jedna z najnáročnejších úloh, aké prápor okamžitej reakcie plní. Ide o splnenie všetkých požiadaviek a štandardov NATO na spôsobilosť začleniť prápor do medzinárodných štruktúr. Hlavným cieľom tohto procesu je počnúc rokom 2006 dosiahnuť pripravenosť práporu okamžitej reakcie ako prápornej skupiny na vedenie spoločných

a medzinárodných vojenských operácií. Celý plánovací, organizačný a vykonávací proces cvičenia prebiehal v anglickom jazyku.

Cvičiacich vojakov navštívil aj náčelník Generálneho štábu genpor. Ľubomír Bulík, ktorý sa poďakoval veliteľovi práporu pplk. Martinovi Stoklasovi a jeho vojakom za vklad k doterajšiemu priebehu afirmačného procesu. Zdôraznil, že je presvedčený o úspechu cvičenia v Nemecku, ktoré bude posledným stup-

ňom na dosiahnutie spôsobilosti práporu pôsobiť samostatne v medzinárodných operáciách pod velením medzinárodného veliteľstva v rámci NATO alebo inej medzinárodnej koalície kdekoľvek vo svete.

Milan VANGA

Hodnoverný partner

Náčelník GŠ OS SR genpor. Ľubomír Bulík na októbrovom stretnutí s predstaviteľmi mimovládnych organizácií a záujmových združení občanov v KaMC v Trenčíne informoval prítomných o významných zmenách, ktoré zaznamenali ozbrojené sily.

Veľkú pozornosť venoval výkladu Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. V súvislosti s ukončením povolávania brancov na výkon povinnej vojenskej služby od nového roka dochádza k presunu práce na profesionálnych vojakov alebo nakupovaniu služieb z civilného sektoru. V procese prípravy je zákon o sociálnom zabezpečení vojakov. Ďalšou úlohou je zvyšovanie vycvičenosti profesionálnych vojakov tak, aby boli pripravení na operácie kdekoľvek na svete. V oblasti výcviku

boli všetky kurzy a školy nastavené s cieľom zvládnuť výcvik od základov až po úroveň vyvedení do VVP Lešť.

Ľ. Bulík zdôraznil, že Slovensko je platným členom NATO a jeho pozícia v aliancii zodpovedá našim možnostiam a schopnostiam. Zo strany aliancie sme pokladaní za hodnoverného partnera, ktorý dodržiava svoje záväzky a aktívne sa podieľa na plnení úloh v rámci kolektívnej obrany.

Milan VANGA

0 bezpečnosti v strednej Európe

V dňoch 29. – 30. septembra 2005 usporiadal Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií MO SR konferenciu na tému Bezpečnostná politika stredoeurópskych krajín. Jej cieľom bolo posúdiť spoločné a rozdielne pohľady štátov širšie definovanej strednej Európy na principiálne otázky zahraničnej a bezpečnostnej politiky.

Účastníkmi diskusie boli predstavitelia ministerstiev zahraničných vecí, obrany, univerzít a think tankov krajín Visegrádskej štvorky, Nemecka, Rakúska, Ukrajiny a Chorvátska.

Príspevky aj diskusia ukázali komplexnosť väčšiny zahraničnopolitických cieľov štátov strednej Európy. Účastníci potvrdili úvodné konštatovanie štátneho tajomníka MO SR Martina Fedora, že nás toho spája viac, ako rozdeľuje.

Zásadné spochybnenie proamerického orientácie nových členov NATO a EÚ nezaznelo. Jednotlivé krajiny však majú špecifiku súvisiace s vnútornou aj zahraničnou politikou, ktoré podľa niektorých expertov umožňujú hovoriť o rozdielnej miere „atlantizmu“ krajín Visegrádu. László Póti z maďarskej obrannej akadémie definuje z tohto pohľadu štáty v poradí Poľsko, Slovensko, Maďarsko, Česká republika.

Diskutujúci sa usilovali nájsť odpoveď na otázku, aké ciele môžu byť naplnené visegrádskou spoluprácou v čase, keď boli dosiahnuté doterajšie míľniky — stiahnutie sovietskych vojsk a euroatlantické zakotvenie všetkých zúčastnených štátov. Na jednej strane je Visegrád vnímaný ako užitočné fórum na dosahovanie politic-

kých cieľov, na druhej strane však účastníci považujú za potrebné tieto ciele pragmaticky definovať. Rozdielny prístup k vízovému režimu, rozpočtu EÚ a pravidlám hlasovania v Rade EÚ naznačujú, že visegrádska jednota vo všetkých otázkach je ilúziou. Diskutujúci sa však jednoznačne zhodli v názore, že Visegrád by mal napomôcť deklarovanému zámeru Ukrajiny vstúpiť do NATO a Európskej únie. Medzi spoločné záujmy V4 zaradili aj stabilizáciu východnej Európy a Balkánu, komplementaritu EÚ a NATO, rozvoj spoločných síl rýchlej reakcie a spoluprácu mikroregiónov.

Veľkými témami diskusie boli aj strategické dokumenty jednotlivých krajín, presun dôrazu z bezpečnosti štátu na bezpečnosť jednotlivca (human security), politické pozície počas irackej krízy, spolupráca a rozpory s USA, reforma a rozšírenie NATO, budovanie vojenských spôsobilostí EÚ, budúcnosť juhovýchodnej Európy, nejasnosť pozícií a nezrelosť politických elít, problémy reformy ozbrojených síl, ako aj Blízky východ a terorizmus.

Mário NICOLINI

poradca štátneho tajomníka MO SR

Psychológovia o misiách

Koncom septembra (28. a 29.) sa slovenskí vojenski psychológovia spolu so svojimi kolegami z Českej republiky i hosťami z Rakúska vo Viničnom na medzinárodnom seminári navzájom oboznámili so skúsenosťami z psychologickéj prípravy vojakov do zahraničných misií.

Riaditeľ Centra psychologických a sociálnych činností Personálneho úradu Generálneho štábu OS SR podplukovník Pavol Šmýkala ocenil význam takejto medzinárodnej výmeny názorov nielen na prípravu vojakov pred odoslaním do zahraničných misií, ale aj na prácu s ich rodinami a s vojenskými profesionálmi po ich návrate z misie.

Zaujímavé boli príspevky PhDr. Mgr. Bohumila Ptáčka z brnianskej Univerzity obrany o psychológii krízových situácií, majorky Vladimíry Odehnalovej z Českej armády o výsledkoch spoločného výskumného projektu so slovenskou stranou v česko-slovenskom práporce sil KFOR v Kosove, podplukovníka Langeru

z prípravy príslušníkov rakúskeho Bundesheeru do misií OSN, ale aj našich vojenských psychológov napríklad o psychologickéj príprave a podpore v operácii Iracká sloboda.

V priebehu seminára odznelo mnoho podnetných návrhov na spracovanie nového modelu výcvikových programov do zahraničných misií. Podplukovník Šmýkala vyjadril presvedčenie, že kvalita novoregistrovaných profesionálov nám už v dohľadnej dobe dovolí vyslať do misií prakticky kompaktné vojenské kolektívy a nebude sa sťahovať, že viac ako tretina jednotky neprejde výberom, psychotestmi a musí byť nahradená vojakmi z iných jednotiek. (jož)

Smikova medaila

Pri príležitosti osláv Dňa OS SR 22. septembra 2005 vo Zvolene odovzdal vojenský a letecký pridelenec Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska podplukovník Anthony Warren Sutherland veliteľovi Leteckej základne Sliač generálmajora Otta Smika plukovníkovi Ing. Jozefovi Dobrotkovi kópiu Záslužného leteckého kríža, ktorý generálmajorovi Ottovi Smikovi udelil v roku 1943 kráľ Juraj VI.

Podplukovník Sutherland vyzdvihol jedinečný vzťah medzi slovenským letectvom a kráľovským letectvom v časoch II. svetovej vojny. Obzvlášť ocenil vklad Otta Smika, ktorého meno nosí LZ Sliač od roku 2002, kedy jej tento čestný názov udelil prezident SR.

Text a foto: rtn. Mgr. Zuzana MILDEOVÁ

Kroje pod Trenčianskym hradom

Druhú septembrovú sobotu mohli návštevníci mesta Trenčín zhliaďnúť tretí ročník celorezortnej prehliadky vojenských folklórnych súborov Folklórny Trenčín 2005.

Výše trisťpäťdesiat účinkujúcich z desiatich súborov prezentovalo svoju tvorbu priamo pod holým nebom, čo bola oproti minulým ročníkom jedna z novinek, informovala nás Mgr. Zlatica Janáčiková z Kultúrneho a metodického centra Trenčín, pod ktorej taktovkou sa podujatie uskutočnilo. „Ďalšou novinkou bola druhá časť vystúpenia, ktorá sa konala v Trenčianskych Tepliciach. Účinkujúci tak mali možnosť predviesť svoje umenie našim aj zahraničným kúpeľným hosťom,“ dodáva Z. Janáčiková, ktorá si na členoch folklórnych súborov a skupín cení predovšetkým ich zapálenosť pre túto formu tradičnej ľudovej kul-

túry. Tá sa prejavuje napríklad aj v ochote pricesťovať z druhého konca republiky hoci aj kvôli dvadsiatim minútam vystúpenia.

Hlavným cieľom festivalu bol rozvoj tradícií folklórneho umenia v podmienkach Ozbrojených síl SR, prezentovanie súčasnej najlepšej tvorby v oblasti folklóru, vzájomná umelecká konfrontácia a inšpirácia zúčastnených. Folklórny Trenčín si rýchlo vydobyl renomé úspešného podujatia, na konci ktorého vládne všeobecná spokojnosť – účinkujúcich aj divákov. Úsmev a potlesk boli aj tentoraz spontánnym prejavom.

Text a foto: Vladislav VAVRINEC

Na večnú slávu synom Francúzska

Pod týmto názvom sa vo Vrútkach od 7. do 26. októbra uskutočnila výstava tvorby výtvarného umelca Štefana Pelikána. Venovaná bola pamiatke francúzskych partizánov, ktorí sa účastnili oslobodzovacích bojov Slovenského národného povstania, a tiež 61. výročiu Karpatsko – Duklianskej operácie.

Hlavnými organizátormi podujatia boli Kultúrne a metodické centrum Trenčín, Klub priateľov Francúzska a Slovenska Žilina a trenčiansky Klub vojenských veteránov. „Motiváciou a inšpiráciou pre vznik výstavy bola predovšetkým snaha umelca pripomenúť najmä mladej generácii, že boj za oslobodenie národov Európy od fašistických okupantov prebiehal aj na Slovensku, mal medzinárodný charakter, a prispel k ukončeniu Druhej svetovej vojny víťazstvom spojencov nad fašizmom,“ objasnil kurátor výstavy Dušan Halaj, CSc.

Štyridsať vystavených exponátov z tvorby Štefana Pelikána tvorí ale len časť jeho kolekcie. „Do budúcnosti plánujem zbierku rozšíriť o ďalšie diela,“ informoval nás majster, ktorého tvorbu ovplyvnili udalosti 2. svetovej vojny zásadným spôsobom. „Mám ešte veľa myšlienok a tvorivých zámyslov ako si uctiť pamiatku tých, ktorí v boji za

našu slobodu položili aj svoje životy,“ dodal Š. Pelikán.

Neoddeliteľnou súčasťou putovnej výstavy je tiež expozícia známok a iných filatelistických dokumentov zapožičaných Poštovým múzeom Slovenskej pošty, ktorých je hlavnou témou účasť francúzskych partizánov v Slovenskom národnom povstaní. Pri príležitosti výstavy vydalo Kultúrne a metodické centrum Trenčín lístok poľnej pošty, na ktorom je vyobrazený obraz Štefana Pelikána. Hlavným motívom obrazu je Pamätník francúzskych partizánov na vrchu Zvonica pod Strečnom, kde v klude odpočívajú päťdesiatšesť francúzskych partizánov, ktorí stratili svoje životy pri oslobodzovaní Turca.

Ďalšia prezentácia tejto výstavy bude podľa organizátorov na jar v Galante. V letných mesiacoch budúceho roka by mala byť tiež inštalovaná vo francúzskom Bretónsku.

Text a foto: Vladislav VAVRINEC

Viac Slovákov na Balkán

Slovensko pošle pravdepodobne do operácie Európskej únie v Bosne a Hercegovine ďalších vojakov. Po návrate z októbrovej neformálnej schôdzky ministrov obrany dvadsaťpäťky vo Veľkej Británii to povedal štátny tajomník Martin Fedor. Neformálne stretnutie ministrov obrany členských krajín Európskej únie sa uskutočnilo na kráľovskej leteckej základni v Lynehame.

V prípade súhlasu vlády a parlamentu sa tak stane začiatkom budúceho roka. Malo by ísť o strážnu čatu asi 40 vojakov. „Práve nedostatok strážnych jednotiek a vrtulníkov je momentálne jediným vážnejším problémom európskej operácie Althea,“ povedal M. Fedor. Dodal, že náš príspevok je konkrétnou reakciou na vzniknutú situáciu. Slováci by mali pracovať pre veliteľstvo síl Sever v Tuzle. Úlohou našich vojakov bude predovšetkým patrolovanie a sprevádzanie konvojov. V súčasnosti pôso-

bia v Bosne a Hercegovine štyria vojaci na štábe veliteľstva operácie Althea. V rámci misie Európskej únie pôsobí v Bosne a Hercegovine šesť a pol tisíce vojakov. Ďalší štyria naši vojaci pracujú v Sarajeve na veliteľstve NATO a jeden je príslušníkom pozorovateľskej misie Európskej únie EÚ MM. M. Fedor podčiarkol, že západný Balkán je našou prioritou. V tejto súvislosti

avizoval, že Slovensko čoskoro posilní aj jednotku pôsobiacu pod velením NATO v Kosove.

(r)

Foto: Rudolf MICHÁLKA

Kongres vojenských novinárov

Vojenský novinári a vydavatelia vojenských periodík sa zišli na 26. kongrese Európskej asociácie vojenskej tlače (EMPA), ktorý sa uskutočnil od 8. do 12. októbra v Bratislave. S vyše šiestimi desiatkami hostí zo sedemnástich krajín (najviac v histórii) sa stretol aj minister obrany Juraj Liška, štátny tajomník Martin Fedor, náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Ľubomír Bulík a ďalší predstavitelia rezortu obrany.

„O všetkých našich úlohách a zmenách sa snažíme s vojenskou aj s civilnou verejnosťou komunikovať a vo veľkej miere to robíme s pomocou médií a prostredníctvom novinárov. Vážim si preto všetkých tých žurnalistov, ktorí sa venujú problematike obrany na profesionálnej úrovni a ktorí podávajú verejnosti erudované a objektívne informácie,“ uviedol počas stretnutia Juraj Liška.

„Poznanie vášho systému práce s vojenskými aj civilnými médiami i verejnosťou je pre nás vo veľa veciach inšpiratívne a popri zoznámení sa s vašimi reformami a transformáciou ozbrojených síl je hlavným prínosom nášho pobytu na Slovensku,“ konštatoval prezident EMPA Tor Eigil Stordhal. Tento nórskeho vojenského žurnalista, šéfredaktor rezortného časopisu Forsvaret Forum, sa zároveň poďakoval za ústretovosť komunikač-

nému odboru ministerstva a všetkým, čo návštevu zahraničných novinárov pripravili.

Vojenský novinári rokovali predovšetkým o zmenách v rámci mediálnych politík rezortov obrán, o väzbách na civilné médiá, ako aj o vzájomnej spolupráci. Počas svojho pobytu na Slovensku navštívili leteckú základňu v Kuchyni, veliteľstvá vojsk v Trenčíne a výcvikovú základňu v Nitre. Zaujímali sa aj o výroby slovenského zbrojárskeho priemyslu, pričom najviac pozornosti venovali odminovaciemu kompletu Božena a obrnenému transportéru Aligator. Vývoju vojenskej tlače sa budeme venovať v analýze začiatkom budúceho roka.

(pv)

Foto: Peter MICHNICA

Druhá strana mince

Keby ju vtedy nezobrali na vojenskú školu, s najväčšou pravdepodobnosťou by sa stala zverolekárkou. Spletité cestičky života ju ale napokon viedli cez tajomstvá Morseovej abecedy, nástrahy metrológie, elektrotechniky a cez logistiku ju priviedli až na operačnú skupinu nitrianskeho útvaru protivzdušnej ochrany – rotmajsterka Henrieta Ivanková.

Rozhodnutie ísť na vojenskú školu ovplyvnila v 4. ročníku Strednej poľnohospodárskej školy jej spolužiačka. „Chod' a skús, veď za to nič neďaš,“ odpovedala jej „športovo“ mama, keď svoj zámer predniesla rodičom. Mladá Henka išla, skúsila a ako jedínú ju z partie štyroch kamarátok napokon do ročnej práporčickej školy žien v Novom Meste nad Váhom prijali. „Mám veľmi rada zvieratá. Keby som vtedy nešla na vojenskú spojatinu, isto by som dnes bola veterinárkou alebo zootechničkou,“ zdôveruje sa rodáčka z Rožňavy. Otec sa ale s rozhodnutím staršej dcéry zmieriť nevedel. Veď v jej bydlisku, dedinke menom Betliar, bolo takmer nemysliteľné, aby za vojaka išlo dievča.

„Syna nemám a dcéra mi je na vojne!“ povzdychla si medzi stekajúcimi slzičkami dojatia Henrietina mama v deň prísahy, keď uvidela mladú dievčinu pochodovať so samopalom na hrudi. No s plynúcim časom jej rozhodnutiu po-

žehnala. A aj napriek tomu, že to otec nikdy nahlas nepovedal, mamička dvánásťročnej dcéry Michelle vie, že je na ňu dnes hrdý.

Privelká daň

Kariéru profesionálnej vojačky začala po absolvovaní práporčickej školy ako spojárka u vajnorských prieskumníkov a pôsobila u nich až do odchodu na materskú dovolenku. Po nej sa už do Vajnora nevrátila. Nastúpila k útvaru protivzdušnej obrany v Rožňave, kde zastávala niekoľko funkcií. Bola veliteľkou pojazdného veliteľského stanoviska, starším práporčíkom, veliacim poddůstojníkom a tiež technikom metrológie oddelenia.

„Bolo to vtedy dosť náročné obdobie,“ spomína rotmajsterka Ivanková. „Moje funkcie si vyžadovali rôzne odborné kurzy a školenia. Väčšinu z nich som musela absolvovať mimo rožňavskej posádky, a tak som bola dosť často bez malej dcéry.“

To ale ozajstné odlúčenie malo ešte len prísť. Stalo sa tak v septembri 2002, kedy bola vyslaná na plnenie úloh mierovej misie na Cyprus. „Ako starší práporčík oddelenia logistiky som sa starala o komplexné materiálové zabezpečenie našej jednotky,“ objaňuje Henrieta. „Od gombíček, cez zásobovanie zo Slovenska, až po opravy áut. Aj keď toho bolo pomerne veľa, štýl práce bol relatívne pohodovejší. Asi preto, že kanceláriu som mala v rovnakom kempu ako ubikáciu a keď bolo treba, išla som robiť aj večer.“

Pobyt v misii jej dal veľa – videla zaujímavú krajinu, spoznala vojakov cudzích armád a zdokonalila sa v angličtine. Najviac ju bavilo pozorovať vzájomné vzťahy medzi vojakmi a nadriadenými v okolitých kontingentoch a porovnávať ich so vzťahmi v našej armáde.

Druhá strana mince už nie je taká ružová. Z pôvodne plánovaného roku v zahraničí sa stal rok a pol. Pre manželku a matku to nebolo málo. Ako to znášali jej najbližší? „Usilovala som sa volať domov každý piatok. Prvých niekoľko týždňov sa so mnou ale Miška nechcela ani rozprávať. Bolo jej ľúto, že som preč a jej detská dušička nevedela pochopiť, že nemôžem byť pri nej. Prežívala som ťažké stavy a boli aj chvíle, kedy som sa chcela na všetko vykašľať,“ zosmutnie Henka. Dlhý čas odlúčenia si vybral svoj ju daň. Po návrate domov sa jej manželstvo skončilo rozvodom.

Plány do budúcnosti

Po misii sa už v hodnosti rotmajsterky vrátila na pol roka k rožňavskému útvaru. Od októbra 2004 je príslušníčkou operačného oddelenia 1. prlsk VÚ 4405 Nitra.

„Táto práca sa mi páči a vyhovuje mi. Zmena prišla práve včas. Už mám dosť techniky, skladov a autoparkov,“ hodnotí H. Ivanková. Cariere profesionálnej vojačky by sa chcela venovať čo najdlhšie, a ako vraví, chcela by už ostať „na jednom mieste“.

A čo patrí medzi jej záľuby? „Ak práve neobijam kachličky, nemaľujem, či nenatieram okná vo svojom novom byte, prečítam kvantú kníh. No mojou prvoradou úlohou po nastahovaní sa bude nájsť v blízkom okolí ranč, alebo niečo podobné. Dcéra totiž rovnako miluje zvieratá ako ja a chcela by jazdiť na koni,“ dodáva už s úsmevom Henrieta Ivanková, ktorá zo všetkého najviac neznáša ohováranie. Na ľuďoch si cení predovšetkým otvorenosť a priateľskosť.

Vidieť svet ušami

Asi takto sa dá v stručnosti vyjadriť základné poslanie rádií, tých komerčných i verejno-právneho Slovenského rozhlasu. V rámci jeho štruktúr už vyše šesťdesiat rokov pôsobí aj vojenská redakcia.

Vysielanie pre občanov, financované občanmi a kontrolované občanmi – to je poslanie verejnoprávneho pôsobenia najdôveryhodnejšieho elektronického média na Slovensku. Vďaka tomu má právo na servis a informácie širokospektrálne spektrum poslucháčov. Je dobre, že svoje miesto v tejto rozhlasovej armáde má aj vojenské vysielanie. Po desaťročiach, kedy sa obsah informácií spred i spoza kasárenského plota prispôboval dobe, má dnes trojčlenný redakčný tím – Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký (na fotografii v spoločnosti náčelníka GŠ OS SR Ľubomíra Bulíka pri vyprevádzaní Štafety víťazstva a vďaka vo Svidníku) jedinečnú príležitosť naplno rozvinúť svoj tvorivý potenciál bez toho, aby niekto zo stranických centrál usmerňoval zameranie vysielania hlavnej relácie – Plná poľná.

Rádiomost

Armádny magazín sa na rozhlasovej stanici Rádio Slovensko pravidelne vysiela každý piatok o 21.05 h. Relácia má ambíciu vytvárať pozitívnu verejnú mienku i vzťah občanov k slovenským ozbrojeným silám, objasňuje poslucháčom základné smery vojenskej politiky štátu, informuje o prínosoch členstva Slovenska v transatlantických politických a bezpečnostných štruktúrach, ako i záväzkoch z tohto členstva vyplývajúcich. Samostatnou kapitolou sú pravidelné

informácie o pôsobení našich vojakov v mierových misiách a zahraničných vojenských operáciách. Úspešný projekt z obdobia nasadenia Slovákov na Balká-

ne – Rádiomost – nahradili reportáže a pomerne častý pobyt redaktorov priamo v operačných priestoroch jednotky.

Korektné a vzájomne výhodné vzťahy Ministerstva obrany SR so Slovenským rozhlasom, ktoré zastrešuje Dohoda o spolupráci, umožňujú redaktorom vojenského vysielania pravidelne vstupovať

do ťažiskových relácií, napríklad Rádiožurnál, Dobré ráno, Dobrý deň Slovensko, či Popoludnie s rozhlasom. Pochopiteľne, že redaktori toto v plnej miere aj využívajú, a tak v týždni sa pomimo Plnej poľnej objaví vo vysielaní SRO v priemere 5 – 6 príspevkov. Týka sa to aj tematických besied, konkrétne 7. septembra 2005 to bola téma: Zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov. V ostatnom období sa vojen-

skúsenosti. Do najobľúbenejšieho rozhlasového seriálu – Králikovci (pravidelne ho v nedeľu o 12.30 h a v repríze v stredu o 20.05 h počúva vyše 900 000 poslucháčov) včlenili postavu profesionálneho vojaka čatára Petra Petrika. V jeho príbehu sa podarilo zachytiť radosti i strasti vojenskej služby, vrátane pôsobenia v zahraničnej operácii Trvalá sloboda v Afganistane. Redakcia obohatila aj zábavnú tvorbu. Cez zábavník s ná-

skému vysielaniu široko otvoril aj ďalší programový okruh Slovenského rozhlasu – Rádio Regina.

Bakalári a Králikovci

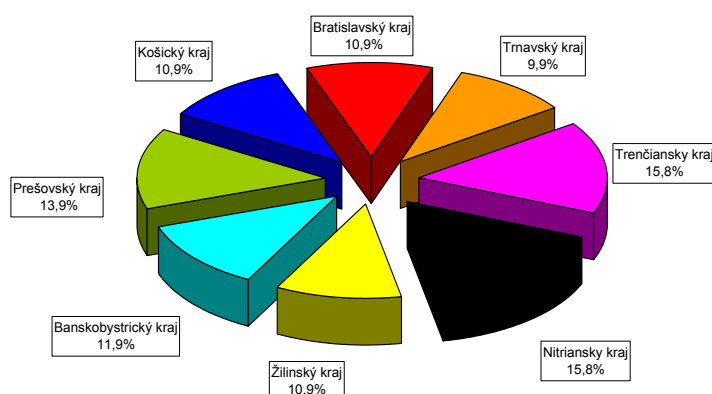
V spolupráci so štúdiom v Košiciach sa podarilo pripraviť a od 15. októbra 2005 aj zrealizovať projekt: Vojenský Bakalári. Na základe výzvy ministra obrany Juraja Lišku prišlo do štúdia vyše päťsto príbehov a spomienok vojenských vyslúžilcov na vojenskú službu. Desiat príbehov bolo dramaturgicky upravených, herci košických divadiel ich naštudovali a od 15. októbra vždy v sobotu o 17.00 h Vojenský Bakalári v sprievode Andera z Košíc prichádzajú do vašich príbytkov na Rádiu Regina Košice a Bratislava.

Vojenská redakcia Slovenského rozhlasu má v oblasti dramaturgie tvorby aj ďalšie

zvom Slo-vinky sa veselé zážitky z vojenciny, či vojenské slangové výrazy dostali napríklad do Silvestrovského vysielania v roku 2004. V tomto roku sme nahrali a odvysielali dva zábavníky s účasťou takých hviezd, ako Stano Dančiak, Štefan Skrúcaný, Jozef Dóczy, Ibrahim Maiga, Mravec, Julio Viršik, či Alan Mikušek. Mimoriadny úspech mal naživo vysielaný program: „Pozor! Rozhod!“ Redakcia ho pripravila 17. júla 2005 vo Viničnom a reagoval na vyhlásenie ministra obrany Juraja Lišku o skončení základnej vojenskej služby na Slovensku.

Tvorivá invencia redaktorov vojenského vysielania Slovenského rozhlasu Miroslava Minára, Petry Repkovej a Bernarda Rošteckého prispela k vzniku aj dvoch podujatí, ktoré tvoria súčasť novodobých tradícií slovenských ozbrojených síl. Pred deviatimi rokmi v tvorivej dielni vznikla anketa Vojenský čin roka, ktorá oceňuje šlachetné činy šlachetných ľudí. Počas existencie sa svojím významom prepracovala medzi najvýznamnejšie ankety tohto

Sociálno-demografická štruktúra poslucháčov relácie Plná poľná podľa kraja (%) (máj/jún 2005)

druhu na Slovensku. Tvorcov ankety a vtedajšieho redaktora Pravdy Pavla Vitka ocenili výročnou cenou Literárneho fondu SR.

Nemenej úspešné je aj ďalšie podujatie, ktoré sa narodilo pod najväčšou slovenskou pyramídou – Deň detí s Ozbrojenými silami SR a Slovenským rozhlasom. Neverice, Palárikovo, Lučenec, Uhrovec, Starý Tekov, Zuberec, Zámutov a Bešeňová boli tými miestami, ktoré hostili nielen to najlepšie, čo naše ozbrojené sily majú, ale aj tisíce spokojných detí a ich rodičov.

Rozhlasová armáda

Stretnutie s občanmi priamo v jednotlivých regiónoch Slovenska – to je základné poslanie nielen Dňa detí, ale aj filozofia vojenského vysielania Slovenského rozhlasu. V rokoch 2001 – 2004 tvorcovia v rámci programu NATO – tour zrealizovali živé vysielania, či verejné nahrávky vo vyše osemdesiatich mestách, mestečkách a obciach. Rovnako stáli pri zrode projektu Verbung – tour, programu zameraného na podporu profesionalizácie slovenských ozbrojených síl. Len v rokoch 2003–2004 to bolo vyše šesťdesiat stretnutí s tisíckami študentov po celom Slovensku.

Ktovie, možno aj tieto stretnutia mali vplyv na to, že rozhlasový magazín Plná poľná počúva priemerne 110 tisíc poslucháčov. Tí v mesiacoch máj až jún 2005 počúvali Rádio Slovensko každý piatok krátko po deviatej večer. V porovnaní s ostatným výskumom počúvanosti z jesene minulého roka si armádný týždenník získal asi 40 tisíc nových poslucháčov. Vyplýva to z reprezentatívneho výskumu verejnej mienky, ktorý zrealizoval Odbor mediálneho výskumu Slovenského rozhlasu na vzorke 5607 opýtaných.

„Z absolútnych čísel výskumu vyplýva, že najvyššia počúvanosť relácie Plná poľná je v Nitrianskom a Trnavskom kraji – zhodne po 15,8 percenta“, komentuje Ľudmila Benkovičová z OMV SR a dopĺňa: „Magazín počúvajú proporcionálne všetky vekové kategórie obyvateľstva – od 14 do 30 rokov 14,3 percenta, od 30 do 60 rokov 50 percent a nad 60 rokov 25,7 percent respondentov.“

Vojenské vysielanie svojimi názormi a pripomienkami môžete obohatiť aj vy na adrese: armada@slovakradio.sk

Miroslav MINÁR
Foto: Michal BURZA

Drobček Lolo

Sila, rýchlosť, vytrvalosť – základné parametre určujúce fyzickú zdatnosť každého profesionálneho vojaka. Medzi takých, ktorí by mohli byť príkladom pre kolegov, dozaista patrí aj čatár Jozef Laučík.

Tridsatjedenročný rodák z Liptova vstúpil do ozbrojených síl v auguste 2003. Dnes slúži v martinskom Oprávarenskom prápore a na jeho povolanie mu najviac vyhovuje to, čo iných odrádza – disciplína. Práve tá je jedným z najdôležitejších princípov v športe, ktorému podľahol už ako malý chlapec. Jozef Laučík, alias Lolo, začal športovú kariéru v klube ŠK Mladosť Ružomberok pod trénerským vedením Alexandra Zachara. Súťažne sa ale kulturistike venuje až od roku 2003, keď prestúpil do jedného z najuznávanejších a najstarších klubov na Slovensku, kulturistického oddielu SP – Styling Valča.

„Splňa všetky moje predstavy vrcholového športovca. Jednou z jeho silných stránok je práve sebadisciplína a tiež schopnosť trénovať hlavou,“ povedal o svojom zverencovi Svetozár Pavlík, ktorý patrí medzi trénerskú elitu kulturistického sveta.

K najvýraznejším úspechom zatiaľ relatívne krátkej, len dvojročnej športovej kariéry sympatického vojaka patrí 2. miesto na medzinárodnej súťaži Veľká cena Dubnice 2004 a štvrté miesta na majstrovstvách SR v rokoch 2004 a 2005. Všetko v kategóriách 90 kg plus.

Lolo navyše aktívne využíva hodiny určené pre služobný telocvik. Skromne si myslí, že aj svojím cvičením v útvarovej posilovni motivuje ostatných profesionálov k lepším výkonom a takto inšpiruje pri zvyšovaní úrovne ich fyzickej kondície.

Text a foto: Vladislav VAVRINEC

Trojnásobná majsterka

Uprostred septembra (16.–18.) sa v horehronskej dedine Predajná uskutočnili Majstrovstvá Slovenska v letnom biatlone aj za účasti VTJ Národná akadémia obrany maršala Andreja Hádika v Liptovskom Mikuláši. Najúspešnejšia bola nastupujúca kadetka – študentka 1. ročníka študijného smeru manažment Janka Vladárová, ktorá zvíťazila vo všetkých troch súťažiach v kategórii junioriek. Zároveň sa stala aj víťazkou akademických majstrovstiev o Pohár predsedu Vysokoškolského zväzu technických športov.

(dl)

SLOVÁ ŽIVOTA

Vieme, že šaty nerobia človeka. Ani uniforma neurobí profesionálneho vojaka. Preto v dobe premeny našich ozbrojených síl hľadáme aj nové hodnoty a vzory. Chápeme, ak je potrebné reorganizovať štruktúry, modernizovať techniku, zmeniť plánovacie postupy, potrebujeme aj nové hodnoty a kvality v ľuďoch a medziľudských vzťahoch. Bez nich nemožno hovoriť o nových a moderných ozbrojených silách.

Profesionál či človek?

A tak vzniká služobný predpis o etickom kódexe profesionálneho vojaka. Aj v histórii hľadáme osobnosti vojenského života, ktoré by mohli byť príkladom vojenských i ľudských kvalít pre našich profesionálnych vojakov.

Tu je jeden z nich, novembrový oslávenec, meno ktorého nosia mnohí muži – sv. Martin. Narodil sa v Panónii. Otec, ako mladý senátor a dôstojník zbieral vojenské skúsenosti v štábe Rímskej légie. To poznačilo aj život Martina. Pod vplyvom prostredia, v ktorom vyrastal, rozhodol sa pre dráhu profesionálneho vojaka. Už ako 15-ročný vstúpil do rímskej armády. Slúžil v čestnej jednotke zabezpečujúcej osobnú ochranu cisára. Neskôr ho prevelili do Galie k bojovým jednotkám. Z toho obdobia pochádza azda najznámejší príbeh z jeho života: Keď preveroval strážu, stretol bedára, ktorý sa triasol zimou. Rozdelil svoj dôstojnícky plášť a zaodel ho. Neskôr sa mu vo sne ukázal Kristus, zaodetý práve do toho plášťa.

Možno náboženská legenda. Avšak koľko pravdy ukazuje. Aj súčasnému profesionálnemu vojakovi. Ukazuje na pravdu, na ktorú dobrý profesionál nezabúda. Predovšetkým, že nie uniforma, ale profesionalita a ľudské kvality tvoria profesionála. Nielen funkcia a hodnosť – ale ľudskosť mu získajú obdiv nadriadených, rešpekt i úctu u podriadených.

Dôkazom pravdivosti toho sú spomienky na ľudský prístup veliteľov k vojakom, ktorí zmiernili drsnosť a náročnosť základnej služby, spomienky na bývalých kolegov – veliteľov, ktorí vysoko profesionálne vykonávali funkciu, a predsa mali priestor na ľudský prístup k podriadeným. Dôkaz podáva i dlhodobý vysoký kredit ozbrojených síl na verejnosti. Prečo? Veď informácie o stave obranyschopnosti a odbornej pripravenosti armády patria medzi utajované skutočnosti. Verejnosť si ale všimla pomoc núdznym a slabým poskytnutú s vysokou odbornosťou, profesionalitou a ľudskosťou. Či už pri živelných katastrofách na našom území, alebo v zahraničných misiách.

Ťažko ale v tejto súvislosti nespomenúť aj bolesť, či určité sklamanie, ktoré prežívajú mnohí profesionáli a zamestnanci. Po rokoch služby odchádzajú z ozbrojených síl. Chápu nevyhnutnosť zmien. Možno s bolesťou a troškou nostalgie chápu aj nevyhnutnosť svojho odchodu – oceňujúc výhody z toho plynúce. No celkom ľudsky nechápu, prečo sa – vo väčšine prípadov – nenájde spôsob a čas na oficiálny, no ľudský stisk rúk spojený so slovom: Ďakujeme! V určitom okamžiku sa zdalo, že táto prax sa rozbehne a stane pravidlom. Žiaľ, iba sa tak zdalo. Možno je to len detail, na ktorý pri množstve zmien, udalostí a úloh nemáme čas a priestor. Môžeme si však dovoliť, nemať čas a priestor – na ľudskosť?

Plk. ThLic. Marko TROCHAN

náčelník voj. dekanátu Velit. Vzdušných síl Zvolen

Sedem statočných

Teda vlastne deväť, no len siedmi sa odhodlali vyskúšať si slasti a strasti vojenského výcviku... Reč je o žurnalistoch z rôznych civilných médií, ktorí mali v druhý októbrový týždeň jedinečnú príležitosť absolvovať skrátený vojenský kurz prežitia.

Vojenskom výcvikovom priestore Lešť, kde celý kurz prebiehal, privítal novinárov riaditeľ Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku plk. MUDr. Pavol Maslík, PhD. Vyzdvihol užitočnosť

sa v dvanásťstupňovej vode v plnom výstroji boli pre mnohých úplne novými skúsenosťami.

A čo bolo najťažšie? „Najviac som sa bála práve nocovania vo voľnej prírode, pod holým nebom. V úplnej

tme mi hrôzu naháňali aj tie najobyčajnejšie zvuky,” zdôverila sa Danka Vilhanová, jediná žena medzi účastníkmi kurzu. „Rada som sa zúčastnila na takom výcviku. Naučil ma veci, s ktorými by som sa nikde inde nestretla. Zistila som, kde sú moje, predovšetkým psychické, hranice,” dodala redaktorka ženského časopisu Emma.

„Naším cieľom bolo umožniť žurnalistom vyskúšať si takpovediac na vlastnej koži jeden z druhov výcviku našich vojakov a sprostredkovať im tak pohľad na profesiu vojenského profesionála z trocha iného uhla,” objasnil riadiaci kurzu major Ing. Patrik Žitník.

V posledný deň navštívil novinárov náčelník Generálneho štábu, generálporučík Ing. Ľubomír Bulík. „Je dôležité objektivizovať informácie a názory tých, ktorí vo veľkej miere tvoria a formujú postoje širokej verejnosti k Ozbrojeným silám SR,” povedal generálporučík Bulík.

vedomostí získaných počas kurzu aj pre profesiu novinára. Počas troch dní sa podaktorí naučili, iní zdokonalili v rôznych činnostiach potrebných pre prežitie vo voľnej prírode a v záťažových situáciách. Budovanie prístrešku na prenocovanie, založenie ohňa pomocou strelného prachu, orientácia v teréne podľa hviezd, príprava pitnej vody z kalného potoka, zadržanie špeciálne vycvičeným služobným psom, či brodenie

Počas spoločnej diskusie informoval novinárov o úmysle uskutočňovať podobne zamerané akcie aj v budúcnosti.

Podujatia tohto charakteru realizujú tiež ozbrojené sily okolitých štátov. Napríklad v Armáde Českej republiky prebehol tento rok už jedenásty ročník.

Text a foto: **Vladislav VAVRINEC**

Vegetarián leží po úraze v nemocnici. Sestrička sa ho pýta:
– Priniesli vám kvety od priateľov?
– Áno! Chutili...

♦ ♦ ♦

Príde 98-ročný dedko k lekárovi na vyšetrenie. Lekár mu meria tlak a pod. Po vyšetrení sa dedko pýta lekára: – Pán doktor, kde by som mohol dostať AIDS?

Lekár celý zhrozený sa pýta dedka: – Preboha a načo by vám to bolo?

Dedko nelenil a pohotovo odpovedal: – No ja som počul, že ľudia s AIDS-om žijú ešte 10 – 15 rokov, pán doktor.

♦ ♦ ♦

Lekár telefonuje pacientovi: – Mám pre vás dve správy, jednu dobrú a druhú zlú. Ktorú chcete počuť skôr?

– Tú dobrú.

– Máte pred sebou ešte 24 hodín života.

– A teraz tú zlú?!

– Včera som sa vám nemohol dovolať!

FOTOZAUJÍMAVOŠŤ

Sovietsky „Pentagon“

V nenápadnom a tichom mestečku Paldiski na západe Estónska uvidíte blízko cesty zničené budovy klasickej sovietskej výstavby. V nich sa kedysi nachádzala najväčšia prísne tajná ponorková základňa bývalého ZSSR.

Pred rokom 1994 bolo mesto rušnou vojenskou základňou nukleárných zbraní a ponoriek, domov tu našlo 16 000 vojakov. Po ich odchode sa populácia zredukovala na súčasných 4200 osôb a Paldiski upadlo do desivého procesu rozkladu.

Keď švédsky filmový štáb hľadal pre svoj film „Lilya 4-Ever“ depresívne miesto bývalých rozmiestnení sovietskych vojsk, zvolil práve toto miesto.

Základňu pre jej veľkosť a funkciu dlho nazývali „Pentagon“. Po odchode ruskej armády a odmontovaní všetkého použiteľného miestnymi obyvateľmi, budovu využívala mládež na diskotéky. Aj to len do rozhodnutia kompetentných o zapečatení okien. Teraz si objekty môžete obzrieť len zvonka.

V strede polostrova sa nachádza pravdepodobne najtajnejšia vec z bývalých čias – nukleárny experimentálny reaktor vybudovaný v rokoch 1965–1968. Tento „výcvikový komplex jadrových ponoriek“ mal dva reaktory dosť veľké na to, aby nahrádzali veľkú ponorku. Reaktory vyradili z prevádzky až v roku 1995. Impozantné múry a strážne veže môžete vidieť dodnes.

Text a foto: **Peter MICHNICA**

7 x odpovedz

1. Najslávnejší grécky bájkar sa volal:

- a) Aristoteles
- b) Ezop
- c) Platón

2. Kto je autorom výroku „Kocky sú hodené“?

- a) Július Cézar
- b) Galileo Galilei
- c) Winston Churchill

3. Spoločenský tanec tango pochádza z:

- a) Francúzska
- b) Argentíny
- c) Španielska

4. Klasik svetovej kinematografie Charles Spencer Chaplin bol pôvodom:

- a) Nemec
- b) Angličan
- c) Američan

5. V preklade znamená anglické slovo *extraordinary danger*:

- a) mestský policajt v štáte New York
- b) nebezpečné žiarenie
- c) mimoriadne nebezpečenstvo

6. V ktorom meste sídli výcvikové a testovacie centrum RCHBO:

- a) Čereňanoch
- b) Zemianskych Kostolňanoch
- c) Rimavskej Sobote

7. Tvorcom programu hospodárskej obnovy západnej Európy po 2. sv. vojne bol americký generál:

- a) Eisenhower
- b) MacArthur
- c) Marshall

SÚDNIČKA

Keby nebol pil, mohol ešte piť

Vojak povinnej služby Peter K., príslušník VÚ 4444 Hlohovec, si návyk na požívanie alkoholických nápojov do výkonu vojenskej povinnej služby priniesol z civilného života. Táto negatívna stránka ho napokon priviedla až pred vojenský súd, kde sa musel zodpovedať za svoje činy spáchané práve pod vplyvom nezmieriteľnej chuti k požívaniu alkoholických nápojov. Nielenže sa od svojho útvaru bez povolenia nadriadených svojvoľne vzdával a zdržieval sa v rôznych pohostinných zariadeniach práve za účelom požívania alkoholických nápojov (zadržali ho príslušníci Policajného zboru a predviedli na útvar), ale dokonca si trúfol o jednej hodine v noci vyskočiť cez okno izby a navštíviť nočný bar. Aj v tomto prípade musel byť zadržaný hliadkou polície a privedený naspäť k útvaru.

Vrcholom konania Petra K. bol 28. júl 2004. Po tom, čo znova dostal chuť na alkohol a chcel sa vzdialiť v polnočných hodinách od útvaru, čomu sa snažil zabrániť dozorný roty slob. Milan B. tým, že ho nahlási dozornému útvaru, pohrozil dozornému, že ho dopíchá nožom. Následne podišiel k nemu a vykopol pravou nohou do jeho tela.

Vojenský obvodový súd Bratislava kvalifikoval konanie obžalovaného ako dvojnásobný trestný čin dezercie podľa § 282 ods. 1 Tr. zák. a jeho posledný skutok ako trestný čin násilia voči nadriadenému podľa § 279 ods. 1 písm. a) Tr. zák., pretože použil hrozbu bezprostredného násilia voči nadriadenému v úmysle pôsobiť na výkon jeho vojenských povinností. Je nepochybné, že dozorný útvar, resp. dozorný roty, je v zmysle základných poriadkov v čase, keď vykonáva službu, nadriadeným každému vojakovi, nachádzajúcemu sa narote - títo musia uposlúchnuť jeho pokyny.

Keďže obžalovaný sa dopustil viacerých trestných činov, musel mu súd ukladať trest odňatia slobody v zmysle § 35 ods. 2 Tr. zák., teda podľa zvýšenej trestnej sadzby. Petrovi K. uložil trest odňatia slobody iba mesiac nad spodnou hranicou trestnej sadzby, ktorú však ustálil na 44 mesiacov nepodmienečne so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

plk. JUDr. František KOVÁČ

PRÍBEH

Rozhlasová armáda

Bolo to krátko po tom, čo pred jedenástimi rokmi posilnila Odbornú redakciu armádneho vysielania Slovenského rozhlasu tá nežnejšia i krajšia časť tímu – Peťa Repková. Okamžite rozpumpovala dopisovateľskú prácu s poslucháčmi, čoho výsledkom bolo, že sme štyridsiatich z nich zo všetkých kútov Slovenska pozvali aj na veľkolepú leteckú show SIAD v Bratislave. Naši priatelia si odniesli nezabudnuteľné zážitky, čo v liste nádhorne opísala aj jedna z návštevníčok. Natolko sa nechala uniesť svojimi pocitmi, že v úvode listu nás oslovila: „... vážená redakcia rozhlasovej armády!“

Ani poslucháčka a vlastne vtedy ani my sme si neuvedomili, akú pravdu v sebe skrývalo toto oslovenie. Lebo dnes už vieme, že tých štyridsať vyžrebovaných poslucháčov tvorí vskutku iba časť našej „rozhlasovej armády“. Na inom mieste píšeme o ostatnom výskume verejnej mienky, kde magazín Plná polná pravidelne na rozhlasovom okruhu Rádio Slovensko počúva 110 000 poslucháčov – teda naozaj slušná „rozhlasová armáda“. K tomu treba pripočítať priateľov zo všetkých kútov Slovenska, odkiaľ Plná polná vysielala informácie spred i spoza kasárenského plota. Takých miest, mestečiek či dedínok je len za ostatné tri roky vyše sto. Do knihy našej „rozhlasovej armády“ sa vďaka vynikajúcej spolupráci medzi MO SR a Slovenským rozhlasom dostali desiatky vynikajúcich redaktorov, moderátorov, technikov, hudobných redaktorov a manažérov rozhlasu. Ozaj, a čo vy ostatní?

Miroslav MINÁR

Autor výroku: Oscar Wilde	rozlomilo	6	vodiace žrde na povozoch	2	Pomôcky: Adosom, Aster, Ri, IRTO, otis	ofúkol	3	inventárne číslo (skr.)	hlavné mesto Peru	štiepny minerál v podobe listočkov	automobi- lový lak	OBRANA	zápasila si	rieka pri Omsku
pot					omámil sa vinom							lebo (bás.) patriaci Dusovi		
veľmi prší (expr.)					4 skr. tlaku krvi		O							
stará mama, po nemecky (det.)				ihličnatý strom deň prac. pokoja				meň výšku a zafarbenie hlasu						1
vlastní			nem. hra v karty drop (zool.)					sídlo vo Francúzsku taký, čo je ďaleko						
patriaci Imovi				plavidlo začiatok v umení					patriace Alovi náš herec					
cestujú lietadlom					úkaz angl. skr. OIRT					vymretý kočovník prvá dvojhláska				
obriadi, očistiť (hovor.)						neodborník						popevok ľahké vozidlo ťahané koňmi		
Autor: Vojtech Kúkoľ	planétka ústredná rada (skr.)						ženské meno (24.5.) značka iridia					usadenina roztoku veľký orchester		
pohyblivá časť tela			náuka o svetle							produkt včiel				
kórejská dynastia (1392 - 1910)		5								vyvalujú oči (expr.)				

Vojnová loď budúcnosti

Viacúčelový torpédoborec DD(X) prešiel v septembri fázou posudzovania projektu. Futuristická loď je navrhnutá na presnú palebnú podporu vojsk na pobreží, ale aj na ochranu flotily pred súčasnými aj v budúcnosti predpokladanými hrozbami vo vzduchu, na hladine i pod ňou. V roku 2007 by mali lodenice Northrop Grumman Ship Systems a General Dynamics Bath Iron Works začať stavať prvé dve lode. Cena jednej sa odhaduje na 2,5 miliardy dolárov. Loď dosiahne vďaka modernej konštrukcii vysokú rýchlosť (viac ako 30 uzlov) a radarový odraz ako rybársky čln. Výtlak predstavuje 14 000 ton a posádku bude tvoriť zásluhou vysokej automatizácie iba 150 námorníkov. Na ostreľovanie pobrežia bude mať dve veže AGS (Advanced Gun System), každú s jedným kanónom kalibru 155 mm. Zásoba munície bude okolo 900 granátov. Okrem toho bude mať DD(X) odpaľovací systém pre 80 striel s plochou dráhou letu Tomahawk, rakety Seasparrow proti vzdušným i hladinovým cieľom a protiponorkové rakety. Blízkou ochranu lode budú zabezpečovať protiletadlové rakety SM2-MR a dva 40 mm kanóny. So službou plavidiel DD(X) sa počíta približne do roku 2060.

Miroslav BARIČ

Foto: Raytheon

„Plastiková zima 2005“

Klub plastikových modelárov Bratislava pôsobí od 1. januára 2005 pri Posádkovom klube Bratislava pod vedením pplk. Alexandra Sidorjaka. Činnosť členov klubu sa orientuje na stavbu plastikových modelov lietadiel, bojovej techniky, diorám, figúrok, búst a civilných dopravných prostriedkov. Pravidelne sa zúčastňujú na domácich i zahraničných modelárskych súťažiach a dosiahli viacero pozoruhodných úspechov (4 x 1. miesto Model Shock Malacky, 3 x 1. miesto Modelmania Praha, Brno ČR).

Všetkých záujemcov o modelárstvo pozývame na súťaž „Plastiková zima 2005“, ktorú organizuje Klub plastikových modelárov Bratislava dňa 3. decembra 2005 v priestoroch Posádkového klubu Bratislava.

(pap)

Armádný magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

bude v novembri odvysielaný
v týchto termínoch: **4., 11., 18.
a 25. novembra** - zakaždým
od 19.55 hod. na Dvojke.

PLNÁ POĽNÁ

Rozhlasová relácia **Plná poľná**,
i keď už polstoročná, je stále
svieža relácia o vojakoch
a nielen pre vojakov. Každý
piatok sa na vás o 21.05 h
tešia na najpočúvanejšej sta-
nici Rádio Slovensko Miro-
slav Minár, Bernard Roštecký
a Petra Repková.

MEDZINÁRODNÝ VEĽTRH OBRANNEJ TECHNIKY BRATISLAVA

SPOLOČNE A BEZPEČNE

3. - 5. MÁJA 2006

ZÁŠTITA A ODBORNÁ GARANCIA

Minister obrany SR
Podpredseda vlády a minister hospodárstva SR
Minister zahraničných vecí SR
Združenie obranného priemyslu SR
Slovenská obchodná a priemyselná komora

MEDIÁLNY PARTNER

Magnet Press, Slovakia, s. r. o.

magnet press

KONFERENCIA PORADNEJ SKUPINY NATO PRE PRIEMYSEL (NIAG)

Účastníci tohtoročného zasadnutia NIAG
(31. 5. - 3. 6. 2005, Norfolk - Virginia, USA)
akceptovali pozvanie zástupcov obranného
priemyslu SR na bratislavské zasadnutie NIAG
(3. - 6. mája 2006 počas výstavy IDEB)

7. TECHNICKÝ SEMINÁR

Nové technológie a materiály používané
pri výrobe a opravách špeciálnej techniky

Šieste sympóziu

pracovnej skupiny vojenskej histórie NATO

VÝSTAVNÉ A KONGRESOVÉ CENTRUM

INCHEBA, a. s., Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5
Tel.: +421-2-6727 2194, 6727 2275, Fax: +421-2-6727 2143
lkopeccky@incheba.sk

www.ideb.sk